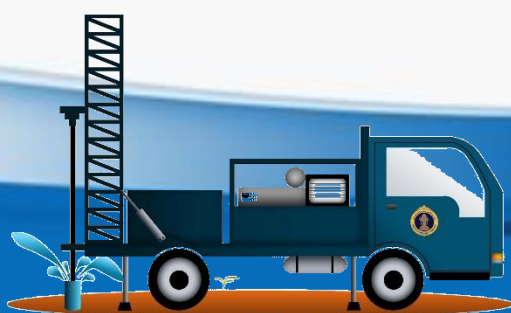

แผนปฏิบัติการ
ของกรมทรัพยากรน้ำบาดาลระยะ 5 ปี
(วาระแรก 3 ปี พ.ศ. 2563 – 2565)

กันยายน 2562

คำนำ

กรมทรัพยากรน้ำบาดาล มีภารกิจหลักในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาล ซึ่งเป็นฐานการผลิตสำหรับภาคเกษตรกรรม ภาคอุตสาหกรรม และเพื่อการอุปโภคบริโภคอย่างมีมาตรฐานต่อสุขภาพอนามัย เสนอแนะนโยบายและแผน และมาตรการที่เกี่ยวข้องกับการสำรวจ บริหารจัดการ พัฒนา อนุรักษ์ ปั่นฟู รวมทั้ง ควบคุม กำกับ ดูแล ติดตาม ประเมินผล และแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับทรัพยากรน้ำบาดาล พัฒนวิชาการ นวัตกรรม กำหนดมาตรฐาน และถ่ายทอดเทคโนโลยี เพื่อการจัดการทรัพยากรน้ำบาดาล ให้บริการประชาชน เพื่อตอบสนองความต้องการน้ำอุปโภคบริโภค การอุตสาหกรรม และเกษตรกรรม โดยไม่ก่อผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม เกิดความสมดุลในการนำมาใช้อย่างคุ้มค่า เป็นธรรม และยั่งยืน จะเห็นได้ว่า ลักษณะงานของบุคลากรในสังกัดกรมทรัพยากรน้ำบาดาลต้องปฏิบัติ คือ การเป็นนักวิชาการ นักส่งเสริม ที่ปรึกษา และนักประสาน ให้สามารถตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนทุกภาคส่วนภายใต้สภาวะเศรษฐกิจและสังคมปัจจุบัน และสามารถสรุปลักษณะงาน และการให้บริการของกรมทรัพยากรน้ำบาดาลได้

การจัดทำแผนปฏิบัติราชการของกรมทรัพยากรน้ำบาดาลระยะ 5 ปี (วาระแรก 3 ปี พ.ศ. 2563 – 2565) ที่จัดทำขึ้น เพื่อใช้เป็นกรอบแนวทางและทิศทางการพัฒนางานด้านน้ำบาดาล โดยมีการกำหนดเป้าหมายที่เชื่อมโยง และสนองตอบต่อแนวทางการพัฒนาประเทศ และสอดคล้องกับเป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บท แผนการปฏิรูปประเทศ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ นโยบายของคณะรัฐมนตรีที่แถลงต่อรัฐสภา และแผนอื่นที่เกี่ยวข้อง ให้สำเร็จในช่วงเวลาที่กำหนด เสริมสร้างขีดสมรรถนะขององค์กร การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน สร้างจิตสำนึกในการร่วมกันใช้และดูแลทรัพยากรน้ำบาดาล ซึ่งเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าและมีความสำคัญ เป็นปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิตของประชาชน การผลิตของภาคการเกษตร และภาคอุตสาหกรรม สามารถช่วยแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำ รวมถึงการพัฒนาความร่วมมือ และกลไกรองรับภาวะวิกฤติและภัยพิบัติทั้งในประเทศและอาเซียน เพื่อความผาสุกของประชาชนอันจะเป็นการช่วยให้สังคมไทย เป็นสังคมที่มีความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน

กรมทรัพยากรน้ำบาดาล หวังเป็นอย่างยิ่ง ว่าแผนปฏิบัติราชการของกรมทรัพยากรน้ำบาดาลระยะ 5 ปี (วาระแรก 3 ปี พ.ศ. 2563 – 2565) ฉบับนี้ จะเป็นเครื่องมือในการบริหารราชการของกรมทรัพยากรน้ำบาดาล ซึ่งผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายจะมีส่วนสำคัญในการผลักดันให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ อันเป็นการตอบสนองนโยบายของรัฐที่มุ่งหมายให้มีการบริหารงานเพื่อประโยชน์สุขของประชาชนและประเทศชาติต่อไป

กรมทรัพยากรน้ำบาดาล
กันยายน 2562

สารบัญ

	บทที่-หน้า
คำนำ	ก
สารบัญ	ข
สารบัญตาราง	ง
สารบัญภาพ	ฉ
เนื้อหาของแผนปฏิบัติการ	1-1
บทที่ 1 : บทนำ	1-2
1. ความเป็นมา	1-2
2. การกิจอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย	1-2
3. โครงสร้างการบริหารงาน	1-7
4. โครงสร้างของบุคลากร	1-9
5. โครงสร้างงบประมาณ	1-13
บทที่ 2 : ปัจจัยและสภาพแวดล้อมที่กำหนดทิศทางการดำเนินงาน	2-1
1. สถานการณ์และแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงที่มีผลต่อการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาล	2-1
2. กฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับที่สำคัญ	2-13
3. แผนงาน/นโยบายที่เกี่ยวข้อง	2-22
4. ความเชื่อมโยงแผนปฏิบัติการ	2-39
บทที่ 3 : สาระสำคัญของแผนปฏิบัติการ	3-1
1. วิสัยทัศน์	3-1
2. พันธกิจ	3-1
3. ค่านิยมหลัก	3-2
4. ประเด็นเป้าหมายการพัฒนา น้ำบาดาล	3-2
บทที่ 4 : แผนปฏิบัติการของกรมทรัพยากรน้ำบาดาลระยะ 5 ปี (วาระแรก 3 ปี พ.ศ. 2563 – 2565)	4-1
1. เป้าหมายการพัฒนาด้านที่ 1 สํารวจ ศักยภาพ และพัฒนา น้ำบาดาล	4-1
2. เป้าหมายการพัฒนาด้านที่ 2 อนุรักษ์และฟื้นฟู น้ำบาดาล	4-4
3. เป้าหมายการพัฒนาด้านที่ 3 กำกับ ควบคุมการประกอบกิจการ น้ำบาดาล	4-6
4. เป้าหมายการพัฒนาด้านที่ 4 การบริหารจัดการ ทรัพยากร น้ำบาดาล	4-8

สารบัญ (ต่อ)

บทที่-หน้า

บทที่ 5 : การแปลงแผนไปสู่การปฏิบัติและการติดตามประเมินผล	5-1
1. แผนปฏิบัติราชการของกรมทรัพยากรน้ำบาดาลระยะ 5 ปี (วาระแรก 3 ปี พ.ศ. 2563 – 2565)	5-1
2. การนำแผนปฏิบัติราชการของกรมทรัพยากรน้ำบาดาลระยะ 5 ปี (วาระแรก 3 ปี พ.ศ. 2563 – 2565) ไปสู่การปฏิบัติ	5-2
3. ผู้บริหารของกรมทรัพยากรน้ำบาดาล ในฐานะเป็นผู้จัดทำแผนปฏิบัติราชการฯ	5-2
4. การติดตามและประเมินผลความสำเร็จของแผนปฏิบัติราชการฯ	5-3

สารบัญตาราง

ตารางที่	บทที่-หน้า
ตารางที่ 1-1	ภารกิจอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย 1-3
ตารางที่ 1-2	บุคลากรที่ปฏิบัติงานของกรมทรัพยากรน้ำบาดาล 1-11
ตารางที่ 1-3	ข้าราชการกรมทรัพยากรน้ำบาดาล : จำแนกตามระดับตำแหน่ง วุฒิการศึกษา อายุราชการ ช่วงอายุ และข้าราชการที่ครบเกษียณอายุราชการ ในช่วง 5 ปี 1-12
ตารางที่ 1-4	ลูกจ้างประจำกรมทรัพยากรน้ำบาดาล : จำแนกตามระดับตำแหน่ง อายุราชการช่วงอายุ และลูกจ้างประจำที่ครบเกษียณอายุราชการในช่วง 5 ปี 1-12
ตารางที่ 1-5	พนักงานราชการกรมทรัพยากรน้ำบาดาล : จำแนกตามระดับตำแหน่งและ ช่วงอายุ 1-13
ตารางที่ 1-6	งบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ 1-13
ตารางที่ 2-1	การวิเคราะห์ความไม่สมดุลของกำลังคนในแต่ละช่วงอายุของกรมทรัพยากร น้ำบาดาล 2-5
ตารางที่ 2-2	สรุปผลการวิเคราะห์ (SWOT ANALYSIS) 2-7
ตารางที่ 2-3	ผลการวิเคราะห์กลยุทธ์ TOWS Matrix 2-11
ตารางที่ 2-4	กลยุทธ์และแผนงานตามแผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ 2-37
ตารางที่ 2-5	ความเชื่อมโยงยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี กับแผนปฏิบัติราชการของ กรมทรัพยากรน้ำบาดาลระยะ 5 ปี (วาระแรก 3 ปี พ.ศ. 2563 – 2565) 2-39
ตารางที่ 2-6	ความเชื่อมโยงแผนการปฏิรูปประเทศ 11 ด้าน กับแผนปฏิบัติราชการของ กรมทรัพยากรน้ำบาดาลระยะ 5 ปี (วาระแรก 3 ปี พ.ศ. 2563 – 2565) 2-41
ตารางที่ 2-7	ความเชื่อมโยงเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนกับแผนปฏิบัติราชการของ กรมทรัพยากรน้ำบาดาลระยะ 5 ปี (วาระแรก 3 ปี พ.ศ. 2563 – 2565) 2-42
ตารางที่ 2-8	ความเชื่อมโยงแผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ 20 ปี กับแผนปฏิบัติราชการของกรมทรัพยากรน้ำบาดาลระยะ 5 ปี (วาระแรก 3 ปี พ.ศ. 2563 – 2565) 2-43

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	บทที่-หน้า
ตารางที่ 4-1 แนวทางการพัฒนาที่ 1 : 1.1 จัดหาน้ำสะอาด	4-2
ตารางที่ 4-2 แนวทางการพัฒนาที่ 1 : 1.2 ระบบการกระจายน้ำ	4-3
ตารางที่ 4-3 แนวทางการพัฒนาที่ 1 : 1.3 สํารวจศักยภาพน้ำบาดาล	4-4
ตารางที่ 4-4 แนวทางการพัฒนาที่ 2 : เฝ้าระวัง พื้นฟู และอนุรักษ์แหล่งน้ำบาดาลเชิงปริมาณและคุณภาพน้ำบาดาล	4-5
ตารางที่ 4-5 แนวทางการพัฒนาที่ 3 : พัฒนานวัตกรรม กฎหมาย กฎ/ระเบียบเครื่องมือและกลไกในการกำกับควบคุมประกอบกิจการน้ำบาดาล	4-7
ตารางที่ 4-6 แนวทางการพัฒนาที่ 4 : 4.1 พัฒนารูขี้นข้อมูลสารสนเทศ โครงสร้างพื้นฐานด้านดิจิทัล เทคโนโลยี และนวัตกรรมที่สนับสนุนการปฏิบัติงานตามภารกิจ และสนับสนุนการตัดสินใจ	4-9
ตารางที่ 4-7 แนวทางการพัฒนาที่ 4 : 4.2 สร้างเครื่องมือเพิ่มศักยภาพและประสิทธิภาพการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาล	4-10
ตารางที่ 4-8 แนวทางการพัฒนาที่ 4 : 4.3 เสริมสร้างและพัฒนาองค์ความรู้ด้านน้ำบาดาลตามมาตรฐาน และหลักวิชาการ	4-11

สารบัญภาพ

ภาพที่		บทที่-หน้า
ภาพที่ 1-1	ลักษณะงานและการให้บริการของกรมทรัพยากรน้ำบาดาล	1-6
ภาพที่ 1-2	โครงสร้างของกรมทรัพยากรน้ำบาดาล	1-8
ภาพที่ 2-1	แผนที่แสดงปริมาณและคุณภาพน้ำบาดาล	2-2
ภาพที่ 2-2	ความเชื่อมโยงแผนปฏิบัติการของกรมทรัพยากรน้ำบาดาล	2-44
ภาพที่ 5-1	แสดงวงจรการขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการฯ สู่อการปฏิบัติ	5-4

เนื้อหาของแผนปฏิบัติการ

เนื้อหาของแผนปฏิบัติการของกรมทรัพยากรน้ำบาดาลระยะ 5 ปี (วาระแรก 3 ปี พ.ศ. 2563 – 2565) ฉบับสมบูรณ์ฉบับนี้ ประกอบด้วย 5 บท ดังนี้

บทที่ 1 บทนำ ประกอบไปด้วยความเป็นมา ภารกิจอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย โครงสร้างการบริหารงาน โครงสร้างของบุคลากร และโครงสร้างงบประมาณ

บทที่ 2 ปัจจัยและสภาพแวดล้อมที่กำหนดทิศทางการดำเนินงาน ประกอบไปด้วยสถานการณ์และแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงที่มีผลต่อการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาล กฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับที่สำคัญ และแผนงาน/นโยบายที่เกี่ยวข้อง (ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี แผนแม่บทยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 – 2564) แผนปฏิรูปประเทศ ประเด็นเร่งด่วน 15 ประเด็น นโยบายรัฐบาล แผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ และแผนงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง)

บทที่ 3 สาระสำคัญของแผนปฏิบัติการ ประกอบไปด้วยวิสัยทัศน์ พันธกิจ ค่านิยมหลัก และประเด็นเป้าหมายการพัฒนา

บทที่ 4 แผนปฏิบัติการของกรมทรัพยากรน้ำบาดาลระยะ 5 ปี (วาระแรก 3 ปี พ.ศ. 2563 - 2565) ซึ่งกำหนดโครงการภายใต้ประเด็นเป้าหมายการพัฒนา 4 ด้าน ประกอบด้วย

- ด้านที่ 1 สำรวจ ศักยภาพ และพัฒนาน้ำบาดาล
- ด้านที่ 2 อนุรักษ์และฟื้นฟูน้ำบาดาล
- ด้านที่ 3 กำกับ ควบคุมการประกอบกิจการน้ำบาดาล
- ด้านที่ 4 การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาล

บทที่ 5 การแปลงแผนไปสู่การปฏิบัติและการติดตามประเมินผล

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมา

ตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 ให้ไว้ ณ วันที่ 9 ตุลาคม พ.ศ. 2546 และพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2562 ให้ไว้ ณ วันที่ 26 เมษายน พ.ศ. 2562 มาตรา 16 และมาตรา 4 ตามลำดับ ให้ส่วนราชการจัดทำแผนปฏิบัติราชการของส่วนราชการนั้น โดยจัดทำเป็นแผนห้าปี ซึ่งต้องสอดคล้องกับ ยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บท แผนการปฏิรูปประเทศ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ นโยบายของ คณะรัฐมนตรีที่แถลงต่อรัฐสภา และแผนอื่นที่เกี่ยวข้อง

ดังนั้น เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บท แผนการปฏิรูปประเทศ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ นโยบายของคณะรัฐมนตรีที่แถลงต่อรัฐสภา และแผนอื่นที่เกี่ยวข้อง รวมถึงแผนปฏิบัติการทุกระดับสู่การปฏิบัติให้เกิดเป็นพลังผลักดันร่วมกันให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ จึงได้จัดทำแผนปฏิบัติราชการของกรมทรัพยากรน้ำบาดาลระยะ 5 ปี (วาระแรก 3 ปี พ.ศ. 2563 - 2565) เพื่อใช้ในการอธิบายถึงกรอบทิศทาง และกำหนดเป้าหมายที่จะต้องดำเนินการให้บรรลุผลสัมฤทธิ์ สนับสนุน การกิจของกรมทรัพยากรน้ำบาดาลทุก 5 ปี ให้เป็นมาตรฐานในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาล อย่างเหมาะสม และคุ้มค่า โดยมีเป้าหมายการพัฒนา 4 ด้าน คือ

- ด้านที่ 1 สสำรวจ ศักยภาพ และพัฒนาน้ำบาดาล
- ด้านที่ 2 อนุรักษ์และฟื้นฟูน้ำบาดาล
- ด้านที่ 3 กำกับ ควบคุมการประกอบกิจการน้ำบาดาล
- ด้านที่ 4 การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาล

2. การกิจอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย

กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมทรัพยากรน้ำบาดาล กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2551 กำหนดให้กรมทรัพยากรน้ำบาดาล มีภารกิจเกี่ยวกับการเสนอแนะในการจัดทำนโยบาย และแผน และมาตรการที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรน้ำบาดาล สสำรวจ บริหารจัดการ พัฒนา อนุรักษ์ ฟื้นฟู รวมทั้ง ควบคุม ดูแล กำกับ ประสาน ติดตาม ประเมินผล และแก้ไขปัญหาเกี่ยวข้องกับทรัพยากร น้ำบาดาล พัฒนาวิชาการ กำหนดมาตรฐาน และถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านทรัพยากรน้ำบาดาล เพื่อการจัดการ ทรัพยากรน้ำบาดาลที่เป็นเอกภาพและยั่งยืน โดยให้มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย รายละเอียดดังตารางที่ 1-1

ตารางที่ 1-1 ภารกิจอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย

อำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย	แนวทางและวิธีการให้บริการแก่ผู้รับบริการ
1) เสนอแนะนโยบาย แผน มาตรการบริหารจัดการ พัฒนา อนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากร น้ำบาดาล	➢ เสนอแนะนโยบาย และแนวทางการวางแผนการบริหารจัดการ น้ำบาดาล รวมถึงประสานให้เกิดการนำไปสู่การปฏิบัติ ➢ ดำเนินการเกี่ยวกับงบประมาณของหน่วยงานในสังกัด กรมทรัพยากรน้ำบาดาล ให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บท แผนปฏิรูปประเทศ และแผนอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
2) ควบคุม กำกับ ดูแล เกี่ยวกับ ทรัพยากรน้ำบาดาลให้เป็นไป ตามกฎหมายว่าด้วยน้ำบาดาล	➢ ปรับปรุงและพัฒนากฎหมายน้ำบาดาล กฎ และระเบียบที่เกี่ยวข้อง ให้ทันสมัย รวมทั้งระเบียบของกองทุนพัฒนาน้ำบาดาล เพื่อให้เป็น กลไกสนับสนุนภารกิจตามแผนยุทธศาสตร์ฯ ➢ เพิ่มมาตรการบังคับใช้กฎหมาย ให้มีประสิทธิภาพและทันสมัย นำมาตรการทางเศรษฐกิจและสังคม ที่เน้นการมีส่วนร่วมของ ทุกภาคส่วนมาสนับสนุน ➢ ประกาศเขตคุ้มครองพื้นที่เติมน้ำบาดาลที่สำคัญและมาตรการ คุ้มครองที่เกี่ยวข้อง
3) ดำเนินการสำรวจประเมิน ศักยภาพ การพัฒนา การ อนุรักษ์ ฟื้นฟูทรัพยากร น้ำบาดาลรวมทั้งการส่งเสริม การใช้ประโยชน์น้ำบาดาล และ การบริหารจัดการทรัพยากร น้ำบาดาลให้เกิดประโยชน์สูงสุด	➢ พัฒนาการวิเคราะห์ข้อมูลศักยภาพน้ำบาดาล และประสานงานกับ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อจัดทำประมาณการณ์สมดุลน้ำ (Water Balance) ทั้งด้านอุปทานและอุปสงค์ของน้ำทั้งระบบ ให้มี ความพร้อมต่อการสนับสนุนข้อมูลแหล่งน้ำบาดาลในการบริหาร จัดการน้ำบาดาลในแต่ละพื้นที่ โดยเฉพาะในช่วงเกิดวิกฤติภัยแล้ง ได้อย่างทันท่วงที ➢ เร่งรัดการจัดทำแผนที่น้ำบาดาลที่มีความละเอียดสูง ทั้งในระดับ รายจังหวัด โดยเฉพาะในพื้นที่หาน้ำยาก รวมทั้งพื้นที่ที่มีแนวโน้ม การขยายตัวของเมืองและเขตเศรษฐกิจ ให้ถูกต้องและแม่นยำยิ่งขึ้น ให้ทันสมัยและทั่วถึง พร้อมต่อการนำไปใช้ประโยชน์ต่อทั้งภาครัฐ และสาธารณชน ➢ ผลักดันให้เกิดการนำระบบเติมน้ำใต้ดินมาใช้งาน
4) ติดตาม ประเมินผล และ ตรวจสอบการบริหารจัดการ อนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากร น้ำบาดาล และผลกระทบที่เกิด จากการพัฒนาทรัพยากร น้ำบาดาล	➢ พัฒนาระบบติดตามสถานการณ์น้ำบาดาล และการแจ้งเตือน ประชาชน ➢ เพิ่มแนวทาง และบทบาทการตรวจสอบแหล่งน้ำบาดาลที่ระดับน้ำ ลดต่ำมาก เพื่อวางแผนฟื้นฟู พร้อมทั้งฟื้นฟูบำบัดแหล่งน้ำบาดาล ที่ได้รับการปนเปื้อน ➢ พัฒนาระบบติดตาม ประเมินผล และตรวจสอบการดำเนินงานของ กรมทรัพยากรน้ำบาดาล

อำนาจหน้าที่ตามกฎหมายกระทรวง	แนวทางและวิธีการให้บริการแก่ผู้รับบริการ
5) ศึกษา วิจัย และพัฒนากำหนดมาตรฐาน เทคโนโลยีใหม่ ด้านน้ำตาล เพื่อการบริหารจัดการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรน้ำตาล	➢ ศึกษา สำรวจ วิจัย พัฒนา อนุรักษ์ฟื้นฟูและบริหารจัดการทรัพยากรน้ำตาลให้สามารถใช้ได้อย่างยั่งยืน เพื่อตอบสนองต่อการพัฒนาประเทศในอนาคต ➢ เสริมสร้างศักยภาพการบริหารจัดการ เฝ้าระวัง และสังเกตการณ์ในระดับพื้นที่ กลุ่มน้ำ จังหวัด และชุมชน ที่ครอบคลุมถึงแหล่งน้ำตาลที่สำคัญและพื้นที่เสี่ยงต่อการปนเปื้อนสู่แหล่งน้ำตาล ➢ รณรงค์ให้เกิดการใช้ 3 R ในการบริหารจัดการน้ำใต้ดิน และมีกระบวนการขยายผลสู่พื้นที่อื่น
6) เป็นศูนย์ข้อมูลสารสนเทศ ทรัพยากรน้ำตาล	➢ พัฒนาระบบฐานข้อมูล เครือข่าย และระบบรายงานข้อมูลสารสนเทศด้านทรัพยากรน้ำตาลที่พร้อมเผยแพร่ต่อสาธารณชน และหน่วยงานที่สนใจให้สามารถเข้าถึงได้โดยสะดวก และเพื่อเป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจ (DSS) เชิงนโยบาย สำหรับผู้บริหาร ➢ พัฒนาข้อมูลน้ำตาลต้นทุนในระดับจังหวัดที่ถูกต้อง แม่นยำ และทันสมัยที่สามารถเผยแพร่เพื่อสนับสนุนการตัดสินใจของภาครัฐ ภาคเอกชน และรับทราบโดยทั่วไปของสาธารณชน
7) ตรวจสอบ วิเคราะห์คุณภาพ น้ำตาลเพื่ออุปโภคบริโภค เกษตรกรรม และอุตสาหกรรม	➢ เสริมสร้างขีดความสามารถและศักยภาพด้านการวิเคราะห์คุณภาพ น้ำตาล และการกำกับดูแลการประกอบกิจการน้ำตาลของสำนักทรัพยากรน้ำตาล เขต 1-12 อย่างทั่วถึง ➢ ผลักดัน สร้าง และพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือให้เข้มแข็งทั้งในระหว่างหน่วยงานและภาคที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้สามารถรับรู้ และแลกเปลี่ยนข้อมูลการบริหารจัดการน้ำทั้งระบบ ทั้งในเชิงอุปทานและเชิงอุปสงค์ และในระดับพื้นที่ ➢ ส่งเสริมและสร้างแรงจูงใจให้แก่เจ้าหน้าที่และผู้ประกอบการให้ตระหนักถึงคุณค่าและมูลค่าของแหล่งน้ำตาล ➢ เพิ่มช่องทางการสื่อสารและประชาสัมพันธ์ให้สาธารณชนเข้าใจกฎหมายน้ำตาล รวมทั้งกฎและระเบียบที่เกี่ยวข้อง อย่างทั่วถึง กว้างขวาง และต่อเนื่อง
8) ดำเนินการและสนับสนุน เกี่ยวกับการเจาะและพัฒนา น้ำตาล เพื่อสนับสนุน การอุปโภคบริโภค อุตสาหกรรม และการเกษตรในพื้นที่ที่ได้รับ มอบหมาย และพื้นที่ที่การหา แหล่งน้ำตาลที่ต้องใช้วิชา อุทกธรณีวิทยาขั้นสูง และพื้นที่ ประสพภัยพิบัติธรรมชาติ	➢ พัฒนาเทคโนโลยีด้านการพัฒนาน้ำตาล ➢ พัฒนา และจัดทำมาตรฐาน ข้อกำหนด หลักเกณฑ์ และคู่มือด้านการพัฒนาและบริหารจัดการน้ำตาล ➢ ให้การสนับสนุนและคำปรึกษาด้านวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาน้ำตาล

อำนาจหน้าที่ตามกฎหมายกระทรวง	แนวทางและวิธีการให้บริการแก่ผู้รับบริการ
	➢ บูรณาการและประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และชุมชน เพื่อเพิ่มศักยภาพด้านการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาล โดยบุคลากรปฏิบัติงานตามมาตรฐาน และได้รับการพัฒนาขีดสมรรถนะในการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอในทุกประเภทและระดับชั้น ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ➢ พัฒนาองค์ความรู้ และการจัดการความรู้ทุกระดับเป็นกลไกในการสนับสนุน
9) บริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาลเพื่อเตรียมความพร้อมในภาวะฉุกเฉิน รวมทั้งการแก้ไขและบรรเทาปัญหาวิกฤติภัยธรรมชาติทั้งภัยแล้งและน้ำท่วม	➢ จัดทำแผนพัฒนาการใช้ประโยชน์ของน้ำบาดาลเชิงรุกแบบองค์รวม เพื่อแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค ภาคการผลิต ทั้งด้านการเกษตร อุตสาหกรรมและบริการ ➢ ดำเนินการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนแก่ประชาชนในพื้นที่ประสบภัยพิบัติธรรมชาติ ➢ เสริมสร้างความเข้มแข็งให้เครือข่ายน้ำบาดาลทั้งภายในประเทศและนานาชาติ ทั้งในและนอกภูมิภาค ระดับปฏิบัติ (หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง) รวมทั้งกลุ่มผู้ใช้น้ำในระดับพื้นที่ลุ่มน้ำ
10) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกรมหรือตามที่กระทรวงหรือคณะรัฐมนตรีมอบหมาย	➢ ดำเนินการอื่น ๆ ตามที่รัฐบาลและกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมอบหมายให้ดำเนินการ

ทั้งนี้ จากการที่กรมทรัพยากรน้ำบาดาลมีภารกิจหลักในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาล ซึ่งเป็นฐานการผลิตสำหรับภาคเกษตรกรรม ภาคอุตสาหกรรม และเพื่อการอุปโภคบริโภคอย่างมีมาตรฐาน เสนอแนะนโยบายและแผน และมาตรการที่เกี่ยวข้องกับการสำรวจ บริหารจัดการ พัฒนาอนุรักษ์ พื้นฟู รวมทั้ง ควบคุม กำกับ ดูแล ติดตาม ประเมินผล และแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับทรัพยากรน้ำบาดาล พัฒนาวิชาการ นวัตกรรม กำหนดมาตรฐาน และถ่ายทอดเทคโนโลยี เพื่อการจัดการทรัพยากรน้ำบาดาลให้บริการประชาชน เพื่อตอบสนองความต้องการน้ำอุปโภคบริโภค การอุตสาหกรรม และเกษตรกรรม โดยไม่ก่อผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม เกิดความสมดุลในการนำมาใช้อย่างคุ้มค่า เป็นธรรม และยั่งยืน โดยการวิเคราะห์เพื่อให้ข้อเสนอเชิงนโยบายหรือการพัฒนานวัตกรรม การสนับสนุนส่งเสริมการวางหลักเกณฑ์และมาตรฐาน และการกำกับ ติดตาม ประเมินผล ในด้านการบริหารจัดการ และให้บริการ จะเห็นได้ว่า ลักษณะงานของบุคลากรในสังกัดกรมทรัพยากรน้ำบาดาลต้องปฏิบัติ คือ การเป็นนักวิชาการ นักส่งเสริม ที่ปรึกษา และนักประสาน ให้สามารถตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนทุกภาคส่วนภายใต้สถานะเศรษฐกิจและสังคมปัจจุบัน และสามารถสรุปลักษณะงานและการให้บริการของกรมทรัพยากรน้ำบาดาลได้ปรากฏดังภาพที่ 1-1

ภาพที่ 1-1 ลักษณะงานและการให้บริการของกรมทรัพยากรน้ำบาดาล

3. โครงสร้างการบริหารงาน

การบริหารงานกรมทรัพยากรน้ำบาดาลแบ่งส่วนราชการตามโครงสร้างที่ปรากฏตามกฎหมายกระทรวง จำนวน 11 สำนัก 1 กอง 1 ศูนย์ และ 3 กลุ่ม ซึ่งแบ่งส่วนราชการภายในเพิ่มขึ้นอีกจำนวน 6 สำนัก 3 กอง 1 ศูนย์ และ 1 วิทยาลัย รวมเป็น จำนวน 17 สำนัก 4 กอง 2 ศูนย์ และ 3 กลุ่ม และ 1 วิทยาลัย ซึ่งมีการแบ่งส่วนราชการภายในให้มีหน่วยงานในการบริหารจัดการน้ำบาดาล เป็นการแบ่งเบาภาระของส่วนกลาง หรือผู้บังคับบัญชา ลดขั้นตอนในการปฏิบัติงาน ตัดสินใจได้รวดเร็ว คล่องตัว ประหยัดเวลาเกิดผลดีแก่กรมทรัพยากรน้ำบาดาล ยิ่งในกรณีที่ต้องแข่งกับเวลา โดยสามารถแจกแจงโครงสร้างส่วนราชการภายในกรมทรัพยากรน้ำบาดาล ปรากฏดังภาพที่ 1-2

ก. ราชการบริหารส่วนกลาง (*หมายถึง ไม่ใช้โครงสร้างที่ปรากฏในกฎหมาย)

- (1) สำนักบริหารกลาง
- (2) กองแผนงาน
- (3) ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศทรัพยากรน้ำบาดาล
- (4) สำนักควบคุมกิจการน้ำบาดาล
- (5) สำนักพัฒนาน้ำบาดาล
- (6) สำนักสำรวจและประเมินศักยภาพน้ำบาดาล
- (7) สำนักอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรน้ำบาดาล
- (8) กลุ่มนิติการ
- (9) กลุ่มพัฒนาระบบบริหาร
- (10) กลุ่มตรวจสอบภายใน

และโครงสร้างหน่วยงานภายใน ดังต่อไปนี้

- (1) กองสื่อสารและการมีส่วนร่วม *
- (2) กองวิเคราะห์น้ำบาดาล*
- (3) วิทยาลัยน้ำบาดาลประชารักษ์*
- (4) ศูนย์พิทักษ์น้ำบาดาล*
- (5) กองบริหารกองทุนพัฒนาน้ำบาดาล*

ข. ราชการบริหารราชการส่วนภูมิภาค

- (1) - (6) สำนักทรัพยากรน้ำบาดาล เขต 1 – 6
- (7) - (12) สำนักทรัพยากรน้ำบาดาล เขต 7 – 12*

4. โครงสร้างของบุคลากร

กรมทรัพยากรน้ำบาดาลมีกรอบอัตรากำลัง จำนวน 1,366 ราย มีบุคลากรที่ปฏิบัติงาน จำนวน 1,314 ราย อัตราว่าง 52 ราย (ข้อมูล ณ วันที่ 5 กรกฎาคม 2562) ซึ่งแบ่งบุคลากรที่ปฏิบัติงานของ กรมทรัพยากรน้ำบาดาล จำนวน 1,314 ราย ออกเป็น 3 กลุ่ม รายละเอียดดังตารางที่ 1-2

4.1 กลุ่มบุคลากรที่เป็นข้าราชการประจำ	จำนวน 416 ราย คิดเป็นร้อยละ 31.66
4.2 กลุ่มลูกจ้างประจำ	จำนวน 503 ราย คิดเป็นร้อยละ 38.28
4.3 กลุ่มพนักงานราชการ	จำนวน 395 ราย คิดเป็นร้อยละ 30.06

4.1 กลุ่มบุคลากรที่เป็นข้าราชการประจำ รายละเอียดดังตารางที่ 1-2 และ ตารางที่ 1-3

4.1.1 มีข้าราชการจำนวนทั้งสิ้น 416 ราย สามารถจำแนกประเภทตามระดับตำแหน่ง พบว่า ระดับชำนาญงานมากที่สุด จำนวน 117 ราย คิดเป็นร้อยละ 28.13 รองลงมา ระดับชำนาญการ จำนวน 100 ราย คิดเป็นร้อยละ 24.04 และระดับปฏิบัติการ จำนวน 90 ราย คิดเป็นร้อยละ 21.63 ตามลำดับ

4.1.2 มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรีมากที่สุด 181 ราย คิดเป็นร้อยละ 43.51 รองลงมาวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโท 126 ราย คิดเป็นร้อยละ 30.29 และวุฒิการศึกษาต่ำที่สุด ระดับ ปริญญาเอก 11 ราย คิดเป็นร้อยละ 2.64

4.1.3 มีโครงสร้างอายุราชการ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 17.78 สามารถจำแนกประเภท ตามอายุราชการในกลุ่มอายุราชการ 5-9 ปี จำนวนมากที่สุด 76 ราย คิดเป็นร้อยละ 18.27 รองลงมา อายุราชการ 0-4 ปี จำนวน 73 ราย คิดเป็นร้อยละ 17.55 และอายุราชการต่ำที่สุด อายุราชการ 15-19 จำนวน 14 ราย คิดเป็นร้อยละ 3.37

4.1.4 มีโครงสร้างช่วงอายุ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 44.61 สามารถจำแนกประเภท ตามช่วงอายุมากกว่า 55 ปี จำนวนมากที่สุด 89 ราย คิดเป็นร้อยละ 21.39 รองลงมา ช่วงอายุ 35-39 ปี จำนวน 66 ราย คิดเป็นร้อยละ 15.87 และช่วงอายุต่ำที่สุด ช่วงอายุต่ำกว่า 24 ปี จำนวน 3 ราย คิดเป็น ร้อยละ 0.72

4.1.5 มีจำนวนข้าราชการที่ครบเกษียณอายุราชการในช่วง 5 ปี (พ.ศ. 2562 – 2566) จำนวนทั้งสิ้น 77 ราย สามารถจำแนกประเภทตามปีงบประมาณ พบว่า ปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 จำนวนมากที่สุด 19 ราย คิดเป็นร้อยละ 24.68 รองลงมา ปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 จำนวน 18 ราย คิดเป็นร้อยละ 23.38 และต่ำที่สุดปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 ซึ่งเท่ากับปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 จำนวน 12 ราย คิดเป็นร้อยละ 15.58 ตามลำดับ

4.2 กลุ่มลูกจ้างประจำ รายละเอียดดังตารางที่ 1-2 และ ตารางที่ 1-4

4.2.1 มีลูกจ้างประจำจำนวนทั้งสิ้น 503 ราย สามารถจำแนกประเภทตามระดับ ตำแหน่ง พบว่า ระดับ ข4 มากที่สุด จำนวน 225 ราย คิดเป็นร้อยละ 44.73 รองลงมา ระดับ ข4/หัวหน้า จำนวน 162 ราย คิดเป็นร้อยละ 32.21 และระดับ ข2 เท่ากับ ข3 จำนวน 29 ราย คิดเป็นร้อยละ 5.77 ตามลำดับ

4.2.2 มีโครงสร้างอายุราชการ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 26.87 สามารถจำแนกประเภท ตามอายุราชการในกลุ่มอายุราชการ 25-29 ปี จำนวนมากที่สุด 178 ราย คิดเป็นร้อยละ 35.39 รองลงมา อายุราชการ 30-34 ปี จำนวน 92 ราย คิดเป็นร้อยละ 18.29 และอายุราชการต่ำที่สุด อายุราชการเกินกว่า 35 ปี จำนวน 65 ราย คิดเป็นร้อยละ 12.92

4.2.3 มีโครงสร้างช่วงอายุ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 54.04 สามารถจำแนกประเภทตามช่วงอายุมากกว่า 55 ปี จำนวนมากที่สุด 239 ราย คิดเป็นร้อยละ 47.51 รองลงมา ช่วงอายุ 50-54 ปี จำนวน 167 ราย คิดเป็นร้อยละ 33.20 และช่วงอายุต่ำที่สุด ช่วงอายุ 35-39 ปี จำนวน 3 ราย คิดเป็นร้อยละ 0.60

4.2.4 มีจำนวนลูกจ้างประจำที่ครบเกษียณอายุราชการในช่วง 5 ปี (พ.ศ. 2562 – 2566) จำนวนทั้งสิ้น 215 ราย สามารถจำแนกประเภทตามปีงบประมาณ พบว่า ปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 มากที่สุด จำนวน 49 ราย คิดเป็นร้อยละ 22.79 รองลงมา ปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 จำนวน 46 ราย คิดเป็นร้อยละ 21.40 และปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 ต่ำสุด จำนวน 38 ราย คิดเป็นร้อยละ 17.67 ตามลำดับ

4.3 กลุ่มพนักงานราชการ รายละเอียดดังตารางที่ 1-2 และตารางที่ 1-5

4.3.1 มีพนักงานราชการจำนวนทั้งสิ้น 395 ราย สามารถจำแนกประเภทตามระดับตำแหน่ง พบว่า ระดับเทคนิคทั่วไป มากที่สุด จำนวน 166 ราย คิดเป็นร้อยละ 41.01 รองลงมา ระดับบริการ จำนวน 127 ราย คิดเป็นร้อยละ 32.15 และระดับบริหารทั่วไป จำนวน 102 ราย คิดเป็นร้อยละ 25.82 ตามลำดับ

4.3.2 มีโครงสร้างอายุพนักงานราชการ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 37.17 สามารถจำแนกประเภทตามช่วงอายุ 35-39 ปี จำนวนมากที่สุด 103 ราย คิดเป็นร้อยละ 26.08 รองลงมา ช่วงอายุ 30-34 ปี จำนวน 86 ราย คิดเป็นร้อยละ 21.77 และช่วงอายุต่ำที่สุด ช่วงอายุมากกว่า 55 ปี จำนวน 6 ราย คิดเป็นร้อยละ 1.52

ตารางที่ 1-2 บุคลากรที่ปฏิบัติงานของกรมทรัพยากรน้ำบาดาล

ลำดับที่	ชื่อหน่วยงาน	ข้าราชการ			ลูกจ้างประจำ			พนักงานราชการ			รวม		
		กรอบ	มีคณ	ว่าง	กรอบ	มีคณ	ว่าง	กรอบ	มีคณ	ว่าง	กรอบ	มีคณ	ว่าง
1	อธิบดีกรมทรัพยากรน้ำบาดาล	1	1	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-
2	รองอธิบดีกรมทรัพยากรน้ำบาดาล	2	2	-	-	-	-	-	-	-	2	2	-
3	ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านนโยบายและแผน (งานทรัพยากรน้ำบาดาล)	2	1	1	-	-	-	-	-	-	2	1	1
4	กลุ่มพัฒนาระบบบริหาร	3	3	-	1	1	-	4	4	-	8	8	-
5	กลุ่มตรวจสอบภายใน	5	5	-	-	-	-	5	5	-	10	10	-
6	กลุ่มนิติการ	11	8	3	1	1	-	5	4	1	17	13	4
7	สำนักบริหารกลาง	33	32	1	20	20	-	36	36	-	89	88	1
8	กองแผนงาน	19	16	3	1	1	-	10	10	-	30	27	3
9	ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศทรัพยากรน้ำบาดาล	16	16	-	-	-	-	8	7	1	24	23	1
10	สำนักควบคุมกิจการน้ำบาดาล	22	19	3	-	-	-	8	8	-	30	27	3
11	สำนักพัฒนาน้ำบาดาล	30	28	2	7	7	-	6	6	-	43	41	2
12	สำนักสำรวจและประเมินศักยภาพน้ำบาดาล	37	34	3	12	12	-	17	17	-	66	63	3
13	สำนักอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรน้ำบาดาล	28	25	3	8	8	-	15	14	1	51	47	4
14	กองวิเคราะห์น้ำบาดาล	14	12	2	4	4	-	12	10	2	30	26	4
15	กองสื่อสารและการมีส่วนร่วม	8	8	-	1	1	-	5	5	-	14	14	-
16	กองบริหารกองทุนพัฒนาน้ำบาดาล	7	7	-	-	-	-	1	1	-	8	8	-
17	ศูนย์พิทักษ์น้ำบาดาล	4	4	-	2	2	-	1	1	-	7	7	-
18	วิทยาลัยน้ำบาดาลประชารักษ์	5	5	-	-	-	-	-	-	-	5	5	-
รวมส่วนกลาง		247	226	21	57	57	-	133	128	5	437	411	26
19	สำนักทรัพยากรน้ำบาดาล เขต 1 (ลำปาง)	18	18	-	61	61	-	23	23	-	102	102	-
20	สำนักทรัพยากรน้ำบาดาล เขต 2 (สุพรรณบุรี)	17	12	5	45	45	-	20	19	1	82	76	6
21	สำนักทรัพยากรน้ำบาดาล เขต 3 (สระบุรี)	22	20	2	39	39	-	16	16	-	77	75	2
22	สำนักทรัพยากรน้ำบาดาล เขต 4 (ขอนแก่น)	21	19	2	53	53	-	24	24	-	98	96	2
23	สำนักทรัพยากรน้ำบาดาล เขต 5 (นครราชสีมา)	21	19	2	72	72	-	25	25	-	118	116	2
24	สำนักทรัพยากรน้ำบาดาล เขต 6 (ตรัง)	20	16	4	29	29	-	21	20	1	70	65	5
25	สำนักทรัพยากรน้ำบาดาล เขต 7 (กำแพงเพชร)	15	14	1	36	36	-	21	18	3	72	68	4
26	สำนักทรัพยากรน้ำบาดาล เขต 8 (ราชบุรี)	16	16	-	31	31	-	21	21	-	68	68	-
27	สำนักทรัพยากรน้ำบาดาล เขต 9 (ระยอง)	16	15	1	21	21	-	22	22	-	59	58	1
28	สำนักทรัพยากรน้ำบาดาล เขต 10 (อุดรธานี)	14	14	-	25	25	-	27	27	-	66	66	-
29	สำนักทรัพยากรน้ำบาดาล เขต 11 (อุบลราชธานี)	13	13	-	18	18	-	26	26	-	57	57	-
30	สำนักทรัพยากรน้ำบาดาล เขต 12 (สงขลา)	17	14	3	16	16	-	27	26	1	60	56	4
รวมส่วนภูมิภาค		210	190	20	446	446	-	273	267	6	929	903	26
รวมทั้งหมด		457	416	41	503	503	-	406	395	11	1,366	1,314	52

ที่มา : ส่วนบริหารทรัพยากรบุคคล สำนักบริหารกลาง กรมทรัพยากรน้ำบาดาล, กรกฎาคม 2562

ตารางที่ 1-3 ข้าราชการกรมทรัพยากรน้ำบาดาล : จำแนกตามระดับตำแหน่ง วุฒิการศึกษา อายุราชการ ช่วงอายุ และข้าราชการที่ครบเกษียณอายุราชการในช่วง 5 ปี

จำแนกตามระดับตำแหน่ง

หน่วยนับ	ปฏิบัติงาน	ชำนาญงาน	อาวุโส	ปฏิบัติการ	ชำนาญการ	ชำนาญการพิเศษ	เชี่ยวชาญ	อำนวยการต้น	อำนวยการสูง	บริหารต้น	บริหารสูง	รวม
จำนวน	27	117	28	90	100	36	2	0	13	2	1	416
ร้อยละ	6.49	28.13	6.73	21.63	24.04	8.65	0.48	0.00	3.13	0.48	0.24	100

จำแนกตามวุฒิการศึกษา

หน่วยนับ	วุฒิอื่น	ต่ำกว่าปริญญาตรี	ปริญญาตรี	ปริญญาโท	ปริญญาเอก	รวม
จำนวน	0	98	181	126	11	416
ร้อยละ	0.00	23.56	43.51	30.29	2.64	

จำแนกตามอายุราชการ

หน่วยนับ	0-4	5 - 9	10 - 14	15 -19	20 -24	25 -29	30 - 34	>=35	รวม	อายุเฉลี่ย
จำนวน	73	76	49	14	53	58	48	45	416	17.78
ร้อยละ	17.55	18.27	11.78	3.37	12.74	13.94	11.54	10.82		

จำแนกตามช่วงอายุ

หน่วยนับ	<=24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	50-54	>=55	รวม	อายุเฉลี่ย
จำนวน	3	29	59	66	61	46	63	89	416	44.61
ร้อยละ	0.72	6.97	14.18	15.87	14.66	11.06	15.14	21.39		

จำแนกตามข้าราชการที่ครบเกษียณอายุราชการในช่วง 5 ปี

2562		2563		2564		2565		2566		รวม	
จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
19	24.68	18	23.38	12	15.58	12	15.58	16	20.78	77	100.00

ตารางที่ 1-4 ลูกจ้างประจำกรมทรัพยากรน้ำบาดาล : จำแนกตามระดับตำแหน่ง อายุราชการ ช่วงอายุ และลูกจ้างประจำที่ครบเกษียณอายุราชการในช่วง 5 ปี

จำแนกตามระดับตำแหน่ง

หน่วยนับ	บ2	ส1	ส2	ส2/พ.	ส3	ส4	ข1	ข2	ข3	ข4	ข4/พ.	รวม
จำนวน	1	2	22	3	13	16	1	29	29	225	162	503
ร้อยละ	0.20	0.40	4.37	0.60	2.58	3.18	0.20	5.77	5.77	44.73	32.21	

จำแนกตามอายุราชการ

หน่วยนับ	0-4	5 - 9	10 - 14	15 -19	20 -24	25 -29	30 - 34	>=35	รวม	อายุเฉลี่ย
จำนวน	-	-	-	78	90	178	92	65	503	26.87
ร้อยละ	-	-	-	15.51	17.89	35.39	18.29	12.92		

จำแนกตามช่วงอายุ

หน่วยนับ	<=24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	50-54	>=55	รวม	อายุเฉลี่ย
จำนวน	-	-	-	3	24	70	167	239	503	53.70
ร้อยละ	-	-	-	0.60	4.77	13.92	33.20	47.51		

จำแนกตามลูกจ้างประจำที่ครบเกษียณอายุราชการในช่วง 5 ปี

2562		2563		2564		2565		2566		รวม	
จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
38	17.67	41	19.07	49	22.79	41	19.07	46	21.40	215	100.00

ตารางที่ 1-5 พนักงานราชการกรมทรัพยากรน้ำบาดาล : จำแนกตามระดับตำแหน่ง และช่วงอายุ

จำแนกตามระดับตำแหน่ง

หน่วยนับ	บริการ	เทคนิคทั่วไป	บริหารทั่วไป	รวม
จำนวน	127	166	102	395
ร้อยละ	32.15	42.03	25.82	

จำแนกตามช่วงอายุ

หน่วยนับ	<=24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	50-54	>=55	รวม	อายุเฉลี่ย
จำนวน	11	68	86	103	69	36	16	6	395	37.17
ร้อยละ	2.78	17.22	21.77	26.08	17.47	9.11	4.05	1.52		

5. โครงสร้างงบประมาณ

กรมทรัพยากรน้ำบาดาลสามารถจำแนกงบประมาณย้อนหลัง 5 ปี ตามพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ ตามตารางที่ 1-6

ตารางที่ 1-6 งบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ

รายการ	งบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. (ล้านบาท)									
	2558	ร้อยละ	2559	ร้อยละ	2560	ร้อยละ	2561	ร้อยละ	2562	ร้อยละ
งบบุคลากร	414.86	19.07	435.95	11.92	443.13	15.58	445.68	14.89	432.65	18.05
งบดำเนินงาน	52.18	2.40	51.64	1.41	53.37	1.88	52.00	1.74	47.47	1.98
งบลงทุน	1,612.02	74.11	3,003.89	82.16	2,142.56	75.31	2,377.27	79.42	1,829.40	76.34
งบรายจ่ายอื่น	96.00	4.41	164.45	4.50	206.06	7.24	118.50	3.96	86.86	3.62
รวมงบประมาณ	2,175.05	100.00	3,655.92	100.00	2,845.12	100.00	2,993.44	100.00	2,396.39	100.00

บทที่ 2

ปัจจัยและสภาพแวดล้อมที่กำหนดทิศทางดำเนินงาน

กรมทรัพยากรน้ำบาดาลได้นำปัจจัยและสภาพแวดล้อมภายนอกมาวิเคราะห์ เพื่อกำหนดทิศทางการปฏิบัติราชการ ประกอบด้วย การจัดเก็บและวิเคราะห์ข้อมูล 3 ประเภหลักด้วยกัน ซึ่งจะนำไปสู่การกำหนดกลยุทธ์ของกรมทรัพยากรน้ำบาดาล เพื่อขับเคลื่อนในเชิงยุทธศาสตร์ต่อไป ได้แก่

1. สถานการณ์และแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงที่มีผลต่อการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาล
2. กฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับที่สำคัญ
3. แผนงาน/นโยบายที่เกี่ยวข้อง
4. ความเชื่อมโยงแผนปฏิบัติราชการ

1. สถานการณ์และแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงที่มีผลต่อการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาล

1.1 สถานการณ์การเปลี่ยนแปลงที่มีผลต่อการบริหารจัดการน้ำบาดาลของประเทศในอนาคต ได้แก่

1.1.1 เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ค.ศ. 2030 (Sustainable Development Goals: SDGs) เป็นเป้าหมายการพัฒนาระดับนานาชาติ ซึ่งประเทศสมาชิกสหประชาชาติได้ร่วมกันรับรอง ตามวาระการพัฒนาที่ยั่งยืน ค.ศ. 2030 เป็นเป้าหมายที่กำหนดทิศทางการพัฒนาในช่วงระยะเวลา 15 ปี (พ.ศ. 2558 - 2573) ประกอบด้วย 17 เป้าหมาย ซึ่งเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนจะมีส่วนสำคัญในการกำหนดทิศทางการพัฒนาประเทศไทยในอนาคต โดยเฉพาะ เป้าหมายที่ 6 การเข้าถึงการใช้น้ำสะอาดและสุขาภิบาลที่ดี ปัญหาการขาดแคลนน้ำสะอาด

1.1.2 กระแสโลกาภิวัตน์ จะทวีความเข้มข้นขึ้นอย่างต่อเนื่อง มีการเคลื่อนย้ายอย่างเสรี และรวดเร็วของผู้คน เงินทุน ข้อมูลข่าวสาร องค์ความรู้ เทคโนโลยี สินค้าและบริการ การรวมกลุ่มเศรษฐกิจในภูมิภาคจะนำไปสู่การเชื่อมโยงทุกระบบ ในขณะที่ศูนย์รวมอำนาจทางเศรษฐกิจโลก จะเคลื่อนย้ายมาสู่ทวีปเอเชีย ทำให้มีการเติบโตด้านเศรษฐกิจในภูมิภาคเอเชียสูง มีผลต่อโครงสร้างภาคอุตสาหกรรม การค้าและบริการ รวมทั้ง การเคลื่อนย้ายประชากรจากชนบทเข้าสู่เมืองมากขึ้น มีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการใช้น้ำ จากความจำเป็นพื้นฐานไปสู่การเพิ่มคุณภาพชีวิต

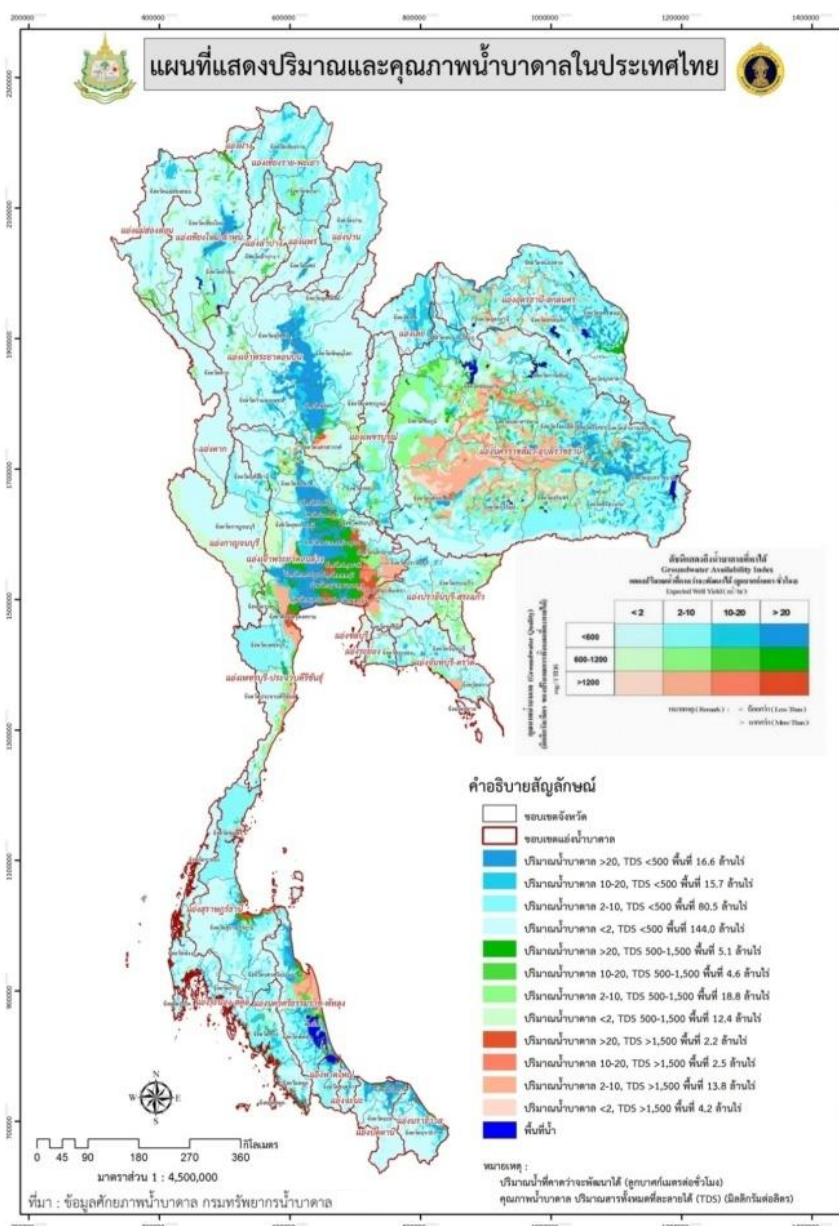
1.1.3 การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ทำให้เกิดภัยธรรมชาติถี่และรุนแรงมากขึ้น ส่งผลกระทบต่อผลิตในภาคการเกษตร ความมั่นคงด้านน้ำและอาหาร เกิดความเสียหายทางเศรษฐกิจอย่างรุนแรง สำหรับประเทศไทยความผันผวนและความเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ส่งผลต่อเนื่องไปถึงการผลิตและการส่งออกสินค้าเกษตรและอาหาร ซึ่งเป็นแหล่งรายได้สำคัญของประเทศและอาจก่อให้เกิดความไม่มั่นคงด้านอาหารทั้งระดับประเทศและระดับครัวเรือน ประเด็นการปล่อยก๊าซเรือนกระจก อาจถูกใช้เป็นเงื่อนไขสำหรับกำหนดมาตรฐานสินค้าในการค้าระหว่างประเทศ ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อภาคการส่งออกของไทย แต่ก็อาจสร้างโอกาสให้ธุรกิจใหม่ด้านสิ่งแวดล้อม เช่น ผลิตภัณฑ์และบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม การเพิ่มประสิทธิภาพ การลดของเสีย เป็นต้น

1.1.4 สถานการณ์ด้านทรัพยากรน้ำบาดาลของประเทศ

1) ปริมาณน้ำบาดาล

ประเทศไทยมีแอ่งน้ำบาดาลทั้งหมด 27 แอ่งน้ำบาดาล มีปริมาณการกักเก็บในชั้นน้ำบาดาลรวมประมาณ 1.13 ล้านล้านลูกบาศก์เมตร มีศักยภาพที่จะพัฒนาขึ้นมาใช้ได้ โดยไม่กระทบต่อปริมาณน้ำบาดาลที่มีอยู่ได้รวมปีละ 45,385 ล้านลูกบาศก์เมตร (ข้อมูล ณ เมษายน 2560) อย่างไรก็ตามในการพัฒนาน้ำบาดาลขึ้นมาใช้นั้น มีข้อจำกัดในเรื่องของต้นทุน เนื่องจากมีค่าใช้จ่าย (ค่าไฟฟ้า/ค่าน้ำมัน/ค่าบำรุงรักษา) ในการสูบน้ำ อีกทั้งก่อนทำการเจาะบ่อน้ำบาดาลจำเป็นต้องมีการสำรวจเพื่อให้สามารถกำหนดจุดในการเจาะบ่อน้ำบาดาลที่มีปริมาณและคุณภาพน้ำบาดาลที่ดี โดยเฉพาะพื้นที่ที่เป็นหินแข็งและพื้นที่น้ำเค็มซึ่งจะมีค่าใช้จ่ายในการดำเนินการสำรวจค่อนข้างสูง ปรากฏดังภาพที่ 2-1

ภาพที่ 2-1 แผนที่แสดงปริมาณและคุณภาพน้ำบาดาล

2) การใช้น้ำและการบริหารจัดการ

2.1) พื้นที่การเกษตร ประเทศไทยมีพื้นที่การเกษตร 149.20 ล้านไร่ โดยภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีพื้นที่การเกษตรมากที่สุด คือ 63.60 ล้านไร่ คิดเป็นร้อยละ 43 ของพื้นที่การเกษตรทั้งประเทศ รองลงมา คือ พื้นที่ภาคกลาง มีพื้นที่การเกษตรรวม 27.20 ล้านไร่ คิดเป็นร้อยละ 18 ของพื้นที่การเกษตรทั้งประเทศ ปัจจุบัน (ปี พ.ศ. 2560) มีการพัฒนาพื้นที่ชลประทานรวม 32.75 ล้านไร่ คิดเป็นร้อยละ 22 ของพื้นที่การเกษตร ที่เหลืออีก 117 ล้านไร่ หรือกว่าร้อยละ 78 เป็นพื้นที่ปลูกพืชโดยใช้น้ำฝนเป็นหลัก ซึ่งมีความเสี่ยงต่อการขาดแคลนน้ำมาจากความผันแปรของสภาพลม ฟ้า อากาศ อีกทั้งในบางพื้นที่ยังมีสภาพภูมิประเทศไม่เอื้ออำนวยต่อการลำเลียงน้ำจากแหล่งน้ำมาใช้ประโยชน์อีกด้วย

2.2) การบริหารจัดการน้ำปัจจุบัน

การบริหารจัดการน้ำในฤดูแล้ง เป็นช่วงที่วิกฤติ ซึ่งจะเป็นไปตามสภาพปริมาณน้ำต้นทุนเมื่อสิ้นสุดฤดูฝน โดยพิจารณาตามลำดับความสำคัญของกิจกรรมการใช้น้ำ ดังนี้ ลำดับที่ 1 สำรองน้ำไว้สำหรับการใช้น้ำในช่วงต้นฤดูฝน เพื่อสนับสนุนการเพาะปลูกข้าวนาปี ลำดับที่ 2 จัดสรรน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภคในช่วงฤดูแล้ง ลำดับที่ 3 จัดสรรน้ำเพื่อการรักษาระบบนิเวศในช่วงฤดูแล้ง ลำดับที่ 4 จัดสรรน้ำเพื่อการเกษตรกรรม และลำดับ 5 จัดสรรน้ำเพื่อการอุตสาหกรรม

การบริหารจัดการน้ำในฤดูฝน จะเน้นให้มีการเก็บกักน้ำของแหล่งน้ำให้มากที่สุดในช่วงฤดูฝน โดยจะบริหารจัดการควบคู่กับการบรรเทาอุทกภัยอีกด้วย แบ่งเป็นการบริหารได้แก่ การเติมน้ำลงสู่ใต้ดิน โดยการระบายน้ำฝนในช่วงฤดูน้ำหลาก ผ่านสระกันรั้ว ผ่านบ่อเติมน้ำ เพื่อกักเก็บน้ำฝนไว้ในชั้นน้ำใต้ดิน ซึ่งจะทำให้ระดับน้ำใต้ดินที่สูงขึ้น และสามารถนำกลับมาใช้ประโยชน์ได้อีกครั้งในฤดูแล้ง

3) ความต้องการใช้น้ำ

ในพื้นที่เกษตรที่อยู่ใกล้กับแหล่งน้ำ จะมีการปลูกพืชในฤดูแล้ง โดยเฉพาะพื้นที่เกษตรชลประทาน ทำให้มีการใช้น้ำเพื่อการเกษตรเป็นปริมาณมาก อีกทั้งการเพิ่มขึ้นของประชากร การขยายตัวของพื้นที่ชุมชนเมือง และการพัฒนาพื้นที่อุตสาหกรรมและพื้นที่เศรษฐกิจ ทำให้ความต้องการใช้น้ำโดยรวมเพิ่มขึ้นด้วย สรุปได้ดังนี้

3.1) การใช้น้ำเพื่อการเกษตร : มีการใช้น้ำมากกว่าร้อยละ 75 ของปริมาณการใช้น้ำทั้งหมด โดยแบ่งเป็น

- พื้นที่เกษตรในเขตชลประทานเป็นการใช้น้ำจากอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก ผ่านระบบชลประทาน ซึ่งมีการเพาะปลูกพืชฤดูแล้ง จึงมีการใช้น้ำเป็นปริมาณมาก โดยเฉพาะในพื้นที่โครงการเจ้าพระยาใหญ่ ซึ่งพบว่าในเขตชลประทานทั่วประเทศ จำนวนทั้งสิ้น 32.75 ล้านไร่ ได้จัดสรรน้ำให้พื้นที่ดังกล่าวรวมทั้งปีเฉลี่ย 65,000 ล้านลูกบาศก์เมตร

- พื้นที่นอกเขตชลประทานมีทั้งสิ้น 117 ล้านไร่ เป็นการใช้น้ำฝนโดยตรงเป็นส่วนใหญ่และบางส่วนจากการสูบน้ำบาดาลและน้ำท่าบริเวณพื้นที่ใกล้เคียง การขาดแคลนน้ำขึ้นกับปริมาณน้ำฝน และการกระจายของฝนในแต่ละปี รวมทั้งสภาพภูมิประเทศ ชนิดพืชและช่วงเวลาที่ใช้ปลูก จึงต้องการปริมาณน้ำเพื่อป้องกันผลผลิตเสียหายในช่วงฝนทิ้งช่วงอีกประมาณปีละ 48,961 ล้านลูกบาศก์เมตร (คิดเฉพาะการปลูกฤดูฝนเท่านั้น)

3.2) การใช้น้ำเพื่ออุปโภคบริโภคและการท่องเที่ยว : ปัจจุบัน (ปี พ.ศ. 2558) มีความต้องการน้ำอุปโภคบริโภค 4,783 ล้านลูกบาศก์เมตร ซึ่งในอนาคต (ปี พ.ศ. 2580) คาดการณ์ความต้องการน้ำ จำนวน 5,991 ล้านลูกบาศก์เมตร เนื่องจากการขยายตัวภาคบริการของประเทศ มีการขยายตัวค่อนข้างมาก เป็นการขยายตัวด้านการท่องเที่ยว และภาคการค้าในระดับท้องถิ่นและในระดับภูมิภาค ทำให้เมืองหลักในภูมิภาค เช่น จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดอุดรธานี จังหวัดสงขลา และแหล่งท่องเที่ยวสำคัญที่มีชื่อเสียงติดระดับโลก เช่น กรุงเทพมหานคร ชายฝั่งทะเลอันดามันและเกาะสมุย มีความต้องการใช้น้ำเพิ่มขึ้นมีจำนวนนักท่องเที่ยวจากต่างประเทศประมาณ 14 ล้านคน ซึ่งมีการขยายตัวอย่างต่อเนื่อง และมีแนวโน้มที่จะขยายการท่องเที่ยวบริเวณชายฝั่งทะเลตะวันตกใน จังหวัดเพชรบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และจังหวัดชุมพร พร้อมทั้งมีการขยายตัวภาคบริการ ภาคการค้า ทั้งในประเทศและการค้าชายแดน เช่น ภาคเหนือใน จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดเชียงราย จังหวัดพิจิตร และจังหวัดตาก ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในจังหวัดอุดรธานี จังหวัดนครราชสีมา และจังหวัดมุกดาหาร ภาคกลางในกรุงเทพมหานคร จังหวัดนครสวรรค์ จังหวัดชลบุรี จังหวัดระยอง และภาคใต้ ในจังหวัดสุราษฎร์ธานี จังหวัดสงขลา และจังหวัดภูเก็ต

3.3) การใช้น้ำเพื่ออุตสาหกรรม : ปัจจุบัน (ปี พ.ศ. 2558) ภาคอุตสาหกรรมมีความต้องการ 1,913 ล้านลูกบาศก์เมตร คาดการณ์ความต้องการน้ำในอนาคต (ปี พ.ศ. 2580) จำนวน 3,488 ล้านลูกบาศก์เมตร โดยพื้นที่หลักที่มีโรงงานและกลุ่มอุตสาหกรรม คือ กรุงเทพมหานครและจังหวัดใกล้เคียง รวมถึงพื้นที่ในภาคตะวันออกซึ่งเป็นพื้นที่อุตสาหกรรมหลักของประเทศ สำหรับในภาคอื่นๆ อุตสาหกรรมส่วนใหญ่เป็นอุตสาหกรรมต่อเนื่องจากภาคเกษตรและการผลิตเพื่อใช้ในท้องถิ่น

3.4) การใช้น้ำเพื่อรักษาระบบนิเวศ : ปริมาณความต้องการน้ำเพื่อการรักษา ระบบนิเวศในฤดูแล้งรวมทั้งประเทศปีละมากกว่า 27,090 ล้านลูกบาศก์เมตร

โดยสรุป ความต้องการน้ำรวมทั้งประเทศ (ปี พ.ศ. 2558) ประมาณ 147,749 ล้านลูกบาศก์เมตร สามารถเข้าถึงแหล่งน้ำในรูปแบบต่างๆ อาทิ แหล่งเก็บกักน้ำ อาคารพัฒนาแหล่งน้ำ แหล่งน้ำ/ลำน้ำธรรมชาติ และน้ำบาดาล เป็นต้น จำนวน 102,140 ล้านลูกบาศก์เมตร ที่เหลือยังไม่สามารถจัดสรรน้ำให้กับพื้นที่การเกษตรนอกเขตชลประทาน และน้ำอุปโภคบางส่วนอีก **ประมาณ 48,961 ล้านลูกบาศก์เมตร**

4) การใช้น้ำบาดาล

การใช้น้ำบาดาลในประเทศไทย มีทั้งการใช้น้ำในด้านอุปโภคบริโภค เกษตรกรรม และอุตสาหกรรม โดยแบ่งน้ำบาดาลออกเป็น 2 ระดับ คือ ระดับตื้น ที่มีความลึกไม่เกิน 15 เมตร จะมีการทำบ่อน้ำตื้นเพื่อสูบน้ำขึ้นมาใช้ และน้ำบาดาลระดับลึกที่ต้องทำการเจาะบ่อน้ำบาดาล โดยข้อมูลบ่อน้ำตื้นในประเทศไทยปี พ.ศ. 2557 มีทั้งสิ้น 1.92 ล้านบ่อ ส่วนบ่อน้ำบาดาลในส่วนภาครัฐและเอกชน ที่สามารถใช้การได้มีจำนวน 0.17 ล้านบ่อ โดยในแต่ละปีจะมีปริมาณการใช้น้ำบาดาลในประเทศ 14,741 ล้านลูกบาศก์เมตรต่อปี เป็นการใช้น้ำด้านการเกษตรมากที่สุดปีละ 12,741 ล้านลูกบาศก์เมตร เพื่ออุปโภคบริโภคปีละ 1,223 ล้านลูกบาศก์เมตร และในภาคอุตสาหกรรมปีละ 777 ล้านลูกบาศก์เมตร

5) ปัญหาคุณภาพน้ำบาดาล

คุณภาพน้ำบาดาลโดยทั่วไปจะอยู่ในเกณฑ์มาตรฐานที่ใช้บริโภคได้ อย่างไรก็ตาม ยังมีบางพื้นที่ที่มีปริมาณสารละลายในน้ำบาดาลสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานน้ำดื่ม เช่น ในบางพื้นที่ของจังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดลำพูน จังหวัดแพร่ จังหวัดลำปาง และจังหวัดกาญจนบุรี มีแร่เหล็กและฟลูออไรด์สูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานซึ่งเป็นปัญหาที่มักเกิดขึ้นกับพื้นที่ที่มีความสัมพันธ์กับรอยเลื่อนและแหล่งน้ำพุร้อน บางพื้นที่พบปัญหาการรุกคืบของน้ำเค็มในชั้นน้ำบาดาล โดยจะเป็นพื้นที่ตามแนวปากแม่น้ำและชายฝั่งทะเล เช่น พื้นที่แม่น้ำเจ้าพระยา และจังหวัดสงขลา ที่อาจจะมีสาเหตุจากการสูบน้ำบาดาลขึ้นมาใช้

เกินสมดุลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ บางพื้นที่มีคุณภาพน้ำบาดาลกร่อย-เค็ม ไม่เหมาะสำหรับการอุปโภคบริโภค และเกษตรกรรม เช่น จังหวัดยโสธร จังหวัดอุบลราชธานี จังหวัดศรีสะเกษ จังหวัดสุรินทร์ และจังหวัดบุรีรัมย์ ในบางพื้นที่ของจังหวัดนครราชสีมา มีการพบสารหนูที่อาจมีสาเหตุจากการปนเปื้อนตามธรรมชาติ ของแร่ธาตุในชั้นหินให้น้ำและจากการทำเหมืองแร่ดีบุก นอกจากนี้ บางพื้นที่ที่มีการลักลอบทิ้งขยะพิษ น้ำเสีย ของเสียอาจถูกชะล้างลงไปปนเปื้อนในชั้นน้ำบาดาลได้

1.1.5 สถานการณ์กำลังคนของกรมทรัพยากรน้ำบาดาล

การวิเคราะห์ระดับความเสี่ยงจากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างอายุข้าราชการ กรมทรัพยากรน้ำบาดาล องค์กรเพื่อความร่วมมือและการพัฒนาทางเศรษฐกิจ (OECD) ได้ให้นิยามองค์กร ผู้สูงอายุ คือ องค์กรที่มีเจ้าหน้าที่อายุมากกว่า 50 ปี เป็นสัดส่วนมากกว่าร้อยละ 20 (อ้างอิงจาก เอกสาร ประกอบการฝึกอบรม หมวดนักทรัพยากรบุคคลมืออาชีพ สำนักงาน ก.พ. หมวดวิชา การบริหารกำลังคน คุณภาพ) โดยสามารถจัดระดับความเสี่ยงจากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างอายุ เป็น 3 ระดับ ได้แก่ 1) เผื่อระวัง เป็นพิเศษ : สัดส่วนของข้าราชการที่มีอายุมากกว่า 50 ปี เกินกว่าร้อยละ 35 ของจำนวนข้าราชการทั้งหมด ในหน่วยงาน 2) เผื่อระวัง : สัดส่วนของข้าราชการที่มีอายุมากกว่า 50 ปี อยู่ระหว่างร้อยละ 20 – 35 ของจำนวนข้าราชการทั้งหมดในหน่วยงาน และ 3) ปกติ : สัดส่วนของข้าราชการที่มีอายุมากกว่า 50 ปี น้อยกว่าร้อยละ 20 ของจำนวนข้าราชการทั้งหมดในหน่วยงาน

ปัจจุบันสถานการณ์โครงสร้างช่วงอายุของข้าราชการกรมทรัพยากรน้ำบาดาล (ข้อมูลดังตารางที่ 1-3) พบว่า ข้าราชการที่มีช่วงอายุมากกว่า 50 ปี มีจำนวน 152 ราย คิดเป็นร้อยละ 36.54 ของจำนวนข้าราชการทั้งหมด ซึ่งถือว่า กรมทรัพยากรน้ำบาดาลเข้าสู่องค์กรผู้สูงอายุในระดับเผื่อระวัง เป็นพิเศษ รายละเอียดดังตารางที่ 2-1

ตารางที่ 2-1 การวิเคราะห์ความไม่สมดุลของกำลังคนในแต่ละช่วงอายุของกรมทรัพยากรน้ำบาดาล

กรมทรัพยากรน้ำบาดาล	
อายุต่ำกว่า 30 ปี จำนวน 32 ราย	อายุมากกว่า 50 ปี จำนวน 152 ราย
7.69%	36.54%

จากตารางข้างต้นจะเห็นได้ว่า ข้าราชการที่อายุมากกว่า 50 ปี มีจำนวนมากกว่า ข้าราชการที่อายุต่ำกว่า 30 ปี ประมาณ 5 เท่า จึงแสดงให้เห็นถึงสัดส่วนของข้าราชการสูงอายุ และข้าราชการอายุน้อย ก่อให้เกิดช่องว่างระหว่างกำลังคนต่างช่วงอายุ และความไม่สมดุลของกำลังคนในแต่ละช่วงอายุ ของกรมทรัพยากรน้ำบาดาล

ทั้งนี้ เช่นเดียวกับโครงสร้างช่วงอายุของลูกจ้างประจำกรมทรัพยากรน้ำบาดาล (ข้อมูลดังตารางที่ 1-4) พบว่า ลูกจ้างประจำที่มีอายุมากกว่า 50 ปี มีจำนวน 406 ราย คิดเป็นร้อยละ 80.72 ของจำนวนลูกจ้างประจำทั้งหมด ส่วนใหญ่มีตำแหน่งช่างเจาะบ่อบาดาล ซึ่งการทดแทนอัตรากำลัง ลูกจ้างประจำที่เกษียณอายุไป โดยการบรรจุพนักงานราชการใหม่ มีอายุน้อยและไม่สามารถสั่งสม ประสบการณ์ได้เท่าทัน

สรุปได้ว่า จากการวิเคราะห์โครงสร้างช่วงอายุข้าราชการและลูกจ้างประจำ กรมทรัพยากรน้ำบาดาลข้างต้น กรมทรัพยากรน้ำบาดาลจำเป็นต้องดำเนินการเตรียมความพร้อมรับการสูญเสียอัตรากำลังจากการเกษียณอายุในอนาคต เพื่อสร้างความต่อเนื่องในการปฏิบัติงานในตำแหน่งต่าง ๆ โดยการจัดทำแผนความก้าวหน้าในอาชีพ (Career Path) แผนการสืบทอดตำแหน่ง (Succession Plan) และแผนการจัดการความรู้ (Knowledge Management) หรือทบทวนบทบาทภารกิจและวางแผนการใช้กำลังคน โดยการวิเคราะห์ความต้องการกำลังคนที่แท้จริง ปรับเปลี่ยนทักษะและสมรรถนะให้สอดคล้องกับนโยบายหรือยุทธศาสตร์ที่เปลี่ยนแปลงไป รวมทั้งวางแผนการสร้าง การสรรหา และการพัฒนาเป็นการเฉพาะ เพื่อให้เกิดความพร้อมและความต่อเนื่องในการปฏิบัติงานในอนาคต

การวิเคราะห์สถานการณ์ (SWOT ANALYSIS)

การจัดทำแผนปฏิบัติราชการของกรมทรัพยากรน้ำบาดาลระยะ 5 ปี (วาระแรก 3 ปี พ.ศ. 2563 - 2565) นอกจากการศึกษาทบทวนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 นโยบายรัฐบาล และแผนยุทธศาสตร์อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ยังได้มีการศึกษาสถานการณ์ด้านทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม การเมือง และสังคมที่เกี่ยวข้อง ในช่วงปี 2560 ปัจจุบัน โดยศึกษาข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง มีรายละเอียด ดังนี้

การประเมินสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกองค์กร (Internal & External) เป็นกระบวนการสำคัญอย่างยิ่งต่อการจัดทำแผนปฏิบัติราชการฯ การที่ได้ทราบว่า สถานการณ์ภายในและภายนอกองค์กรเป็นอย่างไร ปัจจัยใดที่เป็นจุดแข็ง จุดอ่อน ปัจจัยใดเป็นโอกาส หรืออุปสรรค จะช่วยให้การกำหนดทิศทางแผนปฏิบัติราชการฯ และกลยุทธ์มีประสิทธิภาพ ด้วยการนำจุดแข็ง (Strength) ที่มีอยู่มาใช้ให้เกิดประโยชน์ และหาวิธีการในการลดจุดอ่อน (Weakness) ให้น้อยลง ทั้งนี้ การประเมินอย่างรอบด้านทำให้ได้ทราบโอกาส (Opportunity) และภัยคุกคาม (Threats) ที่องค์กรเผชิญอยู่ อันจะนำไปสู่การบรรลุวัตถุประสงค์ และเป็นไปตามวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้

ดังนั้น ในการวิเคราะห์ปัจจัยสภาพแวดล้อมที่ส่งผลต่อการดำเนินงาน เพื่อการจัดทำแผนปฏิบัติราชการฯ ครั้งนี้ ใช้วิธีการวิเคราะห์ด้วย SWOT ANALYSIS เพื่อกำหนดจุดแข็ง (Strength) จุดอ่อน (Weakness) โอกาส (Opportunity) และอุปสรรคหรือภัยคุกคาม (Threats) สำหรับปัจจัยที่เป็นปัจจัยภายนอกจะใช้การวิเคราะห์ตามหลัก PEST ได้แก่ การพิจารณาปัจจัยภายนอกในประเด็นต่อไปนี้

P (Political)	ได้แก่ ปัจจัยด้านการเมือง
E (Economic)	ได้แก่ ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ
S (Social)	ได้แก่ ปัจจัยด้านสังคม
T (Technology)	ได้แก่ ปัจจัยด้านเทคโนโลยี

ส่วนปัจจัยภายในจะครอบคลุมทั้งปัจจัยภายในของกรมทรัพยากรน้ำบาดาล โดยทำการศึกษาดำเนินการตามหลัก 7s Mckinsey ประกอบด้วย

S (Shared Values)	ได้แก่ ปัจจัยด้านค่านิยมองค์กร
S (Structure)	ได้แก่ ปัจจัยด้านโครงสร้างองค์กร
S (System)	ได้แก่ ปัจจัยด้านระบบงาน
S (Strategy)	ได้แก่ ปัจจัยด้านกลยุทธ์องค์กร
S (Style)	ได้แก่ ปัจจัยด้านรูปแบบการบริหารงาน
S (Staff)	ได้แก่ ปัจจัยด้านบุคลากร
S (Skills)	ได้แก่ ปัจจัยด้านขีดความสามารถองค์กร

ภายหลังจากการรวบรวมข้อมูลและจำแนกตามแนวทาง SWOT แล้ว ได้มีการวิเคราะห์ โดยกลุ่มผู้บริหาร และเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในสังกัดกรมทรัพยากรน้ำบาดาลร่วมกันพิจารณาตัดสิน และได้สรุปผลการวิเคราะห์ (SWOT ANALYSIS) โดยมีทั้งสิ้น 68 ปัจจัย จำแนกเป็นจุดแข็ง (Strength) 15 ปัจจัย จุดอ่อน (Weakness) 18 ปัจจัย โอกาส (Opportunity) 14 ปัจจัย และอุปสรรค (Threats) 21 ปัจจัย รายละเอียดดังตารางที่ 2-2

ตารางที่ 2-2 สรุปผลการวิเคราะห์ (SWOT ANALYSIS)

จุดแข็ง (Strength)

ลำดับ	จุดแข็ง
S1	เป็นหน่วยงานเฉพาะด้านที่มีภารกิจรับผิดชอบด้านการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาล
S2	มียุทธศาสตร์บริหารจัดการทรัพยากรน้ำเป็นกรอบแนวทางการดำเนินงานที่ชัดเจน
S3	มีพระราชบัญญัติน้ำบาดาล พ.ศ.2520 เป็นกรอบในการดำเนินงาน
S4	มีเครือข่ายกลุ่มผู้ใช้น้ำ และสามารถขยายเครือข่ายออกไปยังทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องได้
S5	มีวิทยาลัยน้ำบาดาลประชารักษ์ พัฒนาและจัดหลักสูตรการฝึกอบรมพัฒนาบุคลากร ด้านต่าง ๆ
S6	มีกองทุนพัฒนาน้ำบาดาล สนับสนุนการศึกษา วิจัยและพัฒนาองค์ความรู้ และเครื่องมือ ในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาล
S7	หน่วยงานมีระบบสารสนเทศ Internet ครอบคลุมในการปฏิบัติงาน เพิ่มความรวดเร็ว และลดขั้นตอนการบริหารงานโครงการ เพิ่มขีดความสามารถในการสนับสนุนการตัดสินใจ
S8	มีบุคลากรที่มีองค์ความรู้และความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านที่ได้รับการส่งเสริมประสบการณ์ และทักษะที่เกี่ยวข้องพร้อมที่จะถ่ายทอดองค์ความรู้ดังกล่าว จากรุ่นสู่รุ่น มีความสามัคคี ในหน่วยงาน
S9	มีผู้รับผิดชอบหลักในแต่ละภารกิจอย่างชัดเจน ผู้ปฏิบัติงานมีความรู้ความชำนาญมุ่งมั่น หุ่่มเท เสียสละ และรับผิดชอบ มีความสามารถและประสบการณ์
S10	มีบุคลากร เครื่องมือ องค์ความรู้ ในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาล (สำรวจ พัฒนา อนุรักษ์ และควบคุม)
S11	โครงสร้างภายในองค์กร และสายบังคับบัญชามีความชัดเจน ครอบคลุมทุกภารกิจ สนับสนุนการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาลได้
S12	มีฐานข้อมูลด้านน้ำบาดาล (แผนที่น้ำบาดาล ผู้ใช้น้ำ ข้อมูลด้านน้ำบาดาลพื้นที่เสี่ยงต่อการปนเปื้อน เสี่ยงต่อการเสียสมดุลของแหล่งน้ำบาดาลและแอ่งน้ำบาดาลทั่วประเทศ) และ มีผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ที่สามารถวิเคราะห์สังเคราะห์ข้อมูลให้เกิดประโยชน์
S13	มีความสามารถในการบริหารจัดการงบประมาณที่ได้รับจัดสรร
S14	มี Lab วิเคราะห์คุณภาพน้ำบาดาลเป็นของตนเอง
S15	มีแผนที่น้ำบาดาล และคู่มือมาตรฐานน้ำบาดาล

จุดอ่อน (Weakness)

ลำดับ	จุดอ่อน
W1	รายละเอียดแต่ละยุทธศาสตร์หลักยังไม่มีคำอธิบายหรือมีรายละเอียดที่ลงสู่การปฏิบัติในระดับพื้นที่ได้อย่างครบถ้วน อาจจะมีปัญหาในการตีความในการแปลงยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติของผู้ปฏิบัติในระดับพื้นที่
W2	หน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน รวมทั้งภาคประชาชนผู้มีส่วนได้เสีย ซึ่งยังขาดความรู้ความเข้าใจในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาล ให้เป็นไปตามกฎหมายน้ำบาดาล ประกอบกับยังขาดการประสานงานระหว่างส่วนราชการให้เป็นไปอย่างบูรณาการ
W3	ขาดความต่อเนื่องของการถ่ายทอดความรู้ยังไม่มีแนวทาง หรือระบบการจัดการความรู้ที่สามารถถ่ายทอดองค์ความรู้และประสบการณ์ให้กับบุคลากรรุ่นใหม่ที่ชัดเจน ทำให้องค์ความรู้บางส่วนขาดหายไป
W4	ความก้าวหน้าของตำแหน่งในส่วนงานต่าง ๆ ไม่เลื่อนไหล หรือมองเห็นความก้าวหน้าในสายงานยาก และตำแหน่งงานที่กำหนดในหลายส่วนงานไม่ตรงกับสายงานและอำนาจหน้าที่ในการปฏิบัติ อาจจะมีปัญหาในเรื่องการปฏิบัติงานตามกฎหมายและระเบียบข้อบังคับทางราชการได้
W5	กรอบอัตรากำลังหรือผู้ปฏิบัติงานในรอบส่วนงานมีจำนวนไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติงานในหลายส่วนงาน และบางตำแหน่งก็มีจำนวนมากเกินไป
W6	การฝึกอบรมด้านทักษะอาชีพ ความสามารถ และการใช้เทคโนโลยี ไม่ครอบคลุมทุกตำแหน่งในการเข้าถึงการฝึกอบรมมากนัก เช่น ขาดเจาะบ่อน้ำบาดาล ที่ทดแทนตำแหน่งเกษียณอายุยังพัฒนาองค์ความรู้ทักษะในด้านประสบการณ์ได้ไม่มากนัก
W7	การจัดทำแผนและงบประมาณมีระยะเวลาจำกัด ทำให้การจัดทำโครงการเพื่อพัฒนาไม่ตรงเป้าหมาย ต้องปรับเปลี่ยนพื้นที่
W8	ขาดการบูรณาการ ความเชื่อมโยงกับแผนของกรม และแผนจังหวัด
W9	ฐานข้อมูลไม่เป็นปัจจุบัน
W10	ฐานข้อมูลที่มียังขาดข้อมูลอีกหลายส่วน ที่เป็นองค์ประกอบเชิงละเอียดในการวิเคราะห์ข้อมูลแหล่งน้ำบาดาล เช่น ข้อมูลบ่อน้ำตื้น ข้อมูลการเจาะองค์กรภายนอกอื่น ๆ ที่ไม่อยู่ในฐานข้อมูลของกรมฯ หรือข้อมูลในการเชื่อมโยงในการวางแผนกำหนดแหล่งน้ำในแหล่งโซนนิ่งอุตสาหกรรม โซนนิ่งเกษตร ฯลฯ เป็นต้น
W11	ขาดฐานข้อมูลรายละเอียดเชิงลึก เพื่อการวิเคราะห์และการตัดสินใจ ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลจากทางวิชาการจากเจ้าหน้าที่จากส่วนกลางกรมทรัพยากรน้ำบาดาล ทำให้บางครั้งเป็นอุปสรรคในการปฏิบัติงาน และการรับทราบข้อมูลของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
W12	ฐานข้อมูลที่บูรณาการ ที่ยังขาดการเชื่อมโยงข้อมูลอีกหลายส่วน การเข้าถึงข้อมูล (E-lab, ข้อมูลบ่อสังเกตการณ์) และขาดการเชื่อมโยงจากหน่วยงานอื่น ความละเอียดของข้อมูลในการวิเคราะห์ข้อมูลแหล่งน้ำบาดาล ความถูกต้องของข้อมูล เช่น ข้อมูลบ่อน้ำตื้น คุณภาพน้ำบาดาล ขาดการเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัดในพื้นที่นั้นๆ

ลำดับ	จุดอ่อน
W13	งบประมาณแผนงานซ้ำซ้อน
W14	ขาดการประชาสัมพันธ์และเผยแพร่
W15	ขาดทักษะด้านภาษาอังกฤษ
W16	ระบบการให้ใบอนุญาต การชำระค่าน้ำบาดาล การให้บริการไม่ทันสมัย
W17	นวัตกรรม เทคโนโลยีไม่ทันสมัย ไม่มี ระบบ Real time
W18	ขาดมาตรฐานการควบคุม การขุดเจาะไม่เป็นไปตามมาตรฐาน

โอกาส (Opportunity)

ลำดับ	โอกาส
O1	รัฐมีนโยบาย/ยุทธศาสตร์ผลักดันประเทศเข้าสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน ส่งผลดีต่อหน่วยงานภาครัฐ จัดทำยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของประเทศสนับสนุนแนวคิดการพัฒนา ดังกล่าว
O2	วิกฤตการณ์ภัยแล้งคุกคามต่อการอุปโภคบริโภคและการเกษตรในภาคชนบทไทยอย่างรุนแรง และมีแนวโน้มทวีความรุนแรงเพิ่มขึ้นทุกปี รัฐจึงเริ่มเห็นความจำเป็นในการนำน้ำใต้ผิวดิน มาใช้บรรเทาความรุนแรงของปัญหา ส่งผลดีต่อการกระตุ้นให้มีการ สำรวจ พัฒนาแหล่ง น้ำบาดาลมากขึ้น
O3	การขยายตัวและพัฒนาภาคตะวันออกให้เป็นระเบียงเศรษฐกิจ ทำให้มีความต้องการใช้ ทรัพยากรน้ำเพิ่มขึ้น
O4	การขยายตัวของชุมชนเมืองและอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว
O5	ความต้องการใช้น้ำบาดาลของประชาชนเพิ่มขึ้น
O6	มีแผนยุทธศาสตร์ที่ชัดเจนเกี่ยวกับน้ำบาดาล
O7	มีนโยบายส่งเสริมการบริหารจัดการน้ำและบูรณาการร่วมกันระหว่างหน่วยงานแก้ปัญหา ให้กับประชาชน
O8	เทคโนโลยีสมัยใหม่ เช่น Social Media, Mobile Device, Smart Phone, 4G อินเทอร์เน็ต ความเร็วสูง เป็นต้น เข้าถึงง่าย ราคาไม่แพง ใช้งานกันอย่างแพร่หลายในปัจจุบัน ส่งผลดีต่อ การพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อให้บริการแก่ประชาชนให้เข้าถึงได้หลายช่องทางมากขึ้น
O9	การพัฒนาศาสตร์ องค์ความรู้ นวัตกรรม และเทคโนโลยีขั้นสูงในการสำรวจและพัฒนา น้ำบาดาลในระดับโลก ยังดำเนินอย่างต่อเนื่อง
O10	มีบันทึกข้อตกลงและประสานความร่วมมือกับนานาชาติ
O11	ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีและนวัตกรรมของต่างประเทศ
O12	น้ำบาดาลมีปริมาณและคุณภาพคงที่ ไม่ผันแปรตามฤดูกาล สามารถใช้เป็นแหล่งน้ำหลัก ในฤดูแล้งและแหล่งน้ำเสริมในฤดูอื่น ๆ
O13	น้ำบาดาลมีอยู่ทุกพื้นที่ ทั้งบนภูเขาสูง บนเกาะ ใต้ทะเล ดังนั้น การพัฒนาน้ำบาดาลขึ้นมาใช้ ให้เกิดประโยชน์ จึงไม่ถูกจำกัดด้วยภูมิประเทศ
O14	การส่งเสริมการใช้พลังงานทดแทน (Geothermal)

อุปสรรค (Threat)

ลำดับ	อุปสรรค
T1	พ.ร.บ. กระจายอำนาจ / พ.ร.บ. ถ่ายโอนภารกิจ ในบางพื้นที่เจ้าหน้าที่ (ท้องถิ่น) ไม่มีความรู้ในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาล
T2	ปัญหาทางด้านสิ่งแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อแหล่งน้ำบาดาลมีมากขึ้น
T3	ปัญหาความแตกแยกในสังคม มีความขัดแย้งกันบ้าง อาจเกิดความเหลื่อมล้ำในการดำเนินโครงการ
T4	พ.ร.บ. น้ำบาดาล มีความล้าสมัยการบังคับใช้ไม่เข้มข้น บทลงโทษมีสถานเบา ส่วนราชการและภาคเอกชนอื่นๆ รวมทั้งบุคลากรผู้ปฏิบัติงานขาดความรู้ความเข้าใจในกฎหมายน้ำบาดาล
T5	ใช้เทคโนโลยีที่มีราคาสูง ต้องนำเข้าจากต่างประเทศ รวมทั้งมีการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว
T6	ประชาชนมีความรู้ไม่เพียงพอเกี่ยวกับเทคโนโลยีใหม่ๆ
T7	น้ำบาดาลเป็นทรัพยากรที่อยู่ใต้ดิน ยากแก่การมองเห็น จึงขาดการดูแลเอาใจใส่จากประชาชน
T8	น้ำบาดาลเป็นแหล่งน้ำที่สะอาดโดยธรรมชาติ แต่ถ้าถูกปนเปื้อนด้วยมลพิษ จะทำให้การฟื้นฟูคุณภาพให้กลับมามีคุณภาพดีดังเดิม กระทำได้ยากมาก
T9	การใช้น้ำบาดาลเพิ่มมากขึ้น จนไม่สามารถเติมน้ำบาดาลโดยวิธีธรรมชาติได้ทัน
T10	ศักยภาพน้ำบาดาลมีพื้นที่จำกัด หรือคุณภาพน้ำ
T11	การใช้น้ำบาดาลเกินสมดุลในบางพื้นที่
T12	ภัยธรรมชาติ/นโยบายเร่งด่วน/เตรียมงบประมาณไม่ทัน
T13	หน่วยงานภายนอกแอบอ้างการดำเนินการเจาะไม่ได้มาตรฐาน
T14	นโยบายรัฐบาลเปลี่ยนบ่อย
T15	ความขัดแย้งด้านการเมืองท้องถิ่นทำให้ไม่สามารถดำเนินการได้ตามแผน
T16	ปัญหาทางด้านมลพิษการปนเปื้อนลงสู่ชั้นน้ำบาดาล (ลักลอบฝังกลบขยะอุตสาหกรรม)
T17	สถานการณ์ความไม่สงบใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้
T18	มีการลักลอบเจาะการใช้น้ำบาดาล มีพฤติกรรมการใช้น้ำที่ไม่มีประสิทธิภาพ
T19	มีการประกอบกิจการที่อาจจะส่งผลต่อคุณภาพของน้ำบาดาล
T20	มีการตัดไม้ทำลายป่าต้นน้ำทำให้น้ำผิวดินลดลง ส่งผลให้การเติมน้ำลงชั้นน้ำบาดาลลดลง เพราะมีการใช้น้ำบาดาลเพิ่มขึ้น

เมื่อได้ทราบจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และข้อจำกัดหรืออุปสรรค จึงได้นำการวิเคราะห์จุดแข็ง (Strength) จุดอ่อน (Weakness) โอกาส (Opportunity) และอุปสรรค (Threat) โดยใช้กลไก TWOS Matrix ซึ่งเป็นพื้นฐาน ในการกำหนดมาตราเชิงรุกและเชิงรับ ใน 4 ลักษณะ คือ

1. กลยุทธ์จุดแข็ง – โอกาส (S-O Strategy) เป็นการกำหนดกลยุทธ์เชิงรุกที่ต้องใช้ศักยภาพ ซึ่งเป็นจุดแข็งที่มีอยู่ และใช้ประโยชน์หรือแสวงหาโอกาส ซึ่งเป็นปัจจัยภายนอกที่จะช่วยสนับสนุนการดำเนินงานด้านแรงงานให้บรรลุเป้าประสงค์เชิงกลยุทธ์ในอนาคตได้

2. กลยุทธ์จุดแข็ง – อุปสรรค (S-T Strategy) เป็นการกำหนดกลยุทธ์เชิงป้องกัน โดยใช้จุดแข็ง คือ ศักยภาพและความพร้อมที่มีอยู่จัดการกับอุปสรรค ซึ่งเป็นปัจจัยภายนอกที่เผชิญ

3. กลยุทธ์จุดอ่อน – โอกาส (W-O Strategy) การกำหนดกลยุทธ์เชิงแก้ไข ในการลดจุดอ่อน โดยใช้ประโยชน์ จากโอกาสซึ่งเป็นปัจจัยภายนอกที่เอื้อประโยชน์หรือสนับสนุนต่อการดำเนินงานขององค์กร เพื่อในระยะสั้น เปลี่ยนตำแหน่งเชิงยุทธศาสตร์สู่ตำแหน่งเชิงกลยุทธ์ S-O และให้บรรลุเป้าหมายเชิงกลยุทธ์ ในระยะยาว

4. กลยุทธ์จุดอ่อน – อุปสรรค (W-T Strategy) เป็นการกำหนดกลยุทธ์เชิงรับที่ต้องการ ลดจุดอ่อน และอุปสรรค เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานให้บรรลุเป้าประสงค์เชิงกลยุทธ์

โดยสามารถสรุปผลการวิเคราะห์เป็นกลยุทธ์เชิงรุก (จุดแข็ง – โอกาส SO) กลยุทธ์เชิงป้องกัน (จุดแข็ง – อุปสรรค ST) กลยุทธ์เชิงแก้ไข (จุดอ่อน – โอกาส WO) และกลยุทธ์เชิงรับ (จุดอ่อน – อุปสรรค WT) รายละเอียดดังตารางที่ 2-3

ตารางที่ 2-3 ผลการวิเคราะห์กลยุทธ์ TOWS Matrix

กลยุทธ์เชิงรุก SO

ลำดับ	SO - กลยุทธ์เชิงรุก
SO1	กลยุทธ์จัดทำแผนพัฒนาศูนย์บริการน้ำบาดาล จัดทำแผนความต้องการใช้น้ำบาดาลรายพื้นที่ โดยแบ่งประเภทตามความต้องการใช้น้ำบาดาล
SO2	กลยุทธ์การบริหารจัดการบูรณาการฐานข้อมูลน้ำบาดาล เร่งดำเนินการจัดทำฐานข้อมูลน้ำบาดาลทั้งระบบ และบูรณาการร่วมกัน (แผนที่ศักยภาพน้ำบาดาล บ่อสังเกตการณ์ ฯลฯ) ที่ทันสมัย ถูกต้อง และเป็นเอกภาพ เพื่อเป็นฐานในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาลอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด และสามารถดำเนินการได้อย่างทันทั่วถึง
SO3	กลยุทธ์ปฏิรูปองค์กรให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ - เสริมสร้างวัฒนธรรมองค์กร ให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ และส่งเสริมให้บุคลากรให้เข้าถึง ศาสตร์ เทคโนโลยี นวัตกรรมที่ทันสมัยต่างๆ ที่จะสามารถพัฒนาการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาลได้อย่างมีประสิทธิภาพ - จัดทำแผนการจัดการความรู้ เพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้ ประสบการณ์ เทคนิค วิธีการ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการทรัพยากรน้ำบาดาลสู่คนรุ่นใหม่ เช่น ช่างเจาะบ่อบาดาล เป็นต้น - สร้างหลักสูตรเฉพาะเพื่อพัฒนาพนักงานราชการ ตำแหน่งช่างเจาะบ่อบาดาล ที่มาบรรจุทดแทนลูกจ้างประจำ ตำแหน่งช่างเจาะบ่อบาดาล (โดยอาศัยกระบวนการจัดการความรู้ โดยให้ช่างเจาะบ่อบาดาลผู้มีประสบการณ์ที่เกษียณอายุไปแล้วเป็นผู้สอน หรือใช้ระบบ Mentoring ในการจัดการความรู้ เพื่อให้การพัฒนาศักยภาพของบุคลากรใหม่ในองค์กรมีประสิทธิภาพ

กลยุทธ์เชิงป้องกัน ST

ลำดับ	ST - กลยุทธ์เชิงป้องกัน
ST1	กลยุทธ์ปรับบทบาทเพื่อการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาล • เร่งสร้างความรู้ในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาลให้กับองค์กรปกครองท้องถิ่น ผ่านกระบวนการ coaching โดยกรมทรัพยากรน้ำบาดาลต้องเปลี่ยนบทบาทเป็นพี่เลี้ยงให้กับองค์กรปกครองท้องถิ่น • เร่งพัฒนาบุคลากรให้สามารถพัฒนาองค์ความรู้ นวัตกรรมหรือเทคโนโลยีที่ไม่ต้องพึ่งพาจากต่างประเทศ หรือสามารถปรับใช้โดยภูมิปัญญาไทยให้เข้ากับบริบทของประเทศไทย
ST2	กลยุทธ์ส่งเสริมธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาล • คัดกรองทรัพยากรน้ำบาดาล • ปรับปรุง กฎหมายน้ำบาดาลให้ทันสมัย เป็นธรรม และบังคับใช้ได้จริง

กลยุทธ์เชิงแก้ไข WO

ลำดับ	WO – กลยุทธ์เชิงแก้ไข
WO1	กลยุทธ์การประชาสัมพันธ์เชิงรุก • เร่งการประชาสัมพันธ์เชิงรุกให้ประชาชนตระหนักถึงความสำคัญของทรัพยากรน้ำบาดาลต่อการดำรงชีวิต • เผยแพร่ประชาสัมพันธ์เชิงรุกผ่านกระบวนการเรียนรู้เกี่ยวกับกฎหมายน้ำบาดาลให้กับหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน รวมทั้งภาคประชาชนผู้มีส่วนได้เสีย • จัดเวทีเพื่อให้เกิดการจัดการความรู้ และส่งเสริมให้มีการนำไปใช้ให้เป็นรูปธรรม อย่างต่อเนื่อง • สร้างความรู้ความเข้าใจให้เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานทุกระดับ รวมทั้งบุคคลภายนอกให้รับรู้ถึงแผนยุทธศาสตร์ของกรมทรัพยากรน้ำบาดาล รวมทั้งแนวทางการแปลงแผนสู่การปฏิบัติ
WO2	กลยุทธ์ปฏิรูปองค์กรสู่ดิจิทัล/แบบ 360 องศา • นำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารจัดการ เพื่อเพิ่มความสะดวกในการปฏิบัติงานและการให้บริการแก่ประชาชน

กลยุทธ์เชิงรับ WT

ลำดับ	WT - กลยุทธ์เชิงรับ
WT1	กลยุทธ์ปฏิบัติการบริหารทรัพยากรบุคคล • ปรับบทบาทการบริหารทรัพยากรบุคคลเชิงรุก • ทบทวนกรอบอัตรากำลังให้เหมาะสมกับภารกิจที่เปลี่ยนไป • จัดทำแผนความก้าวหน้าในอาชีพ (career path) ในทุกสายงาน • จัดทำแผนสืบทอดตำแหน่ง (succession plan) เพื่อเตรียมความพร้อมให้บุคลากรที่จะดำรงตำแหน่งที่ว่างลง (ตำแหน่งผู้บริหาร)
WT2	กลยุทธ์เตรียมความพร้อมเพื่อรองรับการถ่ายโอนภารกิจ • สร้างความรู้ความเข้าใจให้เจ้าหน้าที่กรมทรัพยากรน้ำบาดาล ในการเป็นพี่เลี้ยง • ให้ความรู้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น/โรงเรียน/ท้องถิ่น/เกษตรกร/กลุ่มผู้ใช้น้ำ • จัดทำคู่มือการปฏิบัติงาน • ส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมในทุกกระบวนการงาน
WT3	กลยุทธ์พัฒนาองค์ความรู้ เทคโนโลยี นวัตกรรม

2. กฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับที่สำคัญ

กรมทรัพยากรน้ำบาดาลเป็นหน่วยงานในสังกัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับที่จะต้องถือปฏิบัติในการดำเนินการ ดังนี้

2.1 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มีหลักสำคัญในส่วนที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

หมวด 3 สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย มาตรา 43 บุคคลและชุมชนย่อมมีสิทธิ

(2) จัดการ บำรุงรักษา และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุลและยั่งยืนตามวิธีการที่กฎหมายบัญญัติ

(3) เข้าชื่อกันเพื่อเสนอแนะต่อหน่วยงานของรัฐให้ดำเนินการใดอันจะเป็นประโยชน์ต่อประชาชนหรือชุมชน หรือขัดขวางการดำเนินการใดอันจะกระทบต่อความเป็นอยู่อย่างสงบสุขของประชาชนหรือชุมชน และได้รับแจ้งผลการพิจารณาโดยรวดเร็ว ทั้งนี้ หน่วยงานของรัฐต้องพิจารณาข้อเสนอแนะนั้นโดยให้ประชาชนที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการพิจารณาด้วยตามวิธีการที่กฎหมายบัญญัติ

หมวด 5 หน้าที่ของรัฐ มาตรา 56 รัฐต้องจัดหรือดำเนินการให้มีสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน ที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตของประชาชนอย่างทั่วถึงตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน

โครงสร้างหรือโครงข่ายขั้นพื้นฐานของกิจการสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานของรัฐอันจำเป็นต่อการดำรงชีวิตของประชาชนหรือเพื่อความมั่นคงของรัฐ รัฐจะกระทำได้ด้วยประการใดให้ตกเป็นกรรมสิทธิ์ของเอกชนหรือทำให้รัฐเป็นเจ้าของน้อยกว่าร้อยละห้าสิบเอ็ดมิได้

การจัดหรือดำเนินการให้มีสาธารณูปโภคตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสอง รัฐต้องดูแลมิให้มีการเรียกเก็บค่าบริการจนเป็นภาระแก่ประชาชนเกินสมควรการนำสาธารณูปโภคของรัฐไปให้เอกชนดำเนินการทางธุรกิจไม่ว่าด้วยประการใด ๆ รัฐต้องได้รับประโยชน์ตอบแทนอย่างเป็นธรรม โดยคำนึงถึงการลงทุนของรัฐประโยชน์ที่รัฐและเอกชนจะได้รับและค่าบริการที่จะเรียกเก็บจากประชาชนประกอบกัน

มาตรา 57 รัฐต้อง (2) อนุรักษ์ ค้ำครอง บำรุงรักษา ฟื้นฟู บริหารจัดการ และใช้หรือจัดให้มีการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพ ให้เกิดประโยชน์อย่างสมดุลและยั่งยืน โดยต้องให้ประชาชนและชุมชนในท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมดำเนินการและได้รับประโยชน์จากการดำเนินการดังกล่าวด้วยตามที่กฎหมายบัญญัติ

มาตรา 58 การดำเนินการใดของรัฐหรือที่รัฐจะอนุญาตให้ผู้ใดดำเนินการ ถ้าการนั้นอาจมีผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติ คุณภาพสิ่งแวดล้อม สุขภาพ อนามัย คุณภาพชีวิต หรือส่วนได้เสียสำคัญอื่นใดของประชาชนหรือชุมชนหรือสิ่งแวดล้อมอย่างรุนแรง รัฐต้องดำเนินการให้มีการศึกษาและประเมินผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชนหรือชุมชน และจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้เสียและประชาชนและชุมชนที่เกี่ยวข้องก่อน เพื่อนำมาประกอบการพิจารณาดำเนินการหรืออนุญาตตามที่กฎหมายบัญญัติ

บุคคลและชุมชนย่อมมีสิทธิได้รับข้อมูล คำชี้แจง และเหตุผลจากหน่วยงานของรัฐก่อนการดำเนินการหรืออนุญาตตามวรรคหนึ่ง

ในการดำเนินการหรืออนุญาตตามวรรคหนึ่ง รัฐต้องระมัดระวังให้เกิดผลกระทบต่อประชาชน ชุมชน สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพน้อยที่สุด และต้องดำเนินการให้มีการเยียวยาความเดือดร้อนหรือเสียหายให้แก่ประชาชนหรือชุมชนที่ได้รับผลกระทบอย่างเป็นธรรมและโดยไม่ชักช้า

หมวด 6 แนวนโยบายแห่งรัฐ มาตรา 65 รัฐพึงจัดให้มียุทธศาสตร์ชาติเป็นเป้าหมายการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนตามหลักธรรมาภิบาลเพื่อใช้เป็นกรอบในการจัดทำแผนต่าง ๆ ให้สอดคล้องและบูรณาการกันเพื่อให้เกิดเป็นพลังผลักดันร่วมกันไปสู่เป้าหมายดังกล่าว

การจัดทำ การกำหนดเป้าหมาย ระยะเวลาที่จะบรรลุเป้าหมาย และสาระที่พึงมีในยุทธศาสตร์ชาติให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กฎหมายบัญญัติ ทั้งนี้ กฎหมายดังกล่าวต้องมีบทบัญญัติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมและการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนทุกภาคส่วนอย่างทั่วถึงด้วย

ยุทธศาสตร์ชาติ เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้ใช้บังคับได้ มาตรา 72 รัฐพึงดำเนินการเกี่ยวกับที่ดิน ทรัพยากรน้ำ และพลังงาน ดังต่อไปนี้ (4) จัดให้มีทรัพยากรน้ำที่มีคุณภาพและเพียงพอต่อการอุปโภคบริโภคของประชาชน รวมทั้งการประกอบเกษตรกรรม อุตสาหกรรม และการอื่น

หมวด 16 การปฏิรูปประเทศ มาตรา 258 ให้ดำเนินการปฏิรูปประเทศอย่างน้อยในด้านต่าง ๆ ให้เกิดผล ดังต่อไปนี้ ข. ด้านอื่น ๆ (1) ให้มีระบบบริหารจัดการทรัพยากรน้ำที่มีประสิทธิภาพเป็นธรรมและยั่งยืน โดยคำนึงถึงความต้องการใช้น้ำในทุกมิติ รวมทั้งความเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมและสภาพภูมิอากาศประกอบกัน

2.2 พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546
ให้ไว้ ณ วันที่ 9 ตุลาคม พ.ศ. 2546 และพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2562 ให้ไว้ ณ วันที่ 26 เมษายน พ.ศ. 2562 มาตรา 16 และมาตรา 4 ตามลำดับให้ส่วนราชการจัดทำแผนปฏิบัติราชการของส่วนราชการนั้น โดยจัดทำเป็นแผนห้าปี ซึ่งต้องสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บท แผนการปฏิรูปประเทศ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม นโยบายของคณะรัฐมนตรีที่แถลงต่อรัฐสภา และแผนอื่นที่เกี่ยวข้อง

2.3 พระราชพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ให้ไว้ ณ วันที่ 11 พฤศจิกายน พ.ศ. 2542

2.3.1 แผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2551 และแผนปฏิบัติการกำหนดขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ฉบับที่ 2) กำหนดลักษณะภารกิจที่จะถ่ายโอนไว้ 6 ด้าน ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกรมทรัพยากรน้ำบาดาล ได้แก่ ด้านที่ 1 ด้านโครงสร้างพื้นฐาน การคมนาคมและการขนส่ง กลุ่มภารกิจทางน้ำ (การดูแลรักษาทางน้ำ) แผนภารกิจด้านสาธารณูปโภค และสาธารณูปการ ภารกิจแหล่งน้ำ/ประปาชนบท (แหล่งน้ำอุปโภค/บริโภค และแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร) โดยข้อมูลจากรายงานการประชุม คณะอนุกรรมการบริการแผนการกระจายอำนาจ ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และแผนปฏิบัติการกำหนดขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านการถ่ายโอนภารกิจ ครั้งที่ 5 เมื่อวันที่ 12 พฤศจิกายน 2561 มีมติ แก้ไขเพิ่มเติมหลักเกณฑ์ วิธีการและขั้นตอนการบริหารจัดการภารกิจถ่ายโอนด้านแหล่งน้ำ ขอบเขตการถ่ายโอน ข้อ 1.2.1 นอกเหนือจากภารกิจตามข้อ 1.1.1-1.1.3 ได้แก่ แหล่งน้ำที่มีปริมาณเก็บกัก น้อยกว่า 2 ล้านลูกบาศก์เมตร แหล่งน้ำที่มีการใช้ประโยชน์ของประชาชนครอบคลุมพื้นที่หนึ่งจังหวัด และบ่อน้ำบาดาล นอกเหนือจาก ข้อ 1.1.3 บ่อน้ำบาดาลในพื้นที่ที่หาน้ำยากซึ่งต้องใช้วิชาการด้านอุทกธรณีวิทยาขั้นสูง ให้ส่วนราชการถ่ายโอน ภารกิจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหยุดการดำเนินการ และให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการ แทนส่วนราชการ รวมทั้งส่วนราชการถ่ายโอนสิ่งก่อสร้างและทรัพย์สินที่มีอยู่ในสภาพดีใช้งานได้ ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบริหารจัดการและบำรุงรักษา หากสิ่งก่อสร้างและทรัพย์สินที่ได้รับโอนมีสภาพชำรุดเสียหาย ให้ส่วนราชการดำเนินการซ่อมแซมก่อนถ่ายโอนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และตรวจสอบความสมบูรณ์ ถูกต้องของโครงการก่อนส่งมอบให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2.3.2 (ร่าง) แผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2562 – 2565 และ (ร่าง) แผนปฏิบัติการกำหนดขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2562 – 2565 กำหนดขอบเขตภารกิจถ่ายโอนด้านแหล่งน้ำไว้ในขอบเขต การถ่ายโอน ขั้นตอน/วิธีปฏิบัติ ในแผนภารกิจด้านสาธารณูปโภค และสาธารณูปการ ได้แก่ 1. กลุ่มภารกิจ แหล่งน้ำ/ประปาชนบท (1.1) ภารกิจแหล่งน้ำอุปโภค/บริโภค และแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร และ 3. การก่อสร้าง และบำรุงรักษาแหล่งน้ำอุปโภค/บริโภค และแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร โดยการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ระหว่างรัฐกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยตนเอง กำหนดให้ ส่วนราชการ ได้แก่ กรมทรัพยากรน้ำ กรมชลประทาน สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม กรมพัฒนา ที่ดิน กรมส่งเสริมสหกรณ์ และกรมทรัพยากรน้ำบาดาล ทำหน้าที่จัดหาและดูแลรักษาแหล่งน้ำที่ประชาชน ใช้ประโยชน์ร่วมกัน ทั้งด้านอุปโภค/บริโภค การเกษตรและอุตสาหกรรม ตามพื้นที่ที่หน่วยงานรับผิดชอบ ดังนี้

1) แหล่งน้ำขนาดใหญ่ที่มีปริมาตรเก็บกักน้ำตั้งแต่ 2 ล้านลูกบาศก์เมตรขึ้นไป เช่น เขื่อนอ่างเก็บน้ำ หนอง บึง สระน้ำ ฯลฯ

2) แหล่งน้ำที่มีขนาดใหญ่หรือขนาดเล็กที่ใช้ประโยชน์ของประชาชน ครอบคลุมพื้นที่ จังหวัดมากกว่า 1 จังหวัดขึ้นไป หากถ่ายโอนให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดใด องค์การบริหาร ส่วนจังหวัดหนึ่ง จะเกิดปัญหาในการบริหารจัดการ เช่น คลองส่งน้ำที่มีความยาวคาบเกี่ยวมากกว่าหนึ่งจังหวัด ฝายน้ำล้นที่กั้นลำน้ำที่ไหลพาดผ่านมากกว่าหนึ่งจังหวัด

3) บ่อน้ำบาดาลในพื้นที่ที่หาน้ำยาก ซึ่งต้องใช้วิชาการด้านอุทกธรณีวิทยาขั้นสูง เช่น แหล่งน้ำบาดาลประเภทหินแข็ง และแหล่งน้ำบาดาลประเภทที่เสี่ยงต่อการปนเปื้อน หรือเกิดวิกฤตการณ์

น้ำบาดาล เช่น พื้นที่เกลือ หิน และพื้นที่ที่มีชั้นน้ำเค็มแทรกตัวอยู่ รวมทั้งบ่อน้ำบาดาลในเขตวิกฤตการณ์ น้ำบาดาล บ่อสังเกตการณ์และบ่อดูดซับ

4) นอกเหนือจากการกักตามข้อ 1.1 – 1.3 ได้แก่ แหล่งน้ำที่มีปริมาตรเก็บกักน้อยกว่า 2 ล้านลูกบาศก์เมตร แหล่งน้ำที่มีการใช้ประโยชน์ของประชาชนครอบคลุมพื้นที่หนึ่งจังหวัด และบ่อน้ำบาดาลนอกเหนือจากข้อ 1.3 ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการแทน รวมทั้ง ถ่ายโอนสิ่งก่อสร้างและทรัพย์สินที่มีอยู่ในสภาพดีใช้งานได้ ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบริหารจัดการ และบำรุงรักษา หากสิ่งก่อสร้างและทรัพย์สินที่จะถ่ายโอนมีสภาพชำรุดเสียหาย ให้ส่วนราชการดำเนินการซ่อมแซมก่อนถ่ายโอนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

5) กรณีแหล่งน้ำที่เกิน 2 ล้านลูกบาศก์เมตร ถ้าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความจำเป็นในการใช้น้ำ และมีความประสงค์จะขอรับโอนจากส่วนราชการ สามารถดำเนินการได้โดยยื่นคำร้องต่อส่วนราชการ และให้เสนอคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพิจารณาเป็นรายกรณีไป

2.4 พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 ตามที่มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 ในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 135 ตอน 112 ก เมื่อวันที่ 28 ธันวาคม 2561 โดยจะใช้บังคับเมื่อพ้นสามสิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป คือวันที่ 27 มกราคม 2562 เว้นแต่บทบัญญัติในหมวด 4 การจัดสรรน้ำและการใช้น้ำ และมาตรา 104 ให้บังคับใช้ เมื่อพ้นกำหนด 2 ปี นับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้บังคับใช้เป็นต้นไปนั้น โครงสร้างของพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 ประกอบด้วย 9 หมวด และบทเฉพาะกาล จำนวน 106 มาตรา ได้แก่ หมวด 1 ทรัพยากรน้ำ หมวด 2 สิทธิในน้ำ หมวด 3 องค์การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ หมวด 4 การจัดสรรน้ำและการใช้น้ำ หมวด 5 ภาวะน้ำแล้งและภาวะน้ำท่วม หมวด 6 การอนุรักษ์และการพัฒนาทรัพยากรน้ำสาธารณะ หมวด 7 พนักงานเจ้าหน้าที่ หมวด 8 ความรับผิดทางแพ่งในกรณีที่ทำให้เกิดความเสียหายต่อทรัพยากรน้ำสาธารณะ และหมวด 9 บทกำหนดโทษ

ทั้งนี้ การจัดสรรน้ำของประเทศ ได้คำนึงถึงน้ำเพื่อการอุปโภค บริโภค การรักษาระบบนิเวศ จารัตประเพณี การบรรเทาสาธารณภัย การคมนาคม เกษตรกรรม อุตสาหกรรม พาณิชยกรรม และการท่องเที่ยว ซึ่งการจัดลำดับความสำคัญให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ (สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ) กำหนด

นอกจากนี้ โครงสร้างของพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 ยังได้แบ่งการใช้ทรัพยากรน้ำสาธารณะ (มาตรา 41) เป็นสามประเภท คือ **การใช้น้ำประเภทที่หนึ่ง** ได้แก่ การใช้ทรัพยากรน้ำสาธารณะเพื่อการดำรงชีพ การอุปโภคบริโภคในครัวเรือน การเกษตรหรือการเลี้ยงสัตว์เพื่อยังชีพ การอุตสาหกรรมในครัวเรือน การรักษาระบบนิเวศ จารัตประเพณี การบรรเทาสาธารณภัย การคมนาคม และการใช้น้ำในปริมาณเล็กน้อย **การใช้น้ำประเภทที่สอง** ได้แก่ การใช้ทรัพยากรน้ำสาธารณะเพื่อการอุตสาหกรรม อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว การผลิตพลังงานไฟฟ้า การประปาและกิจการอื่น **การใช้น้ำประเภทที่สาม** ได้แก่ การใช้ทรัพยากรน้ำสาธารณะ เพื่อกิจการขนาดใหญ่ที่ใช้น้ำปริมาณมาก หรืออาจก่อให้เกิดผลกระทบข้ามลุ่มน้ำ หรือครอบคลุมพื้นที่อย่างกว้างขวาง โดยการใช้ประเภทที่สองและประเภทที่สามจะต้องมีการขออนุญาตใช้น้ำภายใต้พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 จะมีหน่วยงานกำกับ การปฏิบัติตามพระราชบัญญัติ ซึ่งได้แก่ สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ ทำหน้าที่เป็นหน่วยงาน regulator ภายใต้พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำฉบับนี้ และกรมทรัพยากรน้ำบาดาลในฐานะเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบ น้ำบาดาลของประเทศไทยตามพระราชบัญญัติน้ำบาดาล พ.ศ. 2520 และที่แก้ไขเพิ่มเติมและอนุบัญญัติ โดยมีแอ่งน้ำบาดาลทั้งหมด 27 แอ่งน้ำบาดาล มีปริมาณการกักเก็บในชั้นน้ำบาดาลรวมประมาณ

1.13 ล้านล้านลูกบาศก์เมตร มีศักยภาพที่จะพัฒนาขึ้นมาใช้ได้ โดยไม่กระทบต่อปริมาณน้ำบาดาลที่มีอยู่ได้รวมปีละ 45,385 ล้านลูกบาศก์เมตร

การประกาศใช้พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 ที่ประกาศราชกิจจานุเบกษา วันที่ 28 ธ.ค. 2561 นี้มีผลให้ต้องวิเคราะห์ความเกี่ยวข้องกับการบังคับใช้พระราชบัญญัติน้ำบาดาล พ.ศ. 2520 และที่แก้ไขเพิ่มเติม และอนุบัญญัติที่ออกตามความในพระราชบัญญัติ ซึ่งเป็นกฎหมายที่ตราอำนาจหน้าที่ของกรมทรัพยากรน้ำบาดาล เป็นเหตุให้ต้องมีการปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยน้ำบาดาลในหลายประเด็น คือ

ตามพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 มาตรา 2 "พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดสามสิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป เว้นแต่บทบัญญัติใน หมวด 4 การจัดสรรน้ำและการใช้น้ำ และมาตรา 104 ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดสองปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับเป็นต้นไป" นั้น กรมทรัพยากรน้ำบาดาลต้องดำเนินการโดยในระหว่าง 2 ปี หลังจากพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 มีผลใช้บังคับ กรมทรัพยากรน้ำบาดาลจะต้องเตรียมการแก้ไขปรับปรุง อนุบัญญัติที่ออกตามความในพระราชบัญญัติน้ำบาดาล พ.ศ. 2520 ให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 และต้องร่วมกันกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องออกอนุบัญญัติตามความในพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561

มาตรา 3 การจัดสรร การใช้ การพัฒนา การบริหารจัดการ การบำรุงรักษา การฟื้นฟู การอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ และสิทธิในน้ำ ดังนั้น เมื่อพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 มีผลใช้บังคับแล้ว การควบคุม กำกับ ดูแล เกี่ยวกับการเจาะน้ำบาดาล และระบายน้ำลงบ่อน้ำบาดาล กรมทรัพยากรน้ำบาดาลยังต้องดำเนินการตามที่กำหนดในกฎหมายว่าด้วยน้ำบาดาล ซึ่งบทบัญญัติในพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 ไม่มีการกำหนดเรื่องดังกล่าวไว้

มาตรา 4 มีการนิยามความหมายของคำที่ใช้ในพระราชบัญญัติ โดยกำหนดให้ “ทรัพยากรน้ำสาธารณะ” หมายถึง น้ำบาดาล ตามกฎหมายว่าด้วยน้ำบาดาล และกำหนดให้ “ทรัพยากรน้ำ” หมายถึง ทรัพยากรน้ำสาธารณะด้วย ซึ่งเป็นการกำหนดให้การบริหารจัดการน้ำบาดาลต้องอยู่ภายใต้พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 ด้วย

มาตรา 6 รัฐมีอำนาจใช้ พัฒนา บริหารจัดการ บำรุงรักษา ฟื้นฟู และอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวมอย่างสมดุลและยั่งยืนโดยกำหนดให้อำนาจนายกรัฐมนตรีประกาศให้หน่วยงานของรัฐ หรือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นผู้รับผิดชอบควบคุม ดูแล และบำรุงรักษาทรัพยากรน้ำสาธารณะแห่งใดก็ได้ แต่ยกเว้น ทรัพยากรน้ำสาธารณะที่เป็นน้ำบาดาล ตามกฎหมายว่าด้วยน้ำบาดาล ซึ่งจะอยู่ในความรับผิดชอบของ กรมทรัพยากรน้ำบาดาลที่จะต้องควบคุม กำกับดูแล และอนุรักษ์ตามอำนาจหน้าที่ในกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมทรัพยากรน้ำบาดาล

มาตรา 7 ทรัพยากรน้ำสาธารณะเป็นของส่วนรวม และ มาตรา 8 เจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินซึ่งมีน้ำพุเกิดขึ้น หรือมีน้ำไหลผ่านตามธรรมชาติไม่ว่าบนดินหรือใต้ดิน ย่อมมีสิทธิใช้หรือกักเก็บน้ำนั้นได้เท่าที่จำเป็นแก่ประโยชน์ในที่ดินของตน และไม่เป็นเหตุให้เกิดความเดือดร้อนหรือเสียหายแก่บุคคลอื่น ข้อกำหนดนี้ถือเป็นการกำหนดหลักการใหม่ที่ให้ทรัพยากรน้ำสาธารณะ ซึ่งรวมถึงน้ำบาดาลตามกฎหมายว่าด้วยน้ำบาดาลเป็นของส่วนรวม โดยบุคคลมีสิทธิใช้หรือกักเก็บน้ำได้เท่าที่จำเป็น และไม่เป็นเหตุให้เกิดความเดือดร้อนหรือเสียหายแก่บุคคลอื่น แต่ทั้งนี้ต้องอยู่ภายใต้กฎหมายว่าด้วยทรัพยากรน้ำ และกฎหมายว่าด้วยน้ำบาดาล

มาตรา 9 ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่ง เรียกว่า “คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ” เรียกโดยย่อว่า “กนช” ประกอบด้วย 1) นายกรัฐมนตรี เป็นประธานกรรมการ 2) รองนายกรัฐมนตรี ที่นายกรัฐมนตรีมอบหมาย เป็นรองประธานกรรมการ 3) กรรมการโดยตำแหน่ง ได้แก่ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพลังงาน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เลขาธิการคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ และผู้อำนวยการสำนักงานงบประมาณ 4) กรรมการผู้แทนคณะกรรมการลุ่มน้ำ จำนวนหกคน ซึ่งได้รับการคัดเลือกมาจากกรรมการลุ่มน้ำผู้แทนองค์กรผู้ใช้น้ำ กรรมการลุ่มน้ำผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และกรรมการลุ่มน้ำผู้ทรงคุณวุฒิ และ 5) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวนสี่คน ซึ่งนายกรัฐมนตรีแต่งตั้งจากผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญประสบการณ์ และผลงานเป็นที่ประจักษ์ไม่น้อยกว่าห้าปีในด้านเกษตร ด้านทรัพยากรน้ำ ด้านผังเมือง ด้านสิ่งแวดล้อม หรือด้านอุตสาหกรรม โดยให้เลขาธิการเป็นกรรมการและเลขานุการ และให้เลขาธิการแต่งตั้งข้าราชการของสำนักงานอีกไม่เกินสองคนเป็นผู้ช่วยเลขานุการ

มาตรา 17 คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ มีหน้าที่และอำนาจเกี่ยวกับการบริหารทรัพยากรน้ำ ดังนั้น การออกใบอนุญาตใช้น้ำประเภทที่สาม จะต้องให้คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติพิจารณา และให้ความเห็นชอบก่อนอธิบดีกรมทรัพยากรน้ำบาดาล จึงจะออกใบอนุญาตใช้น้ำประเภทที่สามได้ ทั้งนี้ ภายใต้หลักเกณฑ์การพิจารณาอนุญาตตามกฎหมายกระทรวงที่ออกโดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตามมาตรา 45 พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 ซึ่งกรมทรัพยากรน้ำบาดาลต้องเตรียมการกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการอนุญาตใช้น้ำประเภทที่สาม ตามมาตรา 45 ดังกล่าวด้วย

มาตรา 25 ให้มีการกำหนดลุ่มน้ำ กรมทรัพยากรน้ำบาดาลจะต้องเตรียมข้อมูลทางด้านวิชาการน้ำบาดาล ข้อมูลชั้นน้ำบาดาล ข้อมูลแอ่งน้ำบาดาล เพื่อร่วมกันกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกำหนดลุ่มน้ำ โดยตราเป็นพระราชกฤษฎีกา ซึ่งจะได้มีการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำในเขตลุ่มน้ำ ตามนัยมาตรา 35 แห่ง พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 ต่อไป

มาตรา 27 และมาตรา 35 ให้มีคณะกรรมการลุ่มน้ำประจำลุ่มน้ำโดยมีผู้ว่าราชการจังหวัดในเขตลุ่มน้ำ และมีผู้แทนกรมทรัพยากรน้ำบาดาลเป็นกรรมการ ซึ่งกรมทรัพยากรน้ำบาดาลจะต้องเตรียมความพร้อมในเรื่องข้อมูลด้านวิชาการน้ำบาดาล พร้อมทั้งเตรียมกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการใช้น้ำประเภทที่สอง และการออกใบอนุญาตใช้น้ำประเภทที่สองจะต้องให้คณะกรรมการลุ่มน้ำในเขตลุ่มน้ำให้ความเห็นชอบก่อนกรมทรัพยากรน้ำบาดาล จึงจะออกใบอนุญาตใช้น้ำประเภทที่สองได้ ทั้งนี้ ภายใต้หลักเกณฑ์การพิจารณาการอนุญาตตามกฎหมายกระทรวงที่ออกโดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตามมาตรา 45 แห่ง พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 ด้วย

หมวด 4 การจัดสรรน้ำและการใช้น้ำ ในมาตรา 40 การจัดสรรน้ำของประเทศโดยการจัดลำดับความสำคัญให้เป็นไปตามที่สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติกำหนด และมาตรา 41 การใช้ทรัพยากรน้ำสาธารณะ แต่ตามพระราชบัญญัติน้ำบาดาล พ.ศ.2520 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2535 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2546 มาตรา 7 ให้รัฐมนตรีโดยคำแนะนำของคณะกรรมการมีอำนาจออกกฎกระทรวงกำหนด ประเภทการใช้น้ำบาดาล และการขอใบอนุญาตและการออกใบอนุญาตเกี่ยวกับการประกอบกิจการน้ำบาดาล ดังนั้น กรมทรัพยากรน้ำบาดาลต้องเสนอหลักเกณฑ์ลักษณะการใช้น้ำในแต่ละประเภทต่อสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ และดำเนินการแก้ไขปรับปรุงการแบ่งประเภทการใช้น้ำบาดาลให้สอดคล้องกับการแบ่งประเภทการใช้ทรัพยากรน้ำสาธารณะตามพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561

มาตรา 42 การใช้น้ำประเภที่หนึ่งไม่ต้องขอรับใบอนุญาตการใช้น้ำและไม่ต้องชำระค่าใช้น้ำให้หน่วยงานของรัฐหรือองค์กรปกครองท้องถิ่นจัดทำข้อมูลการใช้น้ำ (มาตรา 55 มีให้นำความในมาตรา 42 วรรคหนึ่ง มาตรา 48 และมาตรา 54 มาใช้บังคับแก่การใช้ทรัพยากรน้ำสาธารณะที่เป็นน้ำบาดาลตามกฎหมายว่าด้วยน้ำบาดาล)

มาตรา 43 การใช้น้ำประเภที่สองต้องได้รับใบอนุญาตจากอธิบดีกรมชลประทาน อธิบดีกรมทรัพยากรน้ำ หรืออธิบดีกรมทรัพยากรน้ำบาดาล แล้วแต่กรณี

มาตรา 44 การใช้น้ำประเภที่สามต้องได้รับใบอนุญาตจากอธิบดีกรมชลประทาน อธิบดีกรมทรัพยากรน้ำ หรืออธิบดีกรมทรัพยากรน้ำบาดาล แล้วแต่กรณี โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ

มาตรา 45 มาตรา 46 และ 47 เกี่ยวกับการพิจารณาการขอรับ การออก และการต่ออายุใบอนุญาต จึงสรุปได้ว่า **การใช้น้ำประเภที่หนึ่ง** จะต้องดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยน้ำบาดาลทั้งหมด **การใช้น้ำประเภที่สองและประเภที่สาม** เฉพาะในส่วนของการเจาะน้ำบาดาลยังต้องดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยน้ำบาดาล และอยู่ในอำนาจของอธิบดีกรมทรัพยากรน้ำบาดาล หรือผู้ซึ่งอธิบดีกรมทรัพยากรน้ำบาดาลมอบหมายเป็นผู้ออกใบอนุญาตเจาะน้ำบาดาล ส่วนของการใช้น้ำบาดาลจะต้องพิจารณาดำเนินการตามพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 โดยอำนาจการออกใบอนุญาตเป็นของอธิบดีกรมทรัพยากรน้ำบาดาลเท่านั้น และต้องผ่านความเห็นชอบของคณะกรรมการลุ่มน้ำสำหรับการอนุญาตให้ใช้น้ำประเภที่สอง หรือผ่านความเห็นชอบของคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ สำหรับการอนุญาตให้ใช้น้ำประเภที่สาม

มาตรา 48 นายกรัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ มีอำนาจออกกฎกระทรวงกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมใบอนุญาตการใช้น้ำประเภที่สองและค่าธรรมเนียมใบอนุญาตการใช้น้ำประเภที่สาม ไม่เกินอัตราที่กำหนดในบัญชีท้ายพระราชบัญญัตินี้ (มาตรา 55 มีให้นำความในมาตรา 42 วรรคหนึ่ง มาตรา 48 และมาตรา 54 มาใช้บังคับแก่การใช้ ทรัพยากรน้ำสาธารณะที่เป็นน้ำบาดาลตามกฎหมายว่าด้วยน้ำบาดาล) ดังนั้นโดยสรุปกรมทรัพยากรน้ำบาดาล จะต้องปรับปรุงแก้ไขกฎหมายว่าด้วยน้ำบาดาล ในส่วนของการกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมใบอนุญาตการใช้น้ำในแต่ละประเภให้สอดคล้องกับหลักการตามพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561

มาตรา 49 นายกรัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ มีอำนาจออกกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์การกำหนดอัตราค่าใช้น้ำประเภที่สองและที่สาม พร้อมทั้ง หลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขการเรียกเก็บ ลดหย่อน หรือยกเว้นค่าใช้น้ำ ประกอบกับมาตรา 50 ได้กำหนดดยกเว้นน้ำบาดาลตามกฎหมายว่าด้วยน้ำบาดาล ซึ่ง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ไม่อาจออกกฎกระทรวงกำหนดอัตราค่าใช้น้ำบาดาล การเรียกเก็บ ลดหย่อน หรือยกเว้นค่าใช้น้ำบาดาลสำหรับการใช้น้ำประเภที่สอง และประเภที่สาม ตามพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 ได้ ซึ่งการกำหนดอัตราค่าใช้น้ำการเรียกเก็บ ลดหย่อน หรือยกเว้นค่าใช้น้ำ ประเภที่หนึ่ง ประเภที่สอง และประเภที่สาม อยู่ในอำนาจของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ที่จะออกกฎกระทรวงกำหนดอัตราค่าใช้น้ำบาดาล โดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติน้ำบาดาล พ.ศ. 2520 ดังนั้น กรมทรัพยากรน้ำบาดาล จะต้องปรับปรุงแก้ไขกฎหมายว่าด้วยน้ำบาดาลในส่วนที่เกี่ยวกับการเรียกเก็บ ลดหย่อน หรือยกเว้นค่าใช้น้ำบาดาล และการกำหนดอัตราค่าใช้น้ำบาดาล และอัตราค่าอนุรักษ์น้ำบาดาลในแต่ละประเภการใช้น้ำให้สอดคล้องกับหลักการตามพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561

มาตรา 51 กำหนดให้ผู้ใช้ น้ำประเภที่สองและประเภที่สามต้องติดตั้งเครื่องม้วัดหรือประเมินปริมาณน้ำที่ไ้ และเก็บข้อมูลทีจำเป็น ดังนั้น กรมทรัพยากรน้ำบาดาล จะต้องพิจารณาทบทวนหลักเกณฑ์การติดตั้งเครื่องวัดปริมาณน้ำประจำบ่อน้ำบาดาล/การประเมินน้ำที่ไ้ ที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติน้ำบาดาล พ.ศ. 2520 ให้เหมาะสมสอดคล้องกับหลักเกณฑ์การติดตั้งเครื่องม้วัดหรือประเมินปริมาณน้ำที่ไ้ที่จะออกโดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561

มาตรา 52 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม แล้วแต่กรณี มีอำนาจออกคำสั่งเป็นหนังสือให้ผู้รับใบอนุญาตการใช้น้ำหยุดการใช้น้ำประเภที่สอง และประเภที่สาม ที่เป็เหตุให้เกิดผลกระทบต่อความสมดุลของทรัพยากรน้ำสาธารณะ เป็นการชั่วคราวได้ ซึ่งเป็นการขยายอำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งแต่งตั้งโดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมตาม พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 ให้มากกว่าอำนาจตามมาตรา 29 แห่งพระราชบัญญัติน้ำบาดาล พ.ศ. 2520 ที่เดิมดำเนินการได้เพียงการใช้น้ำประเภที่หนึ่ง นอกจากนี้ พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 ยังให้อำนาจในการสั่งพัก หรือ เพิกถอนใบอนุญาตในมาตรา 53 และ 54 ด้วย

มาตรา 78 ให้อำนาจรัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ ออกกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการเพื่อการอนุรักษ์ และพัฒนาทรัพยากรน้ำสาธารณะในด้านต่างๆ ซึ่งเป็นการกำหนดมาตรการทางวิชาการและมาตรการคุ้มครองทรัพยากรน้ำสาธารณะหากผู้ใดฝ่าฝืนจะต้องได้รับโทษทางอาญา ตามมาตรา 95 และมาตรา 96 แห่ง พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 ดังนั้น กรมทรัพยากรน้ำบาดาลจะต้องเตรียมข้อมูลด้านวิชาการน้ำบาดาล ทั้งทางด้านปริมาณน้ำบาดาลและคุณภาพน้ำบาดาลในแต่ละพื้นที่ เพื่อนำมาใช้เป็นข้อมูลประกอบการออกกฎกระทรวงตามมาตรา 78 แห่งพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 ประกอบกับอาจต้องปรับปรุงมาตรการทางวิชาการตามกฎหมายว่าด้วยน้ำบาดาล ให้สอดคล้องกับกฎหมายว่าด้วยทรัพยากรน้ำ มาตรการทางวิชาการตามมาตรา 6 แห่งพระราชบัญญัติน้ำบาดาล พ.ศ. 2520 มีผลใช้บังคับเฉพาะผู้รับใบอนุญาตตามพระราชบัญญัติน้ำบาดาล พ.ศ. 2520 เท่านั้น แต่มาตรการทางวิชาการตามมาตรา 78 แห่งพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 จะมีผลใช้บังคับแก่บุคคลทั่วไปไม่จำกัดเฉพาะผู้รับใบอนุญาต

มาตรา 80 กำหนดให้อำนาจพนักงานเจ้าหน้าที่เข้าตรวจสอบตามมาตรา 80 (3) แห่งพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจดำเนินการกับบุคคลที่ฝ่าฝืนตามพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 เท่านั้น ไม่รวมถึงการฝ่าฝืนตามพระราชบัญญัติน้ำบาดาล พ.ศ. 2520 เช่น การฝ่าฝืนใช้น้ำประเภที่สอง หรือประเภที่สาม โดยไม่ได้รับใบอนุญาต หรือฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามกฎกระทรวงที่ออกตาม มาตรา 78

มาตรา 83 กำหนดหลักการความรับผิดชอบทางละเมิด กับผู้ที่ทำให้เกิดความเสียหายต่อทรัพยากรน้ำสาธารณะ หรือใช้ทรัพยากรน้ำสาธารณะโดยไม่มีสิทธิตามกฎหมาย โดยผู้นั้นจะต้องรับผิดชอบค่าสินไหมทดแทนต่อรัฐซึ่งหลักการดังกล่าวจะต้องนำมาใช้บังคับกับผู้สูบน้ำบาดาลขึ้นมาใช้โดยไม่ได้รับอนุญาตด้วย

หมวด 9 บทกำหนดโทษ

มาตรา 89 เป็นบทกำหนดโทษ กรณีมีผู้ฝ่าฝืนใช้น้ำประเภที่สอง และมาตรา 90 เป็นบทลงโทษ กรณีผู้ฝ่าฝืนใช้น้ำบาดาลประเภที่สาม โดยไม่ได้รับอนุญาต จะลงโทษตามมาตรา 36 ทวิ แห่งพระราชบัญญัติน้ำบาดาล พ.ศ. 2520 ไม่ได้

มาตรา 91 ผู้ใดขัดขวางหรือไม่อำนวยความสะดวกตามสมควรแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติหน้าที่ จะต้องได้รับโทษทางอาญา ซึ่งมีอัตราโทษสูงกว่า การขัดขวางพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติน้ำบาดาล พ.ศ. 2520 ตามมาตรา 43

มาตรา 95 และมาตรา 96 กำหนดบทลงโทษทางอาญากับบุคคลใด ๆ ที่ฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามกฎกระทรวงเกี่ยวกับมาตรการทางวิชาการหรือมาตรการคุ้มครองตามมาตรา 78 แห่งพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 ซึ่งมีความแตกต่างจากมาตรา 37 แห่งพระราชบัญญัติน้ำบาดาล พ.ศ. 2520 ที่กำหนดลงโทษทางอาญาเฉพาะกับผู้รับใบอนุญาตที่ไม่ปฏิบัติตามประกาศกระทรวงเกี่ยวกับมาตรการทางวิชาการ เท่านั้น

มาตรา 97 กำหนดหลักการกรณีผู้กระทำความผิดเป็นนิติบุคคล หากกรรมการหรือผู้จัดการหรือบุคคลใดที่รับผิดชอบในการดำเนินงาน ได้สั่งการหรือกระทำ หรือละเว้น จนเป็นเหตุให้นิติบุคคลกระทำความผิดผู้นั้นต้องรับโทษในความผิดนั้นๆ ด้วย ดังนั้น หากผู้ที่ฝ่าฝืนพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 เป็นผู้แทนนิติบุคคลจะต้องได้รับโทษสำหรับความผิดนั้นด้วย ซึ่งเป็นหลักการที่ไม่มีกำหนดไว้ในพระราชบัญญัติน้ำบาดาล พ.ศ. 2520

มาตรา 98 ความผิดตามมาตรา 85 มาตรา 86 มาตรา 87 มาตรา 88 มาตรา 89 มาตรา 91 และมาตรา 92 ให้คณะกรรมการเปรียบเทียบมีอำนาจเปรียบเทียบได้ แต่ความผิดใช้น้ำบาดาลตามการใช้ น้ำประปาที่สามโดยไม่ได้รับอนุญาต จะไม่สามารถเปรียบเทียบคดีได้ ทั้งตามพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 และพระราชบัญญัติน้ำบาดาล พ.ศ. 2520 จะต้องดำเนินการร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวน เพื่อส่งเรื่องให้อัยการสั่งฟ้องดำเนินคดีในชั้นศาล

มาตรา 99 องค์ประกอบคณะกรรมการเปรียบเทียบคดี ต่างจากตามมาตรา 45 แห่งพระราชบัญญัติน้ำบาดาล พ.ศ. 2520 ซึ่งกำหนดให้รัฐมนตรีแต่งตั้งจากผู้ทรงคุณวุฒิด้านกฎหมายจำนวน คณะละสามคน

บทเฉพาะกาล

มาตรา 104 เป็นบทเฉพาะกาลที่กำหนดให้เมื่อกฎกระทรวงเกี่ยวกับการอนุญาตใช้น้ำ ประปาที่สอง และประปาที่สาม มีผลใช้บังคับแล้ว ให้ผู้ใช้น้ำที่เข้าลักษณะมายื่นคำขอรับใบอนุญาตใช้น้ำ แล้วแต่กรณี ดังนั้น ก่อนที่จะมีการออกกฎกระทรวงเกี่ยวกับการอนุญาตดังกล่าว กรมทรัพยากรน้ำบาดาล จะต้องจำแนกผู้รับใบอนุญาตใช้น้ำบาดาลออกเป็น 3 ประเภท ตามลักษณะการใช้น้ำตามพระราชบัญญัติ ทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 แล้วแจ้งให้ผู้ใช้น้ำทราบและดำเนินการขออนุญาตใน 60 วัน

มาตรา 105 เป็นบทเฉพาะกาล กำหนดให้ในระหว่างที่หมวด 4 ยังไม่มีผลใช้บังคับ หรือมี ผลใช้บังคับแล้ว แต่ยังไม่ได้ออกอนุบัญญัติตามหมวด 4 ให้การขออนุญาตและการอนุญาตใช้ทรัพยากรน้ำ สาธารณะที่เป็นน้ำบาดาล อัตราค่าธรรมเนียม อัตราค่าใช้น้ำ การเรียกเก็บ ลดหย่อน หรือยกเว้นค่าใช้น้ำ จากทรัพยากรน้ำสาธารณะ ให้ดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยน้ำบาดาลไปพลางก่อนจนกว่า หมวด 4 หรือ อนุบัญญัติตามหมวด 4 จะมีผลใช้บังคับ เพื่อให้การบังคับใช้กฎหมาย แก่ผู้ใช้ทรัพยากรน้ำสาธารณะที่เป็น น้ำบาดาล เป็นไปอย่างต่อเนื่อง

3. แผนงาน/นโยบายที่เกี่ยวข้อง

การจัดทำแผนปฏิบัติการของกรมทรัพยากรน้ำบาดาลระยะ 5 ปี (วาระแรก 3 ปี พ.ศ. 2563 - 2565) ต้องสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บท แผนปฏิรูปประเทศ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ นโยบายของคณะรัฐมนตรีที่แถลงต่อรัฐสภา และแผนอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยศึกษาข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องมีรายละเอียด ดังนี้

- 3.1 ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 – 2580)
- 3.2 แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี
- 3.3 แผนปฏิรูปประเทศ
- 3.4 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564)
- 3.5 นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ
- 3.6 เป้าหมาย SDGs
- 3.7 ประเด็นการพัฒนาเร่งด่วน 15 ประเด็น
- 3.8 แผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ 20 ปี (พ.ศ. 2561 – 2580)
- 3.9 คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี นายกรัฐมนตรี (พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา) แถลงต่อรัฐสภา
- 3.10 นโยบายรัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (นายวราวุธ ศิลปอาชา)

3.1 ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 – 2580)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 65 กำหนดให้รัฐบาลต้องจัดทำแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี เพื่อเป็นเป้าหมายการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนในระยะยาว ตามหลักการธรรมาภิบาล เพื่อใช้เป็นกรอบในการจัดทำแผนต่างๆ ให้สอดคล้องและบูรณาการกันให้บรรลุเป้าหมายในระยะเวลาที่กำหนด โดยภายใต้เงื่อนไขการเปลี่ยนแปลงของจำนวนประชากร โครงสร้างทางเศรษฐกิจ สภาพสังคม และสิ่งแวดล้อม ส่งผลให้ประเทศจำเป็นต้องกำหนดวิสัยทัศน์ระยะยาว พร้อมทั้งแนวทางยุทธศาสตร์หลักในการดำเนินการ โดยได้กำหนดวิสัยทัศน์ประเทศและประเด็นยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) ดังนี้

3.1.1 วิสัยทัศน์ประเทศ

“ประเทศมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ได้แก่ การมีเอกราช อธิปไตย และบูรณภาพแห่ง เขตอำนาจรัฐ การดำรงอยู่อย่างมั่นคง ยั่งยืนของสถาบันหลักของชาติ การดำรงอยู่อย่างมั่นคงของชาติและประชาชน จากภัยคุกคามทุกรูปแบบ การอยู่ร่วมกันในชาติอย่างสันติสุขเป็นปึกแผ่น มีความมั่นคงทางสังคมท่ามกลาง พหุสังคม และการมีเกียรติและศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ ความเจริญเติบโตของชาติ ความเป็นธรรม และความอยู่ดีมีสุขของประชาชน ความยั่งยืนของฐานทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม ความมั่นคงทางพลังงาน และอาหารความสามารถในการรักษาผลประโยชน์ของชาติ ภายใต้การเปลี่ยนแปลงของสภาวะแวดล้อม ระหว่างประเทศ และการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ ประสานสอดคล้องกันด้านความมั่นคงในประชาคมอาเซียน และประชาคมโลก อย่างมีเกียรติและศักดิ์ศรี

3.1.2 ประเด็นยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) ประกอบด้วย 6 ยุทธศาสตร์ ได้แก่

ยุทธศาสตร์ที่ 1 ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง เป้าหมายการพัฒนา คือ ประเทศชาติมั่นคง ประชาชนมีความสุข เน้นการบริหารจัดการสถานะแวดล้อมของประเทศให้มีความมั่นคงปลอดภัย เกราะ อธิปไตย และมีความสงบเรียบร้อยในทุกระดับ มุ่งเน้นการพัฒนาคน เทคโนโลยี และระบบฐานข้อมูลขนาดใหญ่ ใช้กลไกการแก้ไขปัญหาแบบบูรณาการ บนพื้นฐานของหลักธรรมาภิบาล

ยุทธศาสตร์ที่ 2 ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน เป้าหมายการพัฒนา คือ การยกระดับศักยภาพของประเทศในหลากหลายมิติบนพื้นฐานแนวคิด (1) การต่อยอดอดีต โดยมองกลับไปยังรากเหง้า จุดเด่น และความได้เปรียบของประเทศ นำมาประยุกต์ผสมผสานกับเทคโนโลยีและนวัตกรรม (2) ปรับปัจจุบัน เพื่อปูทางสู่อนาคต ผ่านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของประเทศ และ (3) สร้างคุณค่าใหม่ในอนาคต โดยเพิ่มศักยภาพของผู้ประกอบการ พัฒนาคูณรุ่นใหม่ และปรับรูปแบบธุรกิจ เพื่อตอบสนองความต้องการของตลาด

ยุทธศาสตร์ที่ 3 ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ เป้าหมายการพัฒนา คือ พัฒนาคูณในทุกมิติและทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี เก่ง และมีคุณภาพ มีความพร้อมทั้งกาย ใจ สติปัญญา มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 สู่การเป็นคนไทยที่มีทักษะสูง เป็นนวัตกรรม นักคิด ผู้ประกอบการ เกษตรกรยุคใหม่ และอื่นๆ โดยมีอาชีพตามความถนัดของตน

ยุทธศาสตร์ที่ 4 ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม เป้าหมายการพัฒนา คือ การดึงเอาพลังของภาคส่วนต่างๆ มาร่วมขับเคลื่อน โดยการสนับสนุนการรวมตัวของประชาชนในการร่วมคิด ร่วมทำ เพื่อส่วนรวม การกระจายอำนาจและความรับผิดชอบ ไปสู่กลไกการบริหารราชการแผ่นดินในระดับท้องถิ่น การเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน โดยรัฐให้หลักประกันการเข้าถึงบริการและสวัสดิการที่มีคุณภาพ อย่างเป็นธรรม และยั่งยืน

ยุทธศาสตร์ที่ 5 ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เป้าหมายการพัฒนา คือ การพัฒนาที่ยั่งยืนในทุกมิติ และความเป็นหุ้นส่วนความร่วมมือระหว่างกันอย่างบูรณาการ บนพื้นฐานการเติบโตร่วมกัน มีการสร้างสมดุลทั้งด้านเศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม และคุณภาพชีวิต เพื่อนำไปสู่ความยั่งยืนเพื่อคนรุ่นต่อไปอย่างแท้จริง

ยุทธศาสตร์ที่ 6 ยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ เป้าหมายการพัฒนา คือ การปรับเปลี่ยนภาครัฐที่ยึดหลัก ภาครัฐของประชาชน เพื่อประชาชน และประโยชน์ส่วนรวม โดยภาครัฐต้องมีขนาดที่เหมาะสมกับบทบาทภารกิจ แยกแยะบทบาทหน่วยงานของรัฐ ยึดหลักธรรมาภิบาล ปรับวัฒนธรรมการทำงานให้มุ่งผลสัมฤทธิ์และผลประโยชน์ส่วนรวม มีความทันสมัย และพร้อมที่จะปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง การนำนวัตกรรม เทคโนโลยีข้อมูลขนาดใหญ่ รวมถึงการนำระบบการทำงานที่เป็นดิจิทัลเข้ามาประยุกต์ใช้อย่างคุ้มค่าและปฏิบัติงานเทียบได้กับมาตรฐานสากล นอกจากนี้ กฎหมายต้องมีความชัดเจน มีเพียงเท่าที่จำเป็น มีความทันสมัยและความเป็นสากล

ทั้งนี้ ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับกรมทรัพยากรน้ำบาดาล คือ ยุทธศาสตร์ที่ 5 ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ประเด็นการพัฒนาความมั่นคงน้ำ พลังงาน และเกษตรที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม มุ่งเน้นพัฒนาน้ำทั้งระบบ เพื่อให้เกิดความมั่นคง เพิ่มผลิตผลในเรื่องการจัดการและการใช้น้ำทุกภาคส่วน ดูแลภัยพิบัติ ประเด็นยุทธศาสตร์ย่อย คือ 1) พัฒนาการจัดการน้ำเชิงลุ่มน้ำทั้งระบบเพื่อเพิ่มความมั่นคงด้านน้ำของประเทศ โดยจัดให้มีน้ำสะอาดใช้ทุกครัวเรือนในชุมชนชนบท ในปริมาณคุณภาพ และราคาที่เข้าถึงได้ มีระบบการจัดการน้ำชุมชนที่เหมาะสม พร้อมทั้งส่งเสริมฟื้นฟู อนุรักษ์ แอ่งน้ำบาดาล ให้มีปริมาณและคุณภาพน้ำ และใช้ประโยชน์ได้ตามเกณฑ์ มีการจัดทำแผนป้องกัน พื้นฟู รักษา

แหล่งน้ำบาดาล ตามพื้นที่ที่กำหนดและความสำคัญ และมีการพัฒนาการจัดการน้ำเชิงลุ่มน้ำทั้งระบบให้มีระดับความมั่นคงในระดับสากล โดยการจัดหาและใช้น้ำที่สมดุล ทนสมัย ทนการถล่ม และสร้างความเป็นธรรม ใช้ระบบทั้งทางโครงสร้าง กฎระเบียบ การบริหารจัดการการจัดการและใช้น้ำที่ได้สมดุล ระบบและกลไกการจัดสรรน้ำที่เป็นธรรม การยกระดับผลผลิตภาพการใช้น้ำให้เทียบเท่าระดับสากล รวมทั้งการเตรียมความพร้อมทางบุคลากร สังคม สารสนเทศและการสื่อสาร การพัฒนาเครื่องมือการจัดการ การดำเนินการเพื่อสร้างสมดุล สร้างวินัยของประชาชนในการใช้น้ำและการอนุรักษ์อย่างรู้คุณค่า พร้อมทั้งมีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์สารสนเทศกับนานาชาติ และการดำเนินการร่วมใช้น้ำกับแม่น้ำระหว่างประเทศ โดยพิจารณาและดำเนินการโครงการบูรณาการและเชื่อมโยงกับประเด็นอื่นร่วมกับระดับสากล และมีการจัดระบบการจัดการน้ำในภาวะวิกฤติ ให้สามารถลดสูญเสียความเสี่ยง จากภัยพิบัติที่เกิดจากน้ำตามหลักวิชาการให้อยู่ในขอบเขตที่ควบคุมที่มีประสิทธิภาพ โดยแบ่งตามลักษณะของแต่ละพื้นที่ได้ และสามารถฟื้นตัวได้ในเวลาอันสั้น และ 2) **เพิ่มผลผลิตภาพของน้ำทั้งระบบในการใช้น้ำอย่างประหยัด รู้คุณค่า และสร้างมูลค่าเพิ่มจากการใช้น้ำ ให้ทัดเทียมกับระดับสากล** โดยจัดให้มีแหล่งน้ำสำรอง พร้อมทั้งจัดให้มีน้ำใช้เพียงพอสำหรับการพัฒนาเกษตร อุตสาหกรรม และท่องเที่ยว พร้อมทั้งการเพิ่มผลผลิตภาพของการใช้น้ำ โดยการใช้อย่างมีคุณค่า การนำน้ำกลับมาใช้ใหม่เพิ่มประสิทธิภาพการส่งและการใช้น้ำทุกภาคส่วน และเพิ่มการเก็บกักในพื้นที่ มีระบบการขออนุญาตใช้น้ำตามเกณฑ์และความสำคัญ เพื่อสนับสนุนการสร้างมูลค่าเพิ่มของภาคการผลิตและบริการและรองรับการเติบโตของเศรษฐกิจและสังคมในอนาคต

3.2 แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติเป็นส่วนสำคัญในการถ่ายทอดเป้าหมาย และประเด็นยุทธศาสตร์ชาติลงสู่แผนระดับต่างๆ เพื่อให้ส่วนราชการสามารถนำไปใช้ในทางปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ และป้องกันการเกิดความสับสน โดยแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติเป็นแผนระดับที่ 2 ที่มีความสำคัญในการเป็นแนวทางการพัฒนาและขับเคลื่อนประเทศเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติ ที่วางไว้ในปี 2580 และถ่ายทอดไปสู่แนวทางในการปฏิบัติในแผนระดับที่ 3 ของหน่วยงาน ซึ่งตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 4 ธันวาคม 2560 แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ได้กำหนดไว้ จำนวน 23 ฉบับ ประกอบด้วย 1) ความมั่นคง 2) การต่างประเทศ 3) การเกษตร 4) อุตสาหกรรมและบริการแห่งอนาคต 5) การท่องเที่ยว 6) พื้นที่และเมืองน่าอยู่อย่างยั่งยืน 7) โครงสร้างพื้นฐาน ระบบโลจิสติกส์ และดิจิทัล 8) ผู้ประกอบการและวิสาหกิจ ขนาดกลางและขนาดย่อมยุคใหม่ 9) เขตเศรษฐกิจพิเศษ 10) การปรับเปลี่ยนค่านิยมและวัฒนธรรม 11) การพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต 12) การพัฒนาการเรียนรู้ 13) การเสริมสร้างให้คนไทยมีสุขภาวะที่ดี 14) ศักยภาพการกีฬา 15) พลังทางสังคม 16) เศรษฐกิจฐานราก 17) ความเสมอภาคและหลักประกันทางสังคม 18) **การเติบโตอย่างยั่งยืน** 19) **การบริหารจัดการน้ำทั้งระบบ** 20) การบริการประชาชน และประสิทธิภาพภาครัฐ 21) การต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ 22) กฎหมายและกระบวนการยุติธรรม และ 23) การวิจัยและพัฒนานวัตกรรม

การจัดทำแผนปฏิบัติการของกรมทรัพยากรน้ำบาดาล สามารถตอบเป้าหมายพัฒนาของยุทธศาสตร์ชาติด้านที่เกี่ยวข้องโดยตรง ในแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ฉบับที่ 18) การเติบโตอย่างยั่งยืน และ 19) การบริหารจัดการน้ำทั้งระบบ โดยแยกประเด็นดังนี้

ประเด็นที่ 18 การเติบโตอย่างยั่งยืน ให้มีความสำคัญกับการเติบโตอย่างยั่งยืนบนคุณภาพที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นการเติบโตที่เน้นหลักของการใช้ประโยชน์ การอนุรักษ์ รักษา ฟื้นฟูและสร้างใหม่ฐานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน ไม่ใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจนเกินความพอดี ไม่สร้างมลภาวะต่อสิ่งแวดล้อมจนเกินความสามารถในการรองรับและเยียวยาของระบบนิเวศ โดยกำหนดแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ทั้งหมด 5 แผนย่อย ดังนี้ 1) การสร้างการเติบโตอย่างยั่งยืน

บนสังคมเศรษฐกิจสีเขียว 2) การสร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมเศรษฐกิจภาคทะเล 3) การสร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมที่เป็นมิตรต่อสภาพภูมิอากาศ 4) การจัดการมลพิษที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และสารเคมีในภาคเกษตรทั้งระบบให้เป็นไปตามมาตรฐานสากลและค่ามาตรฐานสากล และ 5) การยกระดับกระบวนการด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อกำหนดอนาคตประเทศ

ทั้งนี้ ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับกรมทรัพยากรน้ำบาดาล คือ การจัดการมลพิษที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และสารเคมีในภาคเกษตรทั้งระบบให้เป็นไปตามมาตรฐานสากลและค่ามาตรฐานสากล โดยเป้าหมายการพัฒนาคุณภาพน้ำในแหล่งน้ำผิวดิน แหล่งน้ำใต้ดิน และแหล่งน้ำทะเลมีคุณภาพเหมาะสมกับประเภทการใช้ประโยชน์

ประเด็นที่ 19 การบริหารจัดการน้ำทั้งระบบ มุ่งเน้นการกำหนดเป้าหมาย และแนวทางการพัฒนาระบบจัดการน้ำทั้งระบบ เพื่อให้เกิดความมั่นคง เพิ่มผลิตผลในเรื่องการจัดการและการใช้น้ำทุกภาคส่วน โดยมีแนวทางพัฒนาประกอบด้วยแผนย่อย 3 แผน ดังนี้ 1) การพัฒนาการจัดการน้ำเชิงลุ่มน้ำทั้งระบบ เพื่อเพิ่มความมั่นคงด้านน้ำของประเทศ 2) เพิ่มผลิตภาพของน้ำทั้งระบบ ในการใช้น้ำอย่างประหยัด รู้คุณค่า และสร้างมูลค่าเพิ่มจากการใช้น้ำให้ทัดเทียมกับระดับสากล และ 3) การอนุรักษ์และฟื้นฟูแม่น้ำ ลำคลองและแหล่งน้ำธรรมชาติทั่วประเทศ

ทั้งนี้ ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับกรมทรัพยากรน้ำบาดาล คือ 1) การพัฒนาการจัดการน้ำเชิงลุ่มน้ำทั้งระบบเพื่อเพิ่มความมั่นคงด้านน้ำของประเทศ ด้วยการเพิ่มระดับความมั่นคงด้านน้ำอุปโภค บริโภคโดยเฉพาะในพื้นที่ชนบท ยกระดับระบบน้ำสะอาดและการดูแลระบบน้ำในชุมชนชนบท เพิ่มระดับความมั่นคงด้านน้ำเพื่อสิ่งแวดล้อมโดยอนุรักษ์แหล่งน้ำธรรมชาติ ปรับปรุงคุณภาพน้ำ เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิต และการท่องเที่ยว พัฒนาระบบน้ำชุมชนเพื่อเกษตรยังชีพนอกเขตชลประทาน (ร่วมกับยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคง) ยกระดับธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการน้ำเชิงลุ่มน้ำโดยจัดกฎ ระเบียบ องค์กร จัดทำแผนการพัฒนาระบบน้ำในพื้นที่สำคัญ พัฒนาและดำเนินการโครงการทั้งด้านจัดหาและความต้องการพัฒนาความสามารถของทรัพยากรมนุษย์และองค์กรผู้ใช้น้ำ และการติดต่อพัฒนาโครงการระหว่างประเทศ และ 2) เพิ่มผลิตภาพของน้ำทั้งระบบ ในการใช้น้ำอย่างประหยัด รู้คุณค่า และสร้างมูลค่าเพิ่มจากการใช้น้ำให้ทัดเทียมกับระดับสากล การพัฒนาเศรษฐกิจ โดยบูรณาการระบบน้ำแบบบูรณาการและครบวงจรในพื้นที่พัฒนาเกษตรกรรม อุตสาหกรรม ท่องเที่ยว และเพิ่มผลิตภาพจากการใช้น้ำ 10 เท่า (จากค่าเฉลี่ยปี พ.ศ. 2561) โดยส่งเสริมการใช้น้ำซ้ำ ปรับโครงสร้างการใช้น้ำ (ร่วมกับยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน)

3.3 แผนการปฏิรูปประเทศ

รัฐธรรมนูญแห่งประเทศไทย ปี 2560 หมวด 16 การปฏิรูปประเทศ กำหนดให้ดำเนินการปฏิรูปประเทศใน 11 ด้าน และต่อมาคณะรัฐมนตรีได้มีมติแต่งตั้งคณะกรรมการปฏิรูปประเทศ จำนวน 11 คณะ เมื่อวันที่ 15 สิงหาคม 2560 เพื่อดำเนินการจัดทำร่างแผนการปฏิรูปประเทศ ซึ่งดำเนินการแล้วเสร็จและประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 6 เมษายน 2561 โดยแผนการปฏิรูปประเทศ ประกอบด้วย 1) ด้านการเมือง 2) ด้านการบริหารราชการแผ่นดิน 3) ด้านกฎหมาย 4) ด้านกระบวนการยุติธรรม 5) ด้านเศรษฐกิจ 6) ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 7) ด้านสาธารณสุข 8) ด้านสื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศ 9) ด้านสังคม 10) ด้านพลังงาน และ 11) ด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ ประเด็นการปฏิรูปที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาล คือ ด้านที่ 6 ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง ทรัพยากรน้ำ

ที่ผ่านมาแม้ว่าประเทศไทยได้กำหนดแนวนโยบายตลอดจนบริหารจัดการทรัพยากรน้ำมาอย่างต่อเนื่อง แต่เนื่องจากขนาดและความสลับซับซ้อนของสภาพปัญหาที่เพิ่มขึ้นและแปรเปลี่ยนตลอดเวลา การบูรณาการเชิงพื้นที่ร่วมกันระหว่างหน่วยงานราชการส่วนกลาง ท้องถิ่น และประชาชน ยังไม่ชัดเจน ความไม่สมดุลกันระหว่างการอนุรักษ์ การใช้ประโยชน์ และการพัฒนา การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่มาเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานยังทำได้ช้า อีกทั้งความต้องการใช้น้ำของประเทศที่มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง จึงไม่สามารถแก้ไขปัญหาด้านทรัพยากรน้ำอย่างยั่งยืนได้ ดังนั้นคณะทำงานฯ จึงได้กำหนดกรอบการปฏิรูป 5 ประเด็น ซึ่งจะช่วยให้การบริหารและพัฒนาทรัพยากรน้ำของประเทศบรรลุวัตถุประสงค์ได้ ซึ่งประกอบด้วย

3.3.1 การบริหารแผนโครงการที่สำคัญตามแผนยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ซึ่งเมื่อปฏิรูปแล้วจะทำให้การพัฒนาโครงการสำคัญระดับชาติมีประสิทธิภาพมากขึ้น ทั้งในเรื่องผู้รับผิดชอบโครงการ กระบวนการพัฒนาโครงการการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง กระบวนการด้านงบประมาณ รวมทั้งการปฏิรูปวิธีการบริหารโครงการขนาดใหญ่อย่างเป็นระบบ เชื่อมโยงกับโครงการขนาดกลางและขนาดเล็ก เพื่อสร้างความยืดหยุ่น และรองรับการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ

3.3.2 การบริหารเชิงพื้นที่ ซึ่งเมื่อปฏิรูปแล้วจะทำให้เกิดความชัดเจนการแบ่งเขตบริหารจัดการและกำหนดผู้รับผิดชอบผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน เกิดการบูรณาการการทำงานร่วมกันของหน่วยงานในพื้นที่ เกิดความชัดเจนด้านการใช้ประโยชน์ที่ดิน และการจัดรูปที่ดินที่มุ่งเน้นการเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการน้ำ

3.3.3 ระบบเส้นทางน้ำ ซึ่งเมื่อปฏิรูปแล้วจะทำให้เกิดการจัดการระบบเส้นทางน้ำที่มีความสอดคล้องกับระบบผังเมือง ประกาศขอบเขตเส้นทางน้ำเพื่อให้เกิดความชัดเจนด้านการอนุรักษ์หรือใช้ประโยชน์ร่วมกันจากเส้นทางน้ำเพื่อการคมนาคม การเกษตรกรรม การประปา การระบายน้ำ หรือรักษาระบบนิเวศและสิ่งแวดล้อม และรักษาเส้นทางน้ำไว้ไม่ให้เกิดการรुक้าหรือถูกทำลายเพิ่มเติมในอนาคต

3.3.4 ระบบขยายผลแบบอย่างความสำเร็จ ซึ่งเมื่อปฏิรูปแล้วจะทำให้เกิดเครื่องมือและกลไกในการขยายผลความสำเร็จซึ่งนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงการบริหารจัดการน้ำทั้งในแนวดิ่งและแนวราบ เกิดการขยายผลจากต้นแบบความสำเร็จสู่การบริหารจัดการน้ำอย่างยั่งยืน

3.3.5 ความรู้ เทคโนโลยี และทรัพยากรมนุษย์เพื่อการบริหารจัดการน้ำ ซึ่งเมื่อปฏิรูปแล้วจะทำให้เกิดการพัฒนาขีดความสามารถของบุคลากรในการบริหารจัดการน้ำในทุกส่วน ให้มีความรู้ เข้าถึงข้อมูล เครื่องมือ และเทคโนโลยีที่ทันสมัย เพื่อยกระดับการทำงานให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้นด้วยเทคโนโลยี และทันต่อสถานการณ์น้ำในอนาคต

ซึ่งประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการน้ำได้ดิน ได้แก่ การบริหารเชิงพื้นที่ ประเด็นย่อยที่ 2.4 สมดุลการใช้น้ำทั้งผิวดินและใต้ดิน โดยตอบสนองแผนปฏิรูป ดังนี้ 1) ปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย พระราชบัญญัติ มาตรการ ที่มีความเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการน้ำใต้ดิน ที่มีความเหมาะสมต่อการนำมาใช้งานในปัจจุบัน 2) สร้างเครื่องมือหรือกลไกที่เชื่อมโยงการบริหารจัดการน้ำผิวดินและน้ำใต้ดิน เพื่อให้เกิดความสมดุล 3) ปรับปรุงระบบฐานข้อมูลน้ำใต้ดินให้มีข้อมูลเพียงพอ 4) ผลักดันให้เกิดการนำระบบเติมน้ำใต้ดินมาใช้งาน และ 5) ผนวกให้เกิดการใช้ 3R ในการบริหารจัดการน้ำใต้ดิน และมีกระบวนการขยายผลสู่พื้นที่อื่น

3.4 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 -2564)

ได้มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 – 2564) ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2559 ถึงวันที่ 30 กันยายน 2564 เมื่อวันที่ 29 ธันวาคม 2559 ซึ่งกำหนดเป้าหมายและแนวทางการพัฒนาในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ดังนี้

3.4.1 เป้าหมายการพัฒนา แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 กำหนดเป้าหมายด้านต่าง ๆ ในช่วงเวลา 5 ปี โดยคำนึงถึงการดำเนินการต่อยอดไปสู่แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 14 และ 15 เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี และในขณะเดียวกันแผนพัฒนาฯ ฉบับนี้จัดทำเป้าหมายและตัวชี้วัดในรายละเอียดมากกว่าในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ผ่านมาเพื่อให้กำกับและเชื่อมโยงกับการกำหนดเป้าหมายในแผนระดับรองและแผนปฏิบัติการต่าง ๆ ได้ชัดเจนขึ้น โดยการจัดสรรงบประมาณและแผนปฏิบัติการต่าง ๆ ต้องแสดงให้เห็นถึงการเชื่อมโยงจากเป้าหมายที่เป็นผลสัมฤทธิ์ ผลลัพธ์หลักๆ กับผลผลิตในระดับแผนงานและโครงการได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในแต่ละกลุ่มบูรณาการของการจัดสรรงบประมาณ รวมถึงความเชื่อมโยงถึงตัวชี้วัดผลการดำเนินงานของภาครัฐ ทั้งนี้ แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ได้ตั้งเป้าหมายในมิติหลักๆ ประกอบด้วย

1) คนไทยที่มีคุณลักษณะเป็นคนไทยที่สมบูรณ์ มีวินัย มีทัศนคติและพฤติกรรมตามบรรทัดฐานที่ดีของสังคม มีความเป็นพลเมืองต้นรู้ มีความสามารถในการปรับตัวได้อย่างรู้เท่าทันสถานการณ์ มีความรับผิดชอบและทำประโยชน์ต่อส่วนร่วม มีสุขภาพกายและใจที่ดี มีความเจริญงอกงามทางจิตวิญญาณ มีวิถีชีวิตที่พอเพียงมีความเป็นไทย

2) การลดความเหลื่อมล้ำทางด้านรายได้และความยากจน การเข้าถึงบริการทางสังคมที่มีคุณภาพอย่างทั่วถึง กลุ่มที่มีรายได้ต่ำสุดร้อยละ 40 มีรายได้เพิ่มขึ้นอย่างน้อยร้อยละ 15

3) ระบบเศรษฐกิจมีความเข้มแข็งและแข่งขันได้ โครงสร้างเศรษฐกิจปรับสู่เศรษฐกิจฐานบริการและดิจิทัลมีผู้ประกอบการรุ่นใหม่และเป็นสังคมผู้ประกอบการ และมีผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดเล็กที่เข้มแข็งสามารถใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีดิจิทัลในการสร้างสรรค์คุณค่าสินค้าและบริการ รวมทั้งมีระบบการผลิตและให้บริการจากฐานรายได้เดิมที่มีมูลค่าเพิ่มสูงขึ้น และเศรษฐกิจไทยมีเสถียรภาพและมีอัตราการขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 5 ต่อปีเพื่อให้บรรลุเป้าหมายการเป็นประเทศที่มีรายได้สูงภายในปี 2579

4) พืชทางธรรมชาติและคุณภาพสิ่งแวดล้อมสามารถสนับสนุนการเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม มีความมั่นคงอาหาร พลังงาน และน้ำ โดยเพิ่มพื้นที่ป่าไม้ให้ได้ร้อยละ 40 ของพื้นที่ประเทศเพื่อรักษาความสมดุลของระบบนิเวศ ลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกในภาคพลังงานและขนส่งไม่น้อยกว่าร้อยละ 7 ภายในปี 2563 เทียบกับการปล่อยในกรณีปกติ มีปริมาณหรือสัดส่วนของขยะมูลฝอยที่ได้รับการจัดการ อย่างถูกหลักสุขาภิบาลเพิ่มขึ้น และรักษาคุณภาพน้ำและคุณภาพอากาศในพื้นที่วิกฤตอยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน

5) มีความมั่นคงในเอกราชและอธิปไตย สังคมปลอดภัย สามัคคี สร้างภาพลักษณ์ดี และเพิ่มความเชื่อมั่นของนานาชาติต่อประเทศไทย ความขัดแย้งทางอุดมการณ์และความคิดในสังคมลดลง ปัญหาอาชญากรรมลดลงประเทศไทยมีส่วนร่วมในการกำหนดบรรทัดฐานระหว่างประเทศ

6) มีระบบบริหารจัดการภาครัฐที่มีประสิทธิภาพ ทันสมัย โปร่งใส ตรวจสอบได้ กระจายอำนาจและมีส่วนร่วมจากประชาชน บทบาทภาครัฐในการให้บริการซึ่งภาคเอกชนดำเนินการแทนได้ ดีกว่าลดลง เพิ่มการใช้ระบบดิจิทัลในการให้บริการ ปัญหาคอร์รัปชันลดลง และการบริหารจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอิสระขึ้น เป้าหมายทั้ง 6 กลุ่มหลักภายใต้แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 สะท้อนถึงเป้าหมายการขับเคลื่อนการพัฒนาตามวาระการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) และเป้าหมายในระยะยาวภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติที่ต้องบรรลุภายในระยะเวลา 20 ปี

3.4.2 ยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาสำคัญ

สำหรับยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ฉบับที่ 12 ถูกกำหนดจากยุทธศาสตร์ทั้ง 6 ด้านภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี และกำหนดเป็นแนวทางในรายละเอียดที่แสดงให้เห็นถึงความสอดคล้องและการตอบสนองต่อเป้าหมายที่ต้องบรรลุในระยะ 5 ปี ที่จะ

เป็นการวางพื้นฐานที่สามารถสานต่อการพัฒนาในประเด็นสำคัญของประเทศในระยะต่อไปที่สนับสนุนเป้าหมายการพัฒนาให้เกิดความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน โดยใช้หลักของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงนำทาง ทั้งนี้ ภายใต้ยุทธศาสตร์ทั้ง 10 ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ได้กำหนดแนวทางการพัฒนาครอบคลุมรายละเอียดที่ตอบสนองต่อจุดเน้นประเด็นหลักของการพัฒนาในระยะ 5 ปี และมุ่งต่อยอดผลสัมฤทธิ์ในแผนพัฒนาฯ ฉบับต่อ ๆ ไป โดยจะต้องต่อยอดให้เกิดความต่อเนื่องของการขับเคลื่อนการพัฒนาปัจจัยพื้นฐานและการแก้ปัญหาสำคัญที่เป็นรากเหง้าของปัญหาต่าง ๆ และประเด็นปฏิรูปประเทศให้ลุล่วง รวมทั้งประเด็นร่วมที่มีความเชื่อมโยงกับหลากหลายประเด็นการพัฒนาที่จะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนต่อเนื่องกันไปตลอด 20 ปี

ยุทธศาสตร์ที่กำหนดในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 มีจำนวน 10 ยุทธศาสตร์ซึ่งมีรายละเอียดมากกว่าในยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ทั้งนี้ส่วนหนึ่งเป็นเพราะภายใต้สถานการณ์ที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่องนั้นเป็นการยากในการกำหนดยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาให้มีรายละเอียดที่ชัดเจนในแผนพัฒนาระยะยาว เพราะยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาจำเป็นต้องมีการกำหนดและปรับปรุงให้สอดคล้องกับเงื่อนไขและปัจจัยแวดล้อมในช่วงเวลานั้น ๆ จึงจะสามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ ด้วยเหตุดังกล่าวยุทธศาสตร์ชาติจึงเป็นการกำหนดกรอบที่เป็นประเด็นหลักของการพัฒนาประเทศที่ครอบคลุมมิติต่าง ๆ ซึ่งสะท้อนทั้งในเรื่องการพัฒนากฎการผลิตและบริการ การพัฒนากลุ่มเป้าหมาย และการพัฒนาในเรื่องกลไกและกฎระเบียบ รวมทั้งการพัฒนาทุนมนุษย์ ภายใต้การกำหนดและการยึดหลักการสำคัญของการพัฒนา ดังนั้น ยุทธศาสตร์การพัฒนาในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 จึงประกอบด้วยยุทธศาสตร์ชาติทั้ง 6 ยุทธศาสตร์ ได้แก่

- 1) ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์
- 2) ยุทธศาสตร์การสร้างความเป็นธรรมและความเหลื่อมล้ำในสังคม
- 3) ยุทธศาสตร์การสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและแข่งขันได้อย่างยั่งยืน
- 4) ยุทธศาสตร์การเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน
- 5) ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างความมั่นคงแห่งชาติเพื่อการพัฒนาประเทศสู่

ความมั่งคั่งและยั่งยืน

- 6) ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการในภาครัฐ การป้องกันการทุจริตประพฤติมิชอบและธรรมาภิบาลในสังคมไทย

และประกอบกับอีก 4 ยุทธศาสตร์ที่มุ่งเน้นการพัฒนาพื้นฐานเชิงยุทธศาสตร์และกลไกสนับสนุนให้การดำเนินยุทธศาสตร์ทั้ง 6 ด้านให้สัมฤทธิ์ผล ประกอบด้วย

- 7) ยุทธศาสตร์การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบโลจิสติกส์
- 8) ยุทธศาสตร์การพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิจัย และนวัตกรรม
- 9) ยุทธศาสตร์การพัฒนาภาค เมือง และพื้นที่เศรษฐกิจ
- 10) ยุทธศาสตร์ความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อการพัฒนา

ทั้งนี้ ยุทธศาสตร์การพัฒนาในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ที่เกี่ยวข้องกับภารกิจกรมทรัพยากรน้ำบาดาล ได้แก่ ยุทธศาสตร์การเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยมีเป้าหมายที่ 2 สร้างความมั่นคงด้านน้ำ และบริหารจัดการทรัพยากรน้ำทั้งน้ำผิวดินและน้ำใต้ดิน ให้มีประสิทธิภาพ บริหารจัดการน้ำในระดับลุ่มน้ำให้มีความสมดุลระหว่างความต้องการใช้น้ำทุกกิจกรรมกับปริมาณน้ำต้นทุน เพื่อแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำ และลดจำนวนประชาชนที่ประสบปัญหาจากการขาดแคลนน้ำ ควบคู่กับการเพิ่มประสิทธิภาพการใช้น้ำทั้งภาคการผลิตและการบริโภค ป้องกันและลดความเสียหายจากอุทกภัยและภัยแล้ง

ตัวชี้วัด 2.1 มีระบบประปาหมู่บ้านครบทุกหมู่บ้าน

ตัวชี้วัด 2.2 กลุ่มน้ำสำคัญของประเทศ 25 กลุ่มน้ำ มีแผนบริหารจัดการทรัพยากรน้ำอย่างสมดุลระหว่างความต้องการใช้น้ำกับปริมาณน้ำต้นทุน และมีการแปลงไปสู่การปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม

ตัวชี้วัด 2.3 ประสิทธิภาพการใช้น้ำในพื้นที่ชลประทานเพิ่มขึ้น

ตัวชี้วัด 2.4 ประสิทธิภาพการใช้น้ำทั้งภาคการผลิตและการบริโภคเพิ่มขึ้น

ตัวชี้วัด 2.5 พื้นที่และมูลค่าความเสียหายจากอุทกภัยและภัยแล้งมีแนวโน้มลดลง

ตัวชี้วัด 2.6 พื้นที่ชลประทานเพิ่มขึ้นปีละ 350,000 ไร่

3.4.3 แนวทางการพัฒนาที่มีความสำคัญและสามารถผลักดันสู่การปฏิบัติ ที่เกี่ยวข้องกับกรมทรัพยากรน้ำบาดาล ได้แก่ เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำเพื่อให้เกิดความมั่นคง สมดุล และยั่งยืน ทั้งในมิติเชิงปริมาณและคุณภาพ ด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน โดยเฉพาะประชาชน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่ลุ่มน้ำ เพื่อกำหนดทิศทางการบริหารจัดการและการใช้ประโยชน์ทรัพยากรน้ำ ทั้งน้ำผิวดินและน้ำใต้ดินในทุกมิติ โดยคำนึงถึงศักยภาพ และข้อจำกัดด้านสิ่งแวดล้อมและมิติเชิงสังคมของพื้นที่ลุ่มน้ำ ดังนี้

1) เร่งรัดให้มีแผนบริหารจัดการทรัพยากรน้ำในระดับลุ่มน้ำอย่างบูรณาการ ทั้ง 25 ลุ่มน้ำ โดยมีคณะกรรมการลุ่มน้ำซึ่งอยู่ภายใต้คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ เป็นกลไกขับเคลื่อนหลักในระดับพื้นที่ ทำหน้าที่กำหนดกรอบการบริหารจัดการ การพัฒนา การใช้ประโยชน์ทรัพยากรน้ำของลุ่มน้ำและจัดทำ แผนงาน/โครงการต่าง ๆ ด้านน้ำ ทั้งในภาวะปกติและภาวะวิกฤต และเสริมสร้างเครือข่ายการประสานงานและการทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพระหว่างภาคประชาชนในพื้นที่ องค์กรพัฒนาเอกชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคราชการ

2) ผลักดันกระบวนการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ (Strategic Environmental Assessment : SEA) มาใช้เป็นเครื่องมือนำเสนอทางเลือกในการตัดสินใจระดับนโยบาย แผน และแผนงาน ที่เหมาะสมกับศักยภาพของลุ่มน้ำ เพื่อให้กิจกรรมการพัฒนาที่เกิดขึ้นในพื้นที่ระดับลุ่มน้ำคำนึงถึงความยั่งยืนและความสามารถในการรองรับของระบบนิเวศ รวมถึงวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในพื้นที่อย่างมีส่วนร่วมจากภาคีการพัฒนาในพื้นที่ลุ่มน้ำ

3) เพิ่มประสิทธิภาพการเก็บกักน้ำของแหล่งน้ำต้นทุนและระบบกระจายน้ำให้ดีขึ้นด้วยการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดกลางและขนาดเล็กในลักษณะรวมกลุ่มพื้นที่ โดยให้ความสำคัญกับพื้นที่ชนบทซึ่งประชาชนยังขาดแคลนน้ำสะอาดเพื่อการอุปโภคบริโภค โดยใช้ทั้งน้ำผิวดินและน้ำใต้ดิน และการจัดทำฝายโดยชุมชน ตลอดจนศึกษาทางเลือกที่เหมาะสมและมีความคุ้มค่าในการพัฒนาน้ำบาดาลขึ้นมาใช้ประโยชน์เพื่อการบรรเทาการขาดแคลนน้ำอุปโภคบริโภค และน้ำเพื่อการเกษตรในพื้นที่ประสบภัยแล้ง ร่วมกับการศึกษาความเป็นไปได้ทางเศรษฐกิจในการผันน้ำระหว่างลุ่มน้ำภายในและระหว่างประเทศ โดยยึดหลักความสมดุล ยั่งยืนของพื้นที่ลุ่มน้ำและการมีส่วนร่วมของภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

4) เพิ่มประสิทธิภาพการใช้น้ำและการจัดสรรน้ำต่อหน่วยในภาคการผลิตให้สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มได้สูงขึ้น ทั้งในและนอกเขตพื้นที่ชลประทาน โดยปรับเปลี่ยนชนิด วิธีการ หรือรูปแบบการปลูกพืชให้เหมาะสมกับปริมาณน้ำเก็บกักและศักยภาพของพื้นที่ รวมทั้งความต้องการของตลาด (Zoning) ส่งเสริมการทำเกษตรทฤษฎีใหม่อย่างจริงจัง ร่วมกับการบำบัดและการนำน้ำกลับมาใช้ซ้ำในภาคอุตสาหกรรมและพื้นที่เขตเศรษฐกิจ และสร้างหลักประกันว่าจะมีการใช้น้ำและจัดหาน้ำที่ยั่งยืน เพื่อแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำ และลดจำนวนประชาชนที่ประสบปัญหาการขาดแคลนน้ำ

3.5 นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 52 บัญญัติให้รัฐต้องพิทักษ์รักษาไว้ซึ่งสถาบันพระมหากษัตริย์ เอกราช อธิปไตย บูรณภาพแห่งอาณาเขตที่ประเทศไทยมีสิทธิอธิปไตย เกียรติภูมิ และผลประโยชน์ของชาติ ความมั่นคงของรัฐ และความสงบเรียบร้อยของประชาชน เพื่อประโยชน์แห่งการนี้ รัฐต้องจัดให้มีการทหาร การทูต และการข่าวกรองที่มีประสิทธิภาพ กำลังทหารให้ใช้เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาประเทศด้วยพระราชบัญญัติสภาความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ. 2559 มาตรา 13 คณะรัฐมนตรีจัดให้มีนโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติขึ้นตามข้อเสนอแนะของสภาความมั่นคงแห่งชาติ ประกอบกับ มาตรา 14 บัญญัติให้นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ ต้องมีสาระครอบคลุมถึงนโยบายภายในประเทศนโยบายต่างประเทศ และนโยบายการทหารกับเศรษฐกิจ และอื่นๆ อันเกี่ยวกับความมั่นคงของชาติให้สอดคล้องต้องกัน เพื่อให้กิจการของหน่วยงานของรัฐสามารถประสานกันได้อย่างใกล้ชิดเป็นผลดีต่อความมั่นคงแห่งชาติ และอย่างน้อยต้องกำหนดเป้าหมายและแนวทางการดำเนินการในการรักษาความมั่นคงแห่งชาติในเรื่องดังต่อไปนี้ 1) การเสริมสร้างความมั่นคงของสถาบันหลักของชาติและการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข 2) การปกป้องและรักษาผลประโยชน์ของชาติ 3) การพัฒนาระบบการเตรียมพร้อมแห่งชาติและศักยภาพการป้องกันประเทศ และ 4) การรักษาความมั่นคงภายในประเทศและระหว่างประเทศ โดยได้กำหนดแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ ได้แก่ 1) การเสริมสร้างความมั่นคงของมนุษย์ 2) การข่าวกรองและการประเมินสถานการณ์ด้านความมั่นคง 3) การเสริมสร้างความมั่นคงของสถาบันหลักของชาติภายใต้การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข 4) การพัฒนาระบบการเตรียมพร้อมแห่งชาติ 5) การพัฒนาศักยภาพการป้องกันประเทศ 6) การสร้างความสามัคคีปรองดอง 7) การป้องกันและแก้ไขปัญหาคาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ 8) การบริหารจัดการผู้หลบหนีเข้าเมือง 9) การป้องกันและแก้ไขปัญหาคาการค้ามนุษย์ 10) การป้องกันและปราบปรามยาเสพติด 11) การเสริมสร้างความมั่นคงของชาติจากภัยทุจริต 12) การรักษาความมั่นคงพื้นที่ชายแดน 13) การรักษาความมั่นคงทางทะเล 14) การป้องกันและแก้ไขปัญหาคาภัยคุกคามข้ามชาติ 15) การป้องกันและแก้ไขปัญหาคาความมั่นคงทางไซเบอร์ 16) การรักษาคุณภาพสภาวะแวดล้อมระหว่างประเทศ 17) การรักษาความมั่นคงทางพลังงาน 18) การรักษาความมั่นคงด้านอาหารและน้ำ 19) การรักษาความมั่นคงด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ซึ่งแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาล ได้แก่ **แผนที่ 18) การรักษาความมั่นคงด้านอาหารและน้ำ** โดยกำหนดเป้าหมายเชิงยุทธศาสตร์ “ประเทศไทยมีความมั่นคงและปลอดภัยในด้านอาหารและน้ำมีคุณภาพตามหลักโภชนาการอย่างเพียงพอและยั่งยืน” ตัวชี้วัด 1) มีระบบบริหารจัดการอาหารและน้ำกรณีฉุกเฉิน 2) ระบบป้องกัน แจ่งเตือน ระวังภัยภัยแล้ง ภัยคุกคาม ที่แฝงมาในอาหาร และน้ำมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น และ 3) พื้นที่เกษตรกรรมยั่งยืนเพิ่มขึ้น

3.6 เป้าหมาย SDGs

เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals หรือตัวย่อว่า SDGs) เป็นเป้าหมายเกี่ยวกับ การพัฒนาระดับนานาชาติซึ่งจัดทำขึ้นโดยองค์การสหประชาชาติ เป้าหมายโลก แห่งการพัฒนาที่ยั่งยืนนี้ได้เผยแพร่และใช้แทนเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษ ที่หมดอายุเมื่อสิ้นปี 2558 โดย SDGs เป็นทิศทางการพัฒนาตั้งแต่ปี 2558 - 2573 ประเทศตกลงที่จะปฏิบัติตามเป้าหมาย 17 เป้าหมาย ดังนี้

เป้าหมายที่ 1 ยุติความยากจนทุกรูปแบบในทุกที่

เป้าหมายที่ 2 ยุติความหิวโหย บรรลุความมั่นคงทางอาหารและยกระดับโภชนาการ และส่งเสริมเกษตรกรรมที่ยั่งยืน

เป้าหมายที่ 3 สร้างหลักประกันว่าคนมีชีวิตที่มีสุขภาพดีและส่งเสริมสวัสดิภาพสำหรับทุกคนในทุกวัย

เป้าหมายที่ 4 สร้างหลักประกันว่าทุกคนมีการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างครอบคลุมและเท่าเทียม และสนับสนุนโอกาสในการเรียนรู้ตลอดชีวิต

เป้าหมายที่ 5 บรรลุความเสมอภาคระหว่างเพศและให้อำนาจของผู้หญิงและเด็กหญิงทุกคน

เป้าหมายที่ 6 สร้างหลักประกันว่าจะมีการจัดให้มีน้ำและสุขอนามัยสำหรับทุกคน และการบริหารจัดการที่ยั่งยืน เป้าหมาย

6.1 การให้ทุกคนเข้าถึงน้ำดื่มที่ปลอดภัยและมีราคาที่สามารถซื้อหาได้ ภายในปี 2573

6.2 การให้ทุกคนเข้าถึงสุขอนามัยที่พอเพียงและเป็นธรรมและยุติการขับถ่ายในที่โล่ง โดยให้ความสนใจเป็นพิเศษต่อความต้องการของผู้หญิง เด็กหญิงและกลุ่มที่อยู่ใต้สถานการณ์ที่เปราะบาง ภายในปี 2573

6.3 ยกระดับคุณภาพน้ำ โดยลดมลพิษ ขจัดการทิ้งขยะและลดการปล่อยสารเคมีและวัสดุอันตราย ลดสัดส่วนน้ำเสียที่ไม่ผ่านกระบวนการลงครึ่งหนึ่ง และเพิ่มการนำกลับมาใช้ใหม่ทั่วโลก ภายในปี 2573

6.4 เพิ่มประสิทธิภาพการใช้น้ำในทุกภาคส่วน และสร้างหลักประกันว่าจะมีการใช้น้ำและจัดหาน้ำที่ยั่งยืน เพื่อแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำ และลดจำนวนประชาชนที่ประสบความทุกข์จากการขาดแคลนน้ำ ภายในปี 2573

6.5 ดำเนินการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำแบบองค์รวมในทุกระดับ รวมถึงผ่านทางความร่วมมือระหว่างเขตแดนตามความเหมาะสม ภายในปี 2573

6.6 ปกป้องและฟื้นฟูระบบนิเวศที่เกี่ยวข้องกับแหล่งน้ำ รวมถึงภูเขา ป่าไม้ พื้นที่ชุ่มน้ำ แม่น้ำ ชั้นหินอุ้มน้ำและทะเลสาบ ภายในปี 2563

เป้าหมายที่ 7 สร้างหลักประกันว่าทุกคนเข้าถึงพลังงานสมัยใหม่ในราคาที่สามารถซื้อหาได้ เชื่อถือได้ และยั่งยืน

เป้าหมายที่ 8 ส่งเสริมการเติบโตทางเศรษฐกิจที่ต่อเนื่อง ครอบคลุมและยั่งยืน การจ้างงานเต็มที่และมีผลิตภาพ และการมีงานที่สมควรสำหรับทุกคน

เป้าหมายที่ 9 สร้างโครงสร้างพื้นฐานที่มีความทนทาน ส่งเสริมการพัฒนาอุตสาหกรรมที่ครอบคลุมและยั่งยืน และส่งเสริมนวัตกรรม

เป้าหมายที่ 10 ลดความไม่เสมอภาคภายในและระหว่างประเทศ

เป้าหมายที่ 11 ทำให้เมืองและการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์มีความครอบคลุม ปลอดภัย มีภูมิคุ้มกัน และยั่งยืน

เป้าหมายที่ 12 สร้างหลักประกันให้มีรูปแบบการบริโภคและผลิตที่ยั่งยืน

เป้าหมายที่ 13 ปฏิบัติการอย่างเร่งด่วนเพื่อต่อสู้กับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและผลกระทบที่เกิดขึ้น

เป้าหมายที่ 14 อนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากมหาสมุทร ทะเลและทรัพยากรทางทะเลอย่างยั่งยืนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

เป้าหมายที่ 15 ปกป้อง ฟื้นฟู และสนับสนุนการใช้ระบบนิเวศบนบกอย่างยั่งยืน จัดการป่าไม้อย่างยั่งยืน ต่อสู้การกลายสภาพเป็นทะเลทราย หยุดการเสื่อมโทรมของที่ดินและฟื้นสภาพกลับมาใหม่ และหยุดการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ

เป้าหมายที่ 16 ส่งเสริมสังคมที่สงบสุขและครอบคลุมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ให้ทุกคนเข้าถึงความยุติธรรม และสร้างสถาบันที่มีประสิทธิภาพ รับผิดชอบ และครอบคลุม ในทุกระดับ

เป้าหมายที่ 17 เสริมความเข้มแข็งให้แก่กลไกการดำเนินงานและฟื้นฟูสภาพหุ้นส่วนความร่วมมือระดับโลกสำหรับการพัฒนาที่ยั่งยืนการเงิน

สรุปได้ว่า เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาล ได้แก่ เป้าหมายที่ 6 สร้างหลักประกันว่าจะมีการจัดให้มีน้ำและสุขอนามัยสำหรับทุกคน และมีการบริหารจัดการที่ยั่งยืน โดยบรรลุเป้าหมายที่ 6.1) การให้ทุกคนเข้าถึงน้ำดื่มที่ปลอดภัยและมีราคาที่สามารถซื้อหาได้ ภายในปี 2573 6.4) เพิ่มประสิทธิภาพการใช้น้ำในทุกภาคส่วน และสร้างหลักประกันว่าจะมีการใช้น้ำและจัดหาน้ำที่ยั่งยืนเพื่อแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำ และลดจำนวนประชาชนที่ประสบความทุกข์จากการขาดแคลนน้ำ ภายในปี 2573 6.5) ดำเนินการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำแบบองค์รวมในทุกระดับ รวมถึงผ่านทางความร่วมมือระหว่างเขตแดนตามความเหมาะสม ภายในปี 2573 6.6) ปกป้องและฟื้นฟูระบบนิเวศที่เกี่ยวข้องกับแหล่งน้ำ รวมถึงภูเขา ป่าไม้ พื้นที่ชุ่มน้ำ แม่น้ำ ชั้นหินอุ้มน้ำและทะเลสาบ ภายในปี 2563

3.7 ประเด็นการพัฒนาเร่งด่วน 15 ประเด็น

ประเด็นการพัฒนาเร่งด่วนใน 5 ปีแรกของยุทธศาสตร์ชาติ จะเป็นกรอบของแผนงาน/โครงการที่สำคัญของหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในการขอรับการจัดสรรทรัพยากรเพื่อดำเนินการขับเคลื่อนแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติได้อย่างเป็นรูปธรรม เกิดผลสัมฤทธิ์ ตอบสนองต่อความจำเป็นของประเทศและความต้องการของประชาชน ซึ่งจะนำไปสู่การบรรลุวิสัยทัศน์ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ประกอบด้วย 15 เรื่อง ซึ่งสามารถแบ่งเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ 1) **การแก้ไขปัญหาพื้นฐานของประเทศ** เพื่อให้ประเทศไทยมีความเข้มแข็งในเชิงโครงสร้างและการบริหารจัดการ รวมทั้งสามารถต่อยอดการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ต่อไปได้ โดยการปรับสมดุลการบริหารจัดการของภาครัฐ ส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น ทั้งในระดับนโยบายและปฏิบัติการ รวมทั้งกลไกความร่วมมือกับภาคเอกชน วิชาการ และประชาสังคม ให้เกิดเป็นวงจรนโยบายสาธารณะที่สามารถช่วยแก้ไขปัญหาพื้นฐานต่าง ๆ ที่สำคัญของประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล 2) **การดูแลยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนให้สูงขึ้น** เพื่อให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น และสามารถพึ่งพาตนเองได้ โดยเน้นการขยายการเข้าถึงบริการสาธารณะที่มีคุณภาพ การกระจายศูนย์กลางความเจริญอย่างทั่วถึง การพัฒนาคนในทุกมิติและทุกช่วงวัย พร้อมทั้งการปรับเปลี่ยนระบบการให้เอื้อต่อการยกระดับและพัฒนาศักยภาพของคนไทย 3) **การรองรับการเจริญเติบโตอย่างเป็นระบบและยั่งยืน** เพื่อพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและพื้นที่เศรษฐกิจเป้าหมายอย่างเป็นระบบ ดึงดูดและรองรับการเจริญเติบโตให้กับประเทศ โดยเน้นการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานและระบบโลจิสติกส์และการพัฒนาพื้นที่เฉพาะที่มีศักยภาพ อาทิ พื้นที่เศรษฐกิจภาคตะวันออก พื้นที่เศรษฐกิจภาคใต้ เพื่อให้เกิดการกระจายรายได้ไปสู่ท้องถิ่นและชุมชนในพื้นที่ และ 4) **การสร้างรายได้ให้กับประเทศ** เพื่อขับเคลื่อนภาคเศรษฐกิจที่สำคัญบนฐานการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยเน้นการส่งเสริมอุตสาหกรรมที่มีศักยภาพ และอุตสาหกรรมและบริการแห่งอนาคต การต่อยอดภาคบริการที่เป็นจุดแข็งเดิมและมุ่งเน้นการขยายฐานบริการใหม่ ๆ ที่เน้นการประยุกต์ความรู้ เทคโนโลยี และนวัตกรรม โดยมีประเด็นย่อย ดังนี้

3.7.1 การแก้ไขปัญหาพื้นฐานของประเทศ ประกอบด้วย 5 ประเด็น ได้แก่

1) **ตำบลมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน** มุ่งเน้นบูรณาการการป้องกันและแก้ไขปัญหาในชีวิตและทรัพย์สินที่มีผลกระทบต่อความมั่นคง ด้วยการสร้างงาน สร้างอาชีพ และรายได้ ป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรม สร้างความปลอดภัยบนท้องถนน ป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรม การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และการสร้างความรักความสามัคคีปรองดองของคนในตำบล ซึ่งรวมถึงการปลูกจิตสำนึกในการรักและหวงแหนสถาบันหลักของชาติ ความภูมิใจในความเป็นไทย และการสร้างความมั่นคงของพุทธศาสนา อาทิ แผนงานตำบลมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ซึ่งมุ่งเน้นการแก้ไขปัญหาสำคัญในระดับตำบลในด้านต่าง ๆ ผ่านการบูรณาการระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

2) การแก้ไขปัญหาความมั่นคงเร่ร่อน เป็นการเร่งดำเนินการแก้ไขปัญหาความมั่นคงที่สำคัญให้หมดไป หรือลดระดับความรุนแรงลงจนไม่ส่งผลกระทบต่อการบริหารประเทศ ซึ่งจะส่งผลให้เกิดความสงบในชาติ ประชาชนมีความสุข เกิดการพัฒนาอย่างราบรื่น อาทิ โครงการด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด โครงการด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาความมั่นคงทางไซเบอร์โครงการด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ โครงการรักษาความมั่นคงและผลประโยชน์แห่งชาติการบริหารจัดการอุทกภัยและภัยพิบัติอื่น

3) การแก้ปัญหาทุจริต คอร์รัปชัน สร้างวิธีการหรือนวัตกรรมใหม่ ๆ ในการป้องกันต่อต้าน และปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบอย่างเป็นรูปธรรม จากการดำเนินงานระหว่างหน่วยงานอย่างบูรณาการ อาทิ แผนงานการสร้างนวัตกรรมต่อต้านการทุจริตแบบมีส่วนร่วม เพื่อก่อให้เกิดการพัฒนากระบวนการและโครงสร้างองค์กรที่เอื้อต่อการลดการใช้ดุลพินิจการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนโดยเฉพาะการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารเพื่อเพิ่มความโปร่งใสในการดำเนินงาน

4) การบริหารจัดการน้ำและมลพิษทั้งระบบ การบริหารจัดการน้ำทั้งระบบ โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาการจัดการน้ำเชิงลุ่มน้ำทั้งระบบเพื่อเพิ่มความมั่นคงด้านน้ำของประเทศ ซึ่งดำเนินการในกรอบลุ่มน้ำเป็นระบบ หลายมิติ หลายภาคส่วน เพื่อให้เกิดความสมดุลทั้งในด้านการจัดการน้ำ และการอนุรักษ์ สำหรับการจัดการมลพิษที่แหล่งกำเนิด โดยคำนึงถึงขีดความสามารถในการรองรับของพื้นที่ และจัดทำระบบการอนุญาตการระบายมลพิษ ซึ่งจะทำให้มลพิษต่าง ๆ เช่น ขยะ น้ำเสีย และคราบน้ำมัน เป็นต้น ได้รับการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลทั้งระบบ ทำให้สภาพสิ่งแวดล้อมได้รับการฟื้นฟูและมีคุณภาพดีขึ้น รวมทั้งเกิดความยั่งยืน และประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น โดยการดำเนินแผนงาน อาทิ แผนงานการจัดการมลพิษที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และสารเคมีทั้งระบบให้เป็นไปตามมาตรฐานสากล และแผนงานการลดก๊าซเรือนกระจกในระยะยาว

5) ระบบการทำงานของภาครัฐ ปรับกระบวนการให้บริการภาครัฐให้เป็นดิจิทัล เพื่อให้เกิดความสะดวกรวดเร็ว โปร่งใส เป็นธรรม และตอบสนองความต้องการของประชาชนทุกภาคส่วน อาทิ แผนงานพัฒนาระบบอำนวยความสะดวกในการประกอบธุรกิจอย่างครบวงจร พัฒนาระบบอำนวยความสะดวกในการประกอบธุรกิจแบบครบวงจร ซึ่งเป็นพัฒนาแพลตฟอร์มบริการพื้นฐาน ในการเชื่อมโยงกระบวนการของหน่วยงานภาครัฐที่ผู้ประกอบการใช้ในการติดต่อขอหนังสือรับรอง ใบอนุญาต และเอกสารต่าง ๆ จากภาครัฐที่เกี่ยวข้อง

3.7.2 การดูแลยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนให้สูงขึ้น ประกอบด้วย 6 ประเด็น ได้แก่

1) สภาพแวดล้อมของรัฐ ปรับสภาพแวดล้อมและปัจจัยสนับสนุนต่าง ๆ ของระบบการทำงานของภาครัฐให้สามารถเอื้อต่อการดำรงชีวิตของประชาชนและการพัฒนาประเทศ อาทิ โครงการเชื่อมโยงระบบติดตามและประเมินผลแห่งชาติกับระบบงบประมาณและระบบบริหารการเงินการคลังภาครัฐแบบอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อเชื่อมโยงการบูรณาการการทำงานของภาครัฐโครงการทบทวนกฎหมายที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประเทศ เพื่อทบทวน ปรับปรุง แก้ไขและ/หรือยกเลิกกฎหมายที่ไม่สอดคล้องต่อบริบทหรือการพัฒนาประเทศ

2) สังคมสูงวัย มุ่งรณรงค์สร้างความเข้าใจเพื่อเตรียมความพร้อมในด้านสุขภาพเศรษฐกิจ สังคม และสภาพแวดล้อม ก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุ ส่งเสริมการออมทั้งในรูปแบบที่เป็นตัวเงินและไม่ใช้ตัวเงินส่งเสริมการจ้างงานผู้สูงอายุทั้งภาครัฐและเอกชน ส่งเสริมและพัฒนาผู้นำการเปลี่ยนแปลงสามวัยในท้องถิ่น และพัฒนาต้นแบบเมืองเพื่อรองรับสังคมสูงวัย

3) **คนและการศึกษา** พัฒนาและยกระดับทรัพยากรมนุษย์ในทุกมิติ และในทุกช่วงวัยให้มีความพร้อมทั้งใจ กาย สติปัญญา มีพัฒนาการรอบด้านและมีสุขภาวะที่ดี ด้วยการส่งเสริมให้สถาบันทางสังคมบูรณาการร่วมระหว่าง “ครอบครัว ชุมชน ศาสนา การศึกษา สื่อ และภาคเอกชน” ในการหล่อหลอม ปลุกฝังค่านิยม วัฒนธรรมให้คนไทยดำเนินชีวิตที่ยึดมั่นในคุณธรรม จริยธรรม มีวินัย มีจิตสาธารณะ และจิตอาสาและมีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม มีความเป็นพลเมืองที่ดี ยึดมั่นในสถาบันหลัก มีความรักชาติ และความภาคภูมิใจในความเป็นชาติ รวมทั้งแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง พัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิตให้เต็มตามศักยภาพ โดยมีโครงการสำคัญได้แก่ แผนงานบูรณาการการปลูกฝังค่านิยม วัฒนธรรม ความซื่อสัตย์ วินัย คุณธรรมจริยธรรม และส่งเสริมให้คนไทยมีจิตสาธารณะ และแผนงานบูรณาการการปรับเปลี่ยนระบบการเรียนรู้ให้เอื้อต่อการพัฒนาทักษะสำหรับศตวรรษที่ 21

4) **เศรษฐกิจฐานราก** พัฒนาศักยภาพของเกษตรกรเพื่อเตรียมไปสู่การเป็นผู้ประกอบการในอนาคต พัฒนาผู้ประกอบการเกษตรและผลิตภัณฑ์สินค้าเกษตรจากฐานทรัพยากรชีวภาพเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารกองทุนเพื่อเกษตรกรและแหล่งสินเชื่อการเกษตรในภาครัฐเพื่อการเข้าถึงของเกษตรกรรายย่อย ส่งเสริมและพัฒนากลไกให้เกิดการเติบโตและหมุนเวียนของเศรษฐกิจฐานรากภายในพื้นที่ พัฒนาระบบตลาดสำหรับสินค้าเกษตรและการสร้างกติกากำหนดที่เป็นธรรม และพัฒนาระบบการประกันภัยผลผลิตทางการเกษตร

5) **การยกระดับบริการสาธารณสุข** พัฒนาคุณภาพบริการสุขภาพอนามัยแบบบูรณาการร่วมกับชุมชน รวมทั้งส่งเสริมการสร้างความรู้ด้านสุขภาวะ ด้วยการพัฒนาองค์ความรู้และการสื่อสารด้านสุขภาวะที่ถูกต้อง เพิ่มศักยภาพในการจัดการสุขภาวะตนเองของประชาชนการป้องกันและควบคุมปัจจัยเสี่ยงที่คุกคามสุขภาวะ การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการมีสุขภาวะที่ดีโดยใช้ชุมชนเป็นฐานในการสร้างสุขภาวะที่ดีในทุกพื้นที่

6) **การกระจายศูนย์กลางความเจริญ** เน้นการพัฒนาเมืองให้เป็นเมืองอัจฉริยะควบคู่กับการเป็นเมืองน่าอยู่ที่สามารถรองรับกิจกรรมทางเศรษฐกิจ เป็นที่อยู่อาศัย ลดความเหลื่อมล้ำและยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่ทุกกลุ่ม โดยการพัฒนาเหล่านี้เป็นไปเพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้ประกอบการจะมีโอกาสในการประกอบธุรกิจที่หลากหลายมากขึ้น รวมทั้งได้รับความสะดวกในการประกอบธุรกิจมากขึ้นทั้งในการติดต่อสื่อสาร การรับรู้ข้อมูลข่าวสารเลือกงานที่เหมาะสมมากขึ้นและมีรายได้สูงขึ้น มีระบบสาธารณสุข การศึกษา ความปลอดภัย และการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตัวอย่างโครงการ อาทิ พัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกและความปลอดภัยในพื้นที่เมืองให้รองรับความต้องการของคนทุกกลุ่ม

3.7.3 **การรองรับการเจริญเติบโตอย่างเป็นระบบและยั่งยืน** ประกอบด้วย 2 ประเด็น ได้แก่

1) **การพัฒนาเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก และเขตเศรษฐกิจพิเศษ** พัฒนาพื้นที่เพื่อเป็นต้นแบบการพัฒนาเชิงพื้นที่ที่สมบูรณ์แบบเป็นเมืองใหม่อัจฉริยะน่าอยู่ กำหนด 11 อุตสาหกรรมเป้าหมายที่ใช้เทคโนโลยีขั้นสูง ให้ได้รับการส่งเสริมเพื่อให้เกิดการลงทุนอย่างเป็นรูปธรรม สนับสนุนการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานและระบบสาธารณูปโภค เพื่อเพิ่มศักยภาพรองรับการลงทุน และยกระดับการท่องเที่ยวในพื้นที่ ตลอดจนพัฒนากิจกรรมทางเศรษฐกิจและการอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ในพื้นที่ รวมทั้ง การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การศึกษา การวิจัย เทคโนโลยี และนวัตกรรม รองรับระบบเศรษฐกิจดิจิทัล โดยมีโครงการสำคัญ อาทิ แผนงานการพัฒนาเขตนวัตกรรมระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก

2) การพัฒนาระบบโลจิสติกส์ พัฒนาระบบขนส่งสาธารณะในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล รวมทั้ง เมืองหลักในภูมิภาค พร้อมทั้งพัฒนาการเชื่อมโยงระบบการคมนาคม บูรณาการระบบฐานข้อมูลการเดินทางและขนส่งทุกรูปแบบนำไปสู่การควบคุมสั่งการ และบริหารจัดการจราจรอัจฉริยะทั้งในระดับพื้นที่และระดับประเทศ เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน บรรเทาปัญหาการจราจรติดขัดในเขตเมือง และลดระยะเวลาการเดินทางของประชาชน รวมทั้ง ก่อให้เกิดการใช้พลังงานในภาคขนส่งที่มีประสิทธิภาพและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ตลอดจนการปฏิรูปองค์กร ปรับโครงสร้างการกำกับดูแล และปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องให้มีความทันสมัยและสามารถตอบสนองต่อการพัฒนาคมนาคม และระบบโลจิสติกส์ของประเทศให้มีมาตรฐานในระดับสากล อาทิ แผนงานการพัฒนาและปรับปรุงระบบคมนาคมขนส่งทางรางโดยปรับปรุงและพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางราง อันได้แก่ รถไฟฟ้า 1 เมตร รถไฟความเร็วสูง และโครงการพัฒนาท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ

3.7.4 การสร้างรายได้ให้กับประเทศ ประกอบด้วย 2 ประเด็น ได้แก่

1) การท่องเที่ยว ให้ความสำคัญกับการสร้างรายได้จากการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง วางรากฐานด้านการท่องเที่ยวที่เน้นมาตรฐานและคุณภาพระดับสากล การสร้างความเชื่อมั่นในเรื่องความปลอดภัยให้นักท่องเที่ยว การบังคับใช้กฎหมายให้เกิดความปลอดภัย และไม่ให้นักท่องเที่ยวถูกเอารัดเอาเปรียบ แล้วจึงกระจายการท่องเที่ยวทั้งในมิติของพื้นที่ และรายได้สู่ชุมชนตลอดจนการให้ความสำคัญกับการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน มีโครงการรองรับ อาทิ โครงการยกระดับความปลอดภัยด้านนักท่องเที่ยว พัฒนาด้านแหล่งท่องเที่ยว โดยชุมชนและเมืองแห่งศิลปะเชิงสร้างสรรค์ โดยเน้นการส่งเสริมกระบวนการบริหารจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนแบบมีส่วนร่วม

2) การพัฒนาอุตสาหกรรมที่มีศักยภาพ สร้างและยกระดับอุตสาหกรรมที่มีศักยภาพด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยี สร้างประโยชน์จากความหลากหลายทางชีวภาพเพื่อต่อยอดจากภาคเกษตรไทย และมุ่งสู่อุตสาหกรรมบนฐานชีวภาพที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม รวมทั้ง ส่งเสริมการลงทุนที่เน้นการวิจัย พัฒนา และสร้างนวัตกรรม การถ่ายทอดเทคโนโลยี และสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาของอุตสาหกรรม ทั้งด้านบุคลากร สร้างความร่วมมือระหว่างภาครัฐ เอกชน ซึ่งจะก่อให้เกิดประโยชน์กับภาคเกษตรกรให้มีรายได้สูงขึ้นกลุ่มผู้ประกอบการทุกระดับสามารถปรับรูปแบบการประกอบการให้สอดคล้องความต้องการของตลาด มีการจ้างงานในภาคแรงงานการผลิตและบริการ และประชาชนมีโอกาสในการสร้างรายได้ไปสู่ชุมชนอย่างทั่วถึง โดยจะดำเนินโครงการ อาทิ พัฒนาและยกระดับอุตสาหกรรมชีวภาพด้วยการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาใช้ในการสร้างมูลค่าผลผลิต

สรุปได้ว่า ประเด็นการพัฒนาเร่งด่วน 15 ประเด็น ประกอบด้วย 1) ตำบลมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน 2) แก้ไขปัญหาความมั่นคงเร่งด่วน 3) แก้ปัญหาทุจริต 4) บริหารจัดการน้ำและมลพิษ 5) การทำงานภาครัฐ 6) สภาพแวดล้อมรัฐ 7) สังคมสูงวัย 8) คนและการศึกษา 9) เศรษฐกิจฐานราก 10) บริการสาธารณสุข 11) กระจายศูนย์กลางความเจริญ 12) EEC+SEC 13) การพัฒนาระบบโลจิสติกส์ 14) การท่องเที่ยว และ 15) อุตสาหกรรมที่มีศักยภาพ ซึ่งประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการน้ำบาดาล คือ 4) บริหารจัดการน้ำและมลพิษ โดยมีแผนงานจัดระบบการจัดการน้ำในภาวะวิกฤติ จะดำเนินโครงการพัฒนาระบบน้ำชุมชนเพื่อเกษตรยังชีพนอกเขตชลประทานสู่ภัยแล้ง

3.8 แผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ 20 ปี (พ.ศ. 2561 – 2580)

ได้กำหนดวิสัยทัศน์การพัฒนาตามแผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) ไว้ ดังนี้ “ทุกหมู่บ้านมีน้ำสะอาดอุปโภค บริโภค น้ำเพื่อการผลิตมั่นคง ความเสียหายจากอุทกภัยลดลง คุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน บริหารจัดการน้ำอย่างยั่งยืน ภายใต้การพัฒนาอย่างสมดุล โดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน”

เป้าหมายในภาพรวมของแผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ 20 ปี

3.8.1 ประชาชนทั้งในเมืองและชนบท มีน้ำอุปโภคและน้ำดื่มเพียงพอ ได้มาตรฐานสากล ในราคาที่เหมาะสม มีการประหยัดน้ำทุกภาคส่วนทั้งภาคอุตสาหกรรมและครัวเรือน รวมทั้งมีความสามารถในการบริหารจัดการน้ำระดับชุมชน และท้องถิ่น

3.8.2 สามารถจัดหาน้ำเพื่อการผลิต (เกษตร อุตสาหกรรม) ได้อย่างสมดุลระหว่าง ศักยภาพกับความต้องการ มีการใช้น้ำอย่างมีประสิทธิภาพ ประหยัด ผลผลิตสูงขึ้น รวมทั้ง สามารถจัดหา น้ำบรรเทาผลกระทบจากการขาดแคลนนํ้าในพื้นที่เกษตรน้ำฝนให้เพียงพอต่อการดำรงชีพและการทำการเกษตร ในฤดูฝน

3.8.3 มีระบบป้องกันน้ำท่วมและอุทกภัยที่มีประสิทธิภาพ ทั้งโครงสร้างและการบริหารจัดการ มีผังการระบายน้ำทุกระดับ การบริหารพื้นที่น้ำท่วมและพื้นที่ชะลอน้ำ

3.8.4 การฟื้นฟูแม่น้ำลำคลองและแหล่งน้ำธรรมชาติ ให้มีคุณภาพตามมาตรฐาน ชุมชนขนาดใหญ่มีการบำบัดน้ำเสียก่อนปล่อยลงสู่สิ่งแวดล้อม มีการจัดการโดยการป้องกันและลดน้ำเสียที่ต้นทาง

3.8.5 ป่าต้นน้ำได้รับการฟื้นฟู สามารถชะลอการไหลบ่าของน้ำ มีการใช้ประโยชน์จาก กลุ่มน้ำตามผังที่กำหนด มีการอนุรักษ์ดินและน้ำในพื้นที่ลาดชัน

3.8.6 มีระบบบริหารจัดการทรัพยากรน้ำที่มีธรรมาภิบาล ทันสมัย มีกฎหมาย ระเบียบ เกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรน้ำ มีโครงสร้างองค์กรเหมาะสมในการบริหารจัดการน้ำทุกระดับ สามารถ บริหารจัดการตามแผนยุทธศาสตร์ แผนแม่บท แผนปฏิบัติการ ระบบ และกลไกการจัดสรรน้ำ รวมทั้ง มีระบบ ฐานข้อมูล ทรัพยากรมนุษย์ และงานวิจัยเพียงพอในการตัดสินใจและบริหารจัดการ

เพื่อให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ข้างต้น ได้กำหนด แผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) ไว้ 6 ด้าน คือ

ด้านที่ 1 การจัดการน้ำอุปโภคบริโภค

ด้านที่ 2 การสร้างความมั่นคงของน้ำภาคการผลิต

ด้านที่ 3 การจัดการน้ำท่วมและอุทกภัย

ด้านที่ 4 การจัดการคุณภาพน้ำ และอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ

ด้านที่ 5 การอนุรักษ์ฟื้นฟูสภาพป่าต้นน้ำที่เสื่อมโทรม และป้องกันการพังทลายของดิน

ด้านที่ 6 การบริหารจัดการ

ซึ่งประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาล ได้แก่ ด้านที่ 1 การจัดการน้ำอุปโภคบริโภค ด้านที่ 2 การสร้างความมั่นคงของน้ำภาคการผลิต และด้านที่ 6 การบริหารจัดการ โดยมีกลยุทธ์และแผนงานตามแผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ รายละเอียดดังตารางที่ 2-4

ตารางที่ 2-4 กลยุทธ์และแผนงานตามแผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ

แผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ	กลยุทธ์และแผนงาน
ด้านที่ 1 การจัดการน้ำอุปโภคบริโภค 1) พัฒนา ขยายเขต และเพิ่มประสิทธิภาพระบบประปาหมู่บ้าน 2) พัฒนาระบบน้ำดื่มให้ได้มาตรฐานและราคาที่เหมาะสม	• พัฒนาแหล่งน้ำบาดาลในพื้นที่หาน้ำยาก • พัฒนาแหล่งน้ำบาดาลเพื่อสนับสนุนน้ำดื่มสะอาดให้กับโรงเรียน
ด้านที่ 2 การสร้างความมั่นคงของน้ำภาคการผลิต 1) การจัดหาพื้นที่ในพื้นที่เกษตรน้ำฝน 2) การพัฒนาแหล่งเก็บกักน้ำ /ระบบส่งน้ำใหม่	• พัฒนาระบบน้ำเพื่อการเกษตร • พัฒนาแหล่งน้ำทางเลือก เช่น พัฒนาระบบน้ำบาดาลขนาดใหญ่ น้ำน้ำทะเลมาผลิตเป็นน้ำจืด
ด้านที่ 6 การบริหารจัดการ	• ปรับปรุงกฎหมายและองค์กร • จัดทำแผนบริหารจัดการน้ำบาดาล • ติดตามประเมินผล • พัฒนาระบบฐานข้อมูล • ศึกษาวิจัย สำรวจ • ประชาสัมพันธ์ และการมีส่วนร่วม

3.9 คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี นายกรัฐมนตรี (พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา)

แถลงต่อรัฐสภา

พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี แถลงต่อรัฐสภา วันพฤหัสบดีที่ 25 กรกฎาคม 2562 โดยรัฐบาลได้กำหนดนโยบายในการบริหารราชการแผ่นดิน ดังนี้

3.9.1 นโยบายหลัก 12 ด้าน ดังนี้ 1) การปกป้องและเชิดชูสถาบันพระมหากษัตริย์ 2) การสร้างความมั่นคงและความปลอดภัยของประเทศ และความสงบสุขของประเทศ 3) การทำนุบำรุงศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม 4) การสร้างบทบาทของไทยในเวทีโลก 5) **การพัฒนาเศรษฐกิจและความสามารถในการแข่งขันของไทย** 6) การพัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจและการกระจายความเจริญสู่ภูมิภาค 7) การพัฒนาสร้างความเข้มแข็งจากฐานราก 8) การปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้และการพัฒนาศักยภาพของคนไทยทุกช่วงวัย 9) การพัฒนาระบบสาธารณสุขและหลักประกันทางสังคม 10) **การฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อสร้างการเติบโตอย่างยั่งยืน** 11) การปฏิรูปการบริหารจัดการภาครัฐ และ 12) การป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ และกระบวนการยุติธรรม

3.9.2 นโยบายเร่งด่วน 12 เรื่อง ดังนี้ 1) การแก้ไขปัญหาในการดำรงชีวิตของประชาชน 2) การปรับปรุงระบบสวัสดิการและพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน 3) มาตรการเศรษฐกิจเพื่อรองรับความผันผวนของเศรษฐกิจโลก 4) การให้ความช่วยเหลือเกษตรกรและพัฒนานวัตกรรม 5) การยกระดับศักยภาพของแรงงาน 6) การวางรากฐานระบบเศรษฐกิจของประเทศสู่อนาคต 7) การเตรียมคนไทยสู่ศตวรรษที่ 21 8) การแก้ไขปัญหาทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ ทั้งฝ่ายการเมืองและฝ่ายราชการประจำ 9) การแก้ไขปัญหาอาชญากรรมและสร้างความสงบสุขในพื้นที่ชายแดนภาคใต้ 10) การพัฒนา

ระบบการให้บริการประชาชน 11) การจัดเตรียมมาตรการรองรับภัยแล้งและอุทกภัย และ 12) การสนับสนุนให้มีการศึกษาการรับฟังความเห็นของประชาชน และการดำเนินการเพื่อแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ

ซึ่งประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาล

นโยบายหลัก ได้แก่ ด้านที่ 5 การพัฒนาเศรษฐกิจและความสามารถในการแข่งขันของไทย โดยพัฒนาภาคการเกษตร พัฒนาการท่องเที่ยว และพัฒนาสาธารณูปโภคพื้นฐานและ ด้านที่ 10 การฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและการรักษาสิ่งแวดล้อมเพื่อสร้างการเติบโตอย่างยั่งยืน โดยส่งเสริมการบริหารจัดการน้ำทั้งระบบ แหล่งน้ำชุมชน และทะเล

นโยบายเร่งด่วน ได้แก่ เรื่องที่ 11 การจัดเตรียมมาตรการรองรับภัยแล้งและอุทกภัย ตั้งแต่การป้องกันก่อนเกิดภัยการให้ความช่วยเหลือระหว่างเกิดภัย และการแก้ไขปัญหาในระยะยาว โดยจัดระบบติดตามสถานการณ์อย่างต่อเนื่อง และกำหนดมาตรการที่เหมาะสมเพื่อให้สามารถบรรเทาความเดือดร้อนของประชาชนให้ได้มากที่สุดและทันทั่วถึง

3.10 นโยบายรัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

นายวราวุธ ศิลปอาชา รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มอบนโยบายเพื่อประกอบการจัดทำคำของบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 ของหน่วยงานในสังกัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เมื่อวันศุกร์ที่ 2 สิงหาคม 2562 ณ ห้องประชุม 202 อาคารกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีประเด็นด้านทรัพยากรน้ำที่เกี่ยวข้องกับกรมทรัพยากรน้ำบาดาล คือ การแก้ไขปัญหาภัยแล้งในพื้นที่ โดยแยกเป็นดังนี้

3.10.1 ระยะเร่งด่วน ดำเนินการในพื้นที่วิกฤติ ให้ดำเนินการ ดังนี้

- 1) จัดส่งน้ำเพื่ออุปโภคบริโภคให้ถึงชุมชนที่ขาดแคลนน้ำ (ด้วยรถส่งน้ำ เครื่องสูบน้ำ ท่อส่งน้ำ)
- 2) สำรวจจุดเจาะบ่อบาดาลในพื้นที่ประสบภัยแล้ง

3.10.2 ระยะปานกลาง (ปีงบประมาณ พ.ศ.2563) ให้ดำเนินการ ดังนี้

- 1) เพิ่มความจุของแหล่งน้ำเพื่อเก็บกักปริมาณน้ำฝน
- 2) จัดทำโครงการพัฒนาแหล่งน้ำและระบบกระจายน้ำ
- 3) จัดทำระบบกระจายน้ำให้ครอบคลุมชุมชนที่ขาดแคลนน้ำ
- 4) ขุดเจาะบ่อน้ำบาดาล และสร้างระบบกระจายน้ำเพื่ออุปโภคบริโภคในพื้นที่ประสบภัยแล้งและพื้นที่ ทุรกันดาร
- 5) การจัดทำโครงการธนาคารน้ำเพื่อนำทรัพยากรน้ำกลับคืนสู่ใต้ดิน

4. ความเชื่อมโยงแผนปฏิบัติราชการ

กรมทรัพยากรน้ำบาดาลได้จัดทำแผนปฏิบัติราชการของกรมทรัพยากรน้ำบาดาลระยะ 5 ปี (วาระแรก 3 ปี พ.ศ. 2563 – 2565) เพื่อเป็นกรอบและแนวทางการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาลของประเทศ อย่างไรก็ตาม เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อม รวมถึงรัฐบาลได้จัดทำยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 – 2580) และแผนปฏิรูปประเทศ 11 ด้าน ในการพัฒนาประเทศ ดังนั้น เพื่อให้การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาล สอดคล้อง และตอบสนองเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ โดยการจัดความเชื่อมโยงแผนปฏิบัติราชการของกรมทรัพยากรน้ำบาดาลระยะ 5 ปี (วาระแรก 3 ปี พ.ศ. 2563 – 2565) ให้มีความเหมาะสมสอดคล้องกับเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี โดยปรากฏดังภาพที่ 2-2

4.1 ความเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี

สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ภายใต้ยุทธศาสตร์ ที่ 5 การเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน ซึ่งถ่ายทอดลงสู่การดำเนินงานตามแผนแม่บทการบริหารจัดการน้ำทั้งระบบ (แผนระดับ 2 : แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติประเด็นที่ 19) โดยการจัดทำแผนปฏิบัติราชการของกรมทรัพยากรน้ำบาดาลระยะ 5 ปี (วาระแรก 3 ปี พ.ศ. 2563 – 2565) มีความเชื่อมโยงและดำเนินการสอดคล้องกับการพัฒนาย่อยตามแผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำทั้งระบบ ดังนี้ 1) พัฒนาการจัดการน้ำเชิงลุ่มน้ำทั้งระบบเพื่อเพิ่มความมั่นคงด้านน้ำของประเทศ และ 2) เพิ่มผลิตภาพของน้ำทั้งระบบในการใช้น้ำอย่างประหยัด รู้คุณค่า และสร้างมูลค่าเพิ่มจากการใช้น้ำให้ทัดเทียมกับระดับสากล โดยจะวัดความสำเร็จจากการใช้ดัชนีตามกรอบของธนาคารพัฒนาเอเชีย (ADB) ทั้งนี้แผนปฏิบัติราชการของกรมทรัพยากรน้ำบาดาลระยะ 5 ปี (วาระแรก 3 ปี พ.ศ. 2563 – 2565) จะกำหนดแผนงานที่จะดำเนินการให้มีผลผลิตและผลลัพธ์ที่สามารถส่งผลกระทบต่อดัชนีการวัดในระดับชาติได้ มีประเด็นความเชื่อมโยงรายละเอียดดังตารางที่ 2-5

ตารางที่ 2-5 ความเชื่อมโยงยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี กับแผนปฏิบัติราชการของกรมทรัพยากรน้ำบาดาลระยะ 5 ปี (วาระแรก 3 ปี พ.ศ. 2563 – 2565)

แผนแม่บทประเด็น	แผนย่อย/ความครอบคลุม	แผนปฏิบัติราชการฯ ที่สอดคล้อง
ประเด็นที่ 19 การบริหารจัดการน้ำ ทั้งระบบ	1) พัฒนาการจัดการน้ำเชิงลุ่มน้ำทั้งระบบเพื่อเพิ่มความมั่นคงด้านน้ำของประเทศ ● จัดการน้ำเพื่อชุมชนชนบท ● จัดการน้ำเพื่อสิ่งแวดล้อม ● จัดระบบการจัดการน้ำในภาวะวิกฤติ ● จัดการบริหารน้ำเชิงลุ่มน้ำอย่างมีธรรมาภิบาล	เป้าหมายการพัฒนาที่ 1 สํารวจและผลิตน้ำต้นทุนเพื่อตอบสนองความต้องการน้ำด้านอุปโภคบริโภค เกษตร อุตสาหกรรม ท่องเที่ยวและบริการ <u>การจัดการน้ำอุปโภคบริโภค</u> ● พัฒนาระบบประปาชนบท ● เพิ่มประสิทธิภาพระบบประปาหมู่บ้าน ● พัฒนาน้ำดื่มให้ได้มาตรฐานและราคาที่เหมาะสม เป้าหมายการพัฒนาที่ 2 เสริมสร้างศักยภาพการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาล

แผนแม่บทประเด็น	แผนย่อย/ความครอบคลุม	แผนปฏิบัติการฯ ที่สอดคล้อง
		- ปรับปรุงกฎหมายและองค์การด้านการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ - การจัดทำแผนบริหารจัดการน้ำ - ติดตามและประเมินผล เป้าหมายการพัฒนาที่ 3 เสริมสร้างขบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับน้ำบาดาล ทั้งระดับนโยบาย ระดับปฏิบัติ กลุ่มผู้ใช้น้ำบาดาล ภาคเอกชน ภาคประชาชน NGO และระดับลุ่มน้ำ - ประชาสัมพันธ์และการมีส่วนร่วม เป้าหมายการพัฒนาที่ 4 ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมในการวิจัย และพัฒนาที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรน้ำบาดาล - ศึกษา วิจัย และพัฒนาการจัดการทรัพยากรน้ำบาดาล - การพัฒนาระบบฐานข้อมูลสนับสนุนการตัดสินใจ
	2) เพิ่มผลผลิตของน้ำทั้งระบบในการใช้น้ำอย่างประหยัด รู้คุณค่า และสร้างมูลค่าเพิ่มจากการใช้น้ำให้ทัดเทียมกับระดับสากล - จัดการน้ำเพื่อการพัฒนา - เพิ่มผลผลิตของการใช้น้ำ	เป้าหมายการพัฒนาที่ 1 สำรวจและผลิตน้ำต้นทุนเพื่อตอบสนองความต้องการน้ำด้านอุปโภคบริโภค เกษตร อุตสาหกรรม ท่องเที่ยวและบริการ <u>การสร้างความมั่นคงน้ำภาคการผลิต</u> - พัฒนาแหล่งน้ำบาดาลขนาดใหญ่ - พัฒนาแหล่งน้ำบาดาลเพื่อการเกษตร

4.2 ความเชื่อมโยงแผนการปฏิรูปประเทศ 11 ด้าน

แผนการปฏิรูปประเทศ ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง ทรัพยากรน้ำ ได้พิจารณากำหนดแนวทางการปฏิรูปประเทศ เป้าหมาย และทิศทางของการพัฒนา ซึ่งแผนปฏิบัติการของกรมทรัพยากรน้ำบาดาลระยะ 5 ปี (วาระแรก 3 ปี พ.ศ. 2563 – 2565) จะต้องกำหนดแนวทางการดำเนินงาน เป้าหมาย และตัวชี้วัด ให้เป็นไปในทิศทางที่แผนการปฏิรูปประเทศ โดยมีเชื่อมโยง รายละเอียดดังตารางที่ 2-6

ตารางที่ 2-6 ความเชื่อมโยงแผนการปฏิรูปประเทศ 11 ด้าน กับแผนปฏิบัติการของกรมทรัพยากรน้ำบาดาลระยะ 5 ปี (วาระแรก 3 ปี พ.ศ. 2563 – 2565)

ประเด็นการปฏิรูป	ความเชื่อมโยงแผนปฏิบัติการฯ
การบริหารเชิงพื้นที่ • สมดุลการใช้น้ำทั้งผิวดินและใต้ดิน	เป้าหมายการพัฒนาที่ 1 สำรวจและผลิตน้ำต้นทุนเพื่อตอบสนองความต้องการน้ำด้านอุปโภคบริโภค เกษตร อุตสาหกรรมท่องเที่ยวและบริการ <u>การจัดการน้ำอุปโภคบริโภค</u> • พัฒนาระบบประปาชนบท • เพิ่มประสิทธิภาพระบบประปาหมู่บ้าน • พัฒนาน้ำดื่มให้ได้มาตรฐานและราคาที่เหมาะสม <u>การสร้างความมั่นคงน้ำภาคการผลิต</u> • พัฒนาแหล่งน้ำบาดาลขนาดใหญ่ • พัฒนาแหล่งน้ำบาดาลเพื่อการเกษตร เป้าหมายการพัฒนาที่ 2 เสริมสร้างศักยภาพการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาล • ปรับปรุงกฎหมายด้านการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ เป้าหมายการพัฒนาที่ 4 ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมในการวิจัย และพัฒนาที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรน้ำบาดาล • การพัฒนาระบบฐานข้อมูลสนับสนุนการตัดสินใจ • ศึกษา วิจัย และพัฒนาการจัดการทรัพยากรน้ำบาดาล - ผลักดันให้เกิดการนำระบบเติมน้ำใต้ดินมาใช้งาน - รณรงค์ให้เกิดการใช้ 3R ในการบริหารจัดการน้ำใต้ดิน และมีกระบวนการขยายผลสู่พื้นที่อื่น

4.3 ความเชื่อมโยงเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs)

แผนปฏิบัติราชการของกรมทรัพยากรน้ำบาดาลระยะ 5 ปี (วาระแรก 3 ปี พ.ศ. 2563 – 2565) ได้จัดทำให้มีสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนเป้าหมายที่ 6 สร้างหลักประกันว่าจะมีการจัดให้มีน้ำ และสุขอนามัยสำหรับทุกคน และมีการบริหารจัดการที่ยั่งยืน โดยมีความเชื่อมโยง รายละเอียดดังตารางที่ 2-7

ตารางที่ 2-7 ความเชื่อมโยงเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนกับแผนปฏิบัติราชการของกรมทรัพยากรน้ำบาดาล ระยะ 5 ปี (วาระแรก 3 ปี พ.ศ. 2563 – 2565)

เป้าประสงค์	ความเชื่อมโยงแผนปฏิบัติราชการ
6.1 บรรลุเป้าหมายการให้ทุกคนเข้าถึงน้ำดื่ม ที่ปลอดภัยและมีราคาที่สามารถซื้อหาได้	เป้าหมายการพัฒนาที่ 1 สํารวจและผลิตน้ำต้นทุน เพื่อตอบสนองความต้องการน้ำด้านอุปโภคบริโภค เกษตร อุตสาหกรรมท่องเที่ยวและบริการ <u>การจัดการน้ำอุปโภคบริโภค</u> ● พัฒนาน้ำดื่มให้ได้มาตรฐานและราคาที่เหมาะสม
6.4 เพิ่มประสิทธิภาพการใช้น้ำในทุกภาคส่วนและ สร้างหลักประกันว่าจะมีการใช้น้ำและจัดหาน้ำที่ยั่งยืน	เป้าหมายการพัฒนาที่ 1 สํารวจและผลิตน้ำต้นทุน เพื่อตอบสนองความต้องการน้ำด้านอุปโภคบริโภค เกษตร อุตสาหกรรมท่องเที่ยวและบริการ <u>การจัดการน้ำอุปโภคบริโภค</u> ● พัฒนาระบบประปาชนบท ● เพิ่มประสิทธิภาพระบบประปาหมู่บ้าน ● พัฒนาน้ำดื่มให้ได้มาตรฐานและราคาที่เหมาะสม <u>การสร้างความมั่นคงน้ำภาคการผลิต</u> ● พัฒนาแหล่งน้ำบาดาลขนาดใหญ่ ● พัฒนาแหล่งน้ำบาดาลเพื่อการเกษตร
6.5 ดำเนินการบริหารจัดการน้ำแบบองค์รวม ในทุกระดับ	เป้าหมายการพัฒนาที่ 3 เสริมสร้างขบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับน้ำบาดาล ทั้งระดับ นโยบายระดับปฏิบัติ กลุ่มผู้ใช้น้ำบาดาล ภาคเอกชน ภาคประชาชน NGO และระดับลุ่มน้ำ ● ประชาสัมพันธ์และการมีส่วนร่วม

4.4 ความเชื่อมโยงแผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ 20 ปี (พ.ศ. 2561 – 2580)

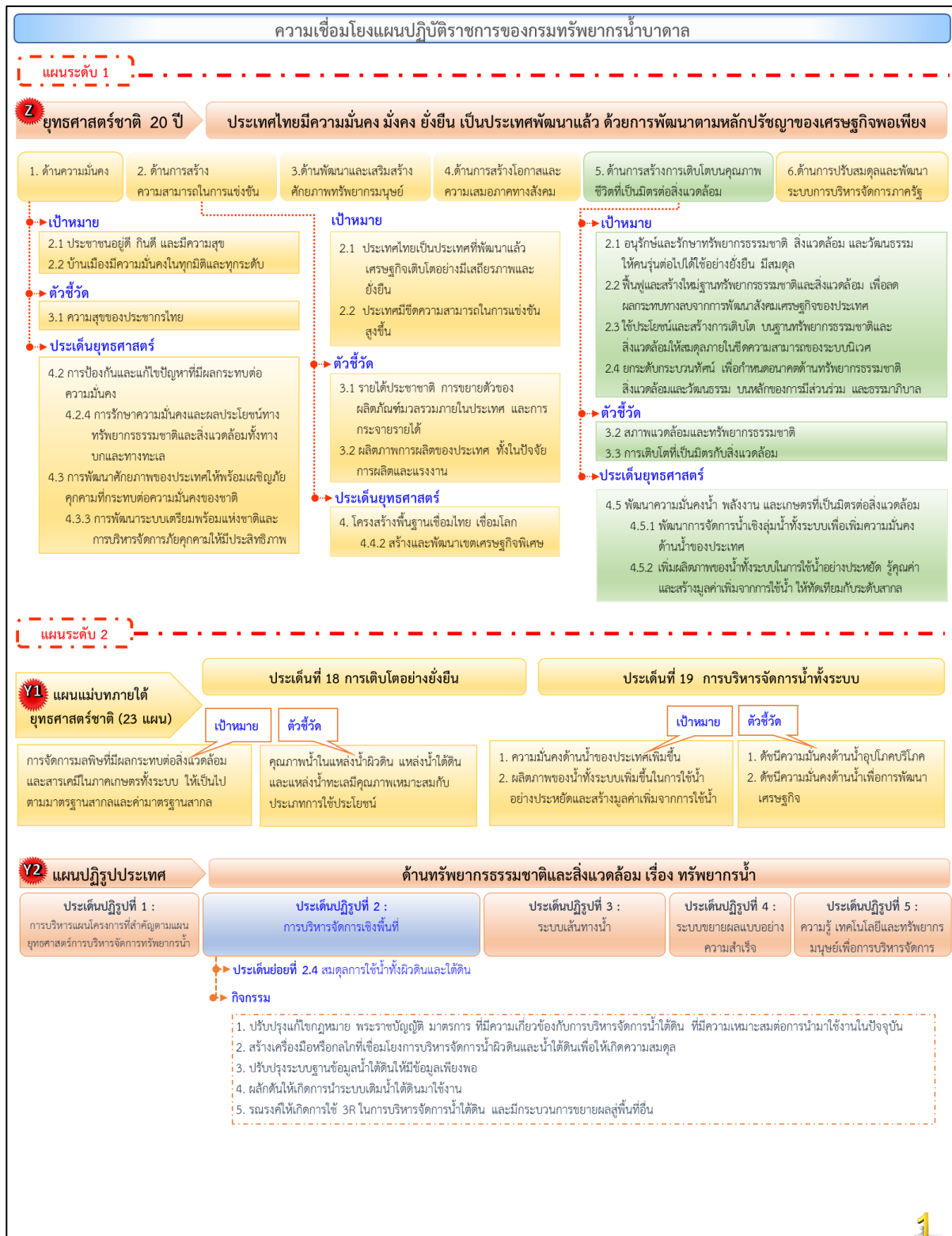
แผนปฏิบัติราชการของกรมทรัพยากรน้ำบาดาลระยะ 5 ปี (วาระแรก 3 ปี พ.ศ. 2563 – 2565) ได้จัดทำให้มีสอดคล้องกับแผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ 20 ปี (พ.ศ. 2561 – 2580) ซึ่งประเด็น ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาล ได้แก่ ด้านที่ 1 การจัดการน้ำอุปโภคบริโภค ด้านที่ 2 การสร้างความมั่นคงของน้ำภาคการผลิต และด้านที่ 6 การบริหารจัดการ โดยมีความเชื่อมโยง รายละเอียด ดังตารางที่ 2-8

ตารางที่ 2-8 ความเชื่อมโยงแผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ 20 ปี กับแผนปฏิบัติการของ
กรมทรัพยากรน้ำบาดาลระยะ 5 ปี (วาระแรก 3 ปี พ.ศ. 2563 – 2565)

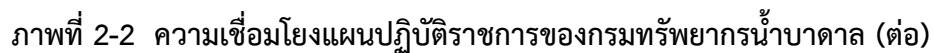
แผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ	ความเชื่อมโยงแผนปฏิบัติการฯ
ด้านที่ 1 การจัดการน้ำอุปโภคบริโภค ➤ พัฒนา ขยายเขต และเพิ่มประสิทธิภาพระบบประปาหมู่บ้าน ➤ พัฒนาน้ำดื่มให้ได้มาตรฐานและราคาที่เหมาะสม	เป้าหมายการพัฒนาที่ 1 สำรวจและผลิตน้ำต้นทุนเพื่อตอบสนองความต้องการน้ำด้านอุปโภคบริโภค เกษตร อุตสาหกรรมท่องเที่ยวและบริการ <u>การจัดการน้ำอุปโภคบริโภค</u> ● พัฒนาระบบประปาชนบท ● เพิ่มประสิทธิภาพระบบประปาหมู่บ้าน ● พัฒนาน้ำดื่มให้ได้มาตรฐานและราคาที่เหมาะสม
ด้านที่ 2 การสร้างความมั่นคงของน้ำภาคการผลิต ➤ การจัดหาน้ำในพื้นที่เขตนํ้าฝน ➤ การพัฒนาแหล่งเก็บกักน้ำ /ระบบส่งน้ำใหม่	เป้าหมายการพัฒนาที่ 1 สำรวจและผลิตน้ำต้นทุนเพื่อตอบสนองความต้องการน้ำด้านอุปโภคบริโภค เกษตร อุตสาหกรรมท่องเที่ยวและบริการ <u>การสร้างความมั่นคงน้ำภาคการผลิต</u> ● พัฒนาแหล่งน้ำบาดาลขนาดใหญ่ ● พัฒนาแหล่งน้ำบาดาลเพื่อการเกษตร
ด้านที่ 6 การบริหารจัดการ ➤ ปรับปรุงกฎหมายและองค์กร ➤ จัดทำแผนบริหารจัดการน้ำบาดาล ➤ ติดตามประเมินผล ➤ พัฒนาระบบฐานข้อมูล ➤ ศึกษาวิจัย สำรวจ ➤ ประชาสัมพันธ์ และการมีส่วนร่วม	เป้าหมายการพัฒนาที่ 2 เสริมสร้างศักยภาพการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาล เป้าหมายการพัฒนาที่ 3 เสริมสร้างขบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับน้ำบาดาลทั้งระดับนโยบาย ระดับปฏิบัติ กลุ่มผู้ใช้น้ำบาดาลภาคเอกชน ภาคประชาชน NGO และระดับลุ่มน้ำ เป้าหมายการพัฒนาที่ 4 ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมในการวิจัย และพัฒนาที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรน้ำบาดาล

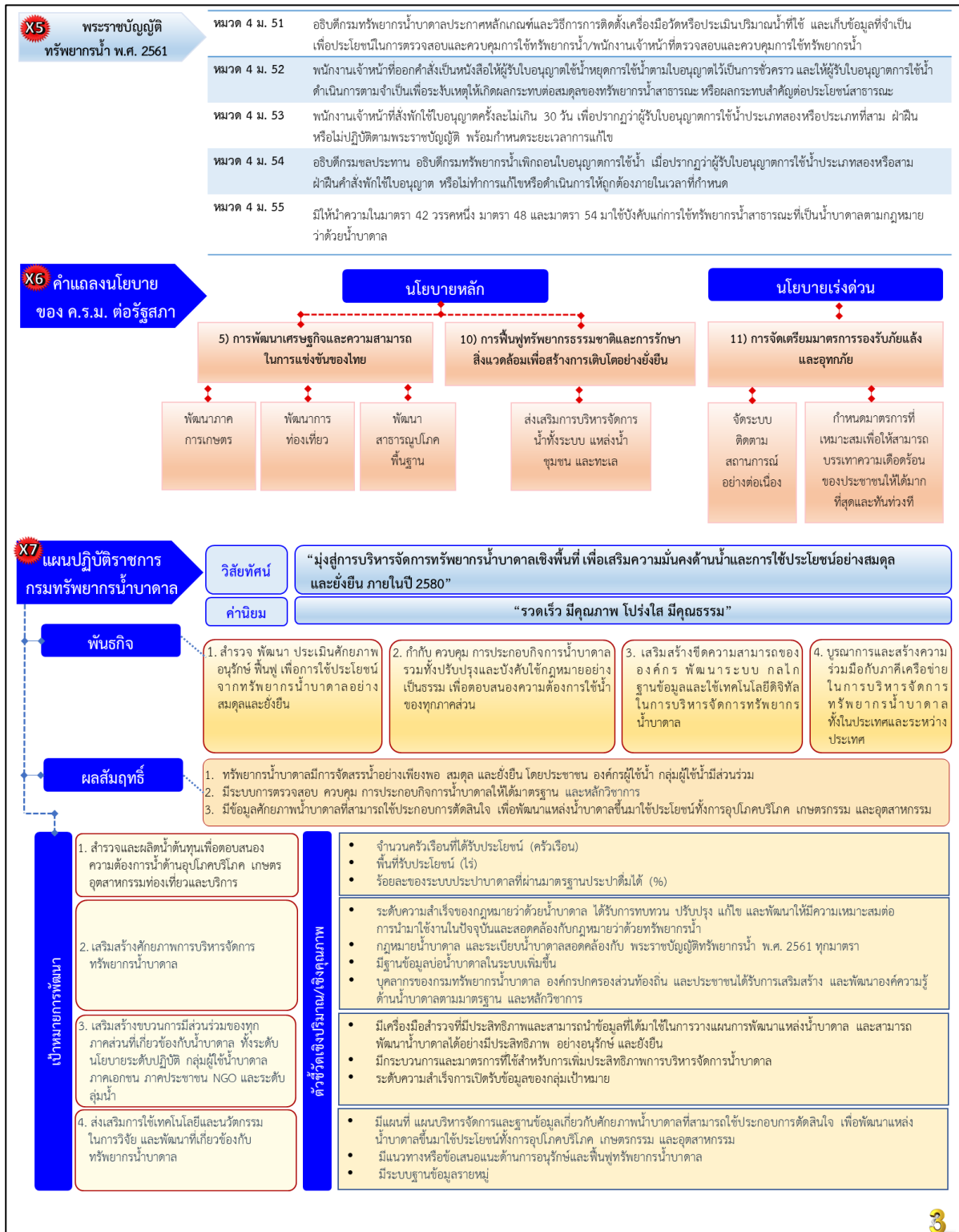

ภาพที่ 2-2 ความเชื่อมโยงแผนปฏิบัติการของกรมทรัพยากรน้ำบาดาล

ภาพที่ 2-2 ความเชื่อมโยงแผนปฏิบัติการของกรมทรัพยากรน้ำบาดาล (ต่อ)

บทที่ 3

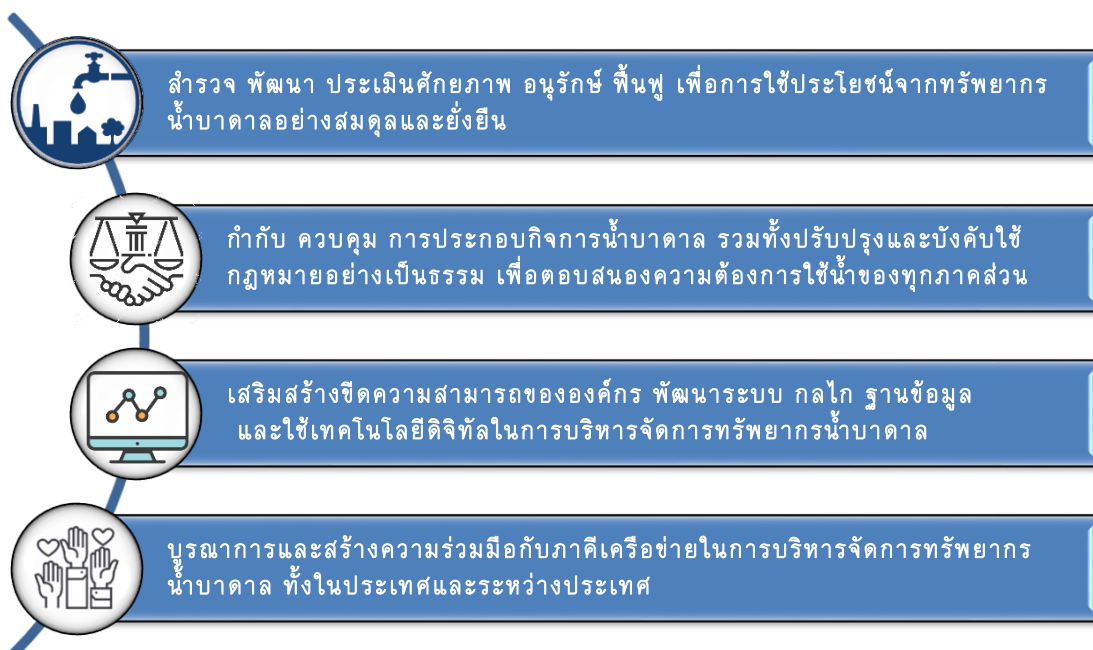
สาระสำคัญของแผนปฏิบัติการ

จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกของกรมทรัพยากรน้ำบาดาล สามารถจัดวางทิศทางองค์กร โดยกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ ค่านิยม และประเด็นเป้าหมายการพัฒนาทรัพยากรน้ำบาดาล ได้ดังนี้

1. วิสัยทัศน์ (Vision) :

“มุ่งสู่การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาลเชิงพื้นที่
เพื่อเสริมความมั่นคงด้านน้ำและการใช้ประโยชน์
อย่างสมดุลและยั่งยืน ภายในปี 2580”

2. พันธกิจ (Mission) :

3. คำนิยมหลัก :

“รวดเร็ว มีคุณภาพ โปร่งใส มีคุณธรรม”

4. ประเด็นเป้าหมายการพัฒนาน้ำบาดาล :

เพื่อให้บรรลุถึงวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายรวมของการบริหารจัดการน้ำบาดาล เพื่อให้ น้ำบาดาลสามารถเป็นฐานของการพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืน ตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง อย่างมีธรรมาภิบาล โดยมี “คน” เป็นเป้าหมายของการพัฒนา ดังนี้

เป้าประสงค์

1. ประชาชนมีน้ำบาดาลที่มีคุณภาพและปริมาณ เพียงพอเพื่อการอุปโภคบริโภค ตลอดจน สนับสนุน ภาคการผลิตทั้งอุตสาหกรรม เกษตร ท่องเที่ยว และบริการ
2. มีแหล่งน้ำสำรองเพิ่มขึ้นในสภาวะวิกฤติ
3. มีข้อมูลศักยภาพน้ำบาดาลใช้สำหรับการบริหารจัดการน้ำบาดาล

กลยุทธ์/มาตรการรองรับ

- สำรวจ ออกแบบประเมินความเหมาะสมของบ่อน้ำบาดาลรองรับการพัฒนา
- พัฒนาน้ำบาดาลให้เพียงพอ ทัวถึง และมีคุณภาพตามมาตรฐาน
- กำหนดมาตรฐานการประปาบาดาล
- นำเทคโนโลยีมาใช้ในการสำรวจประเมินศักยภาพน้ำบาดาล

เป้าหมาย
การพัฒนาที่

2

อนุรักษ์และฟื้นฟูน้ำบาดาล

เป้าประสงค์

เสนอแนะเชิงนโยบาย มาตรการ แผนงานด้านอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรน้ำบาดาล

กลยุทธ์/มาตรการรองรับ

- ศึกษา วิจัยเพื่อการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรน้ำบาดาล
- เฝ้าระวังทรัพยากรน้ำบาดาล
- ฟื้นฟูทรัพยากรน้ำบาดาล

เป้าหมาย
การพัฒนาที่

3

กำกับ ควบคุมการประกอบกิจการน้ำบาดาล

เป้าประสงค์

1. ใช้ประโยชน์ และอนุรักษ์แหล่งน้ำบาดาลให้เกิดความยั่งยืน
2. พัฒนา และปรับปรุงกฎหมาย

กลยุทธ์/มาตรการรองรับ

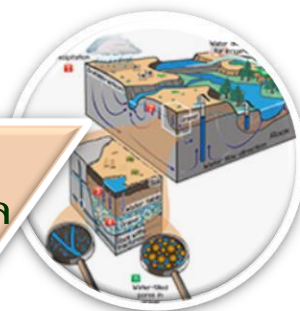
- ใช้นวัตกรรมในการกำกับ ควบคุม
- ส่งเสริมให้ปฏิบัติตามกฎหมายน้ำบาดาล
- พัฒนา และปรับปรุงกฎหมายให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน

เป้าหมาย
การพัฒนาที่

4

การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาล

เป้าประสงค์

1. มีฐานข้อมูลสารสนเทศ และโครงสร้างพื้นฐานด้านดิจิทัล
2. การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาลอย่างมีประสิทธิภาพ

กลยุทธ์/มาตรการรองรับ

- พัฒนา ปรับปรุง ฐานข้อมูลสารสนเทศ และโครงสร้างพื้นฐานด้านดิจิทัล
- วิจัย พัฒนา เทคโนโลยีและนวัตกรรม
- จัดทำแผนที่น้ำบาดาล
- ส่งเสริมการมีส่วนร่วม ประชาสัมพันธ์
- พัฒนานองค์ความรู้ และสร้างแรงจูงใจ ให้บุคลากรทุกภาคส่วน

บทที่ 4

แผนปฏิบัติการของกรมทรัพยากรน้ำบาดาลระยะ 5 ปี (วาระแรก 3 ปี พ.ศ. 2563 – 2565)

แผนปฏิบัติการของกรมทรัพยากรน้ำบาดาลระยะ 5 ปี (วาระแรก 3 ปี พ.ศ. 2563 – 2565) ได้กำหนดเป้าหมายการพัฒนาด้านน้ำบาดาล 4 ด้าน

- ด้านที่ 1 สำรวจ ศักยภาพ และพัฒนาน้ำบาดาล
- ด้านที่ 2 อนุรักษ์และฟื้นฟูน้ำบาดาล
- ด้านที่ 3 กำกับควบคุม การประกอบกิจการน้ำบาดาล
- ด้านที่ 4 การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาล

1. เป้าหมายการพัฒนาด้านที่ 1

สำรวจ ศักยภาพ และพัฒนาน้ำบาดาล มีเป้าประสงค์ กลยุทธ์/มาตรการรองรับ ตัวชี้วัด และแนวทางการพัฒนา ดังนี้

เป้าประสงค์ :

1. ประชาชนมีน้ำบาดาลที่มีคุณภาพและปริมาณ เพียงพอเพื่อการอุปโภคบริโภค ตลอดจน สนับสนุน ภาคการผลิตทั้งอุตสาหกรรม เกษตร ท่องเที่ยว และบริการ
2. มีแหล่งน้ำสำรองเพิ่มขึ้นในสภาวะวิกฤติ
3. มีข้อมูลศักยภาพน้ำบาดาลใช้สำหรับการบริหารจัดการน้ำบาดาล

กลยุทธ์/มาตรการรองรับ :

- สำรวจ ออกแบบประเมินความเหมาะสมของบ่อน้ำบาดาลรองรับการพัฒนา
- พัฒนาน้ำบาดาลให้เพียงพอ ทัวถึง และมีคุณภาพตามมาตรฐาน
- กำหนดมาตรฐานการประปาบาดาล
- นำเทคโนโลยีมาใช้ในการสำรวจประเมินศักยภาพน้ำบาดาล

ตัวชี้วัด :

- คริวเรือนที่ได้รับประโยชน์ จำนวน 227,980 คริวเรือน
- ปริมาณน้ำที่พัฒนา จำนวน 158.1532 ล้าน ลบ.ม./ปี
- พื้นที่การเกษตรได้รับการพัฒนา จำนวน 223,760 ไร่
- พื้นที่พัฒนาน้ำบาดาล จำนวน 256 พื้นที่
- พื้นที่สำรวจ ออกแบบ จำนวน 1,425 พื้นที่
- รูปแบบประปาบาดาล จำนวน 7 รูปแบบ
- ร้อยละของระบบประปาบาดาลที่ผ่านมาตรฐานประปาดื่มได้ ร้อยละ 25

แนวทางการพัฒนา :

- 1.1 จัดหาน้ำสะอาด รายละเอียดตามตารางที่ 4-1
- 1.2 ระบบกระจายน้ำ รายละเอียดตามตารางที่ 4-2
- 1.3 สำรองศักยภาพน้ำบาดาล รายละเอียดตามตารางที่ 4-3

ตารางที่ 4-1 แนวทางการพัฒนาที่ 1 : 1.1 จัดหาน้ำสะอาด

ที่	แผนงาน/โครงการ	หน่วย	เป้าหมาย			วงเงินงบประมาณ (ล้านบาท)			หน่วยงานที่รับผิดชอบ
			ปี 63	ปี 64	ปี 65	ปี 63	ปี 64	ปี 65	
1	โครงการจัดหาแหล่งน้ำบาดาลที่มีคุณภาพ เพื่อใช้ในการบรรเทาและแก้ไขปัญหาความขาดแคลนน้ำของประชาชนในพื้นที่แล้งซ้ำซากและมีปัญหาคุณภาพน้ำเค็มในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	แห่ง	-	2	3	-	21.9990	32.9985	สทบ.เขต 4
2	โครงการพัฒนาแหล่งน้ำบาดาลเพื่อสนับสนุนน้ำดื่มสะอาดให้กับโรงเรียนทั่วประเทศ	แห่ง	-	600	600	-	676.2000	676.2000	สทบ.
3	โครงการพัฒนาน้ำบาดาลเพื่อโรงพยาบาลในพื้นที่ขาดแคลนน้ำในถิ่นทุรกันดาร	แห่ง	-	40	42	-	78.8780	82.8780	สทบ.เขต 1/3/4 และ สทบ.เขต 11
4	โครงการพัฒนาน้ำบาดาลเพื่อเป็นแหล่งน้ำสำรองกรณีพิบัติภัยประจำอำเภอ	แห่ง	-	35	48	-	38.5000	52.8000	สทบ.เขต 3/4 และ สทบ.เขต 11
5	โครงการพัฒนาน้ำบาดาลบนพื้นที่สูงและทุรกันดาร	แห่ง	-	10	10	-	20.8780	20.8780	สทบ. เขต 1
6	โครงการพัฒนาแหล่งน้ำบาดาลในพื้นที่ห้วยน้ำยากเพื่อเป็นแหล่งน้ำต้นทุน	แห่ง	-	150	150	-	45.8100	45.8100	สสป.
7	โครงการพัฒนาแหล่งน้ำบาดาลระดับลึก เพื่อแก้ไขปัญหา น้ำกร่อยเค็ม	แห่ง	25	25	-	24.9125	27.6858	-	สทบ./สทบ. เขต 6
8	โครงการปรับปรุงระบบประปาบาดาลเพื่อเป็นต้นแบบในการแก้ไขปัญหาคุณภาพน้ำให้ได้มาตรฐาน น้ำประปามีรสชาติดี	รูปแบบ	7	-	-	10.0600	-	-	กวน.
9	โครงการออกแบบและพัฒนาระบบปรับปรุงคุณภาพน้ำบาดาลให้เหมาะสมกับคุณภาพของน้ำบาดาลแต่ละพื้นที่	บ่อ	-	6,000	6,000	-	64.0420	64.0420	กวน.
10	โครงการปรับปรุงและพัฒนาระบบน้ำบาดาลและระบบประปาบาดาล	บ่อ	-	50	50	-	2.9750	2.9750	สทบ.เขต 1
11	โครงการพัฒนาแหล่งน้ำบาดาลส่งเสริมการค้าเงินงานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ	บ่อ	50	50	50	80.0000	80.0000	80.0000	สทบ.
รวมทั้งสิ้น			82	6,962	6,953	114.9725	1,056.9678	1,058.5815	

ตารางที่ 4-2 แนวทางการพัฒนาที่ 1 : 1.2 ระบบกระจายน้ำ

ที่	แผนงาน/โครงการ	หน่วย	เป้าหมาย			วงเงินงบประมาณ (ล้านบาท)			หน่วยงานที่รับผิดชอบ
			ปี 63	ปี 64	ปี 65	ปี 63	ปี 64	ปี 65	
1	โครงการพัฒนาระบบกระจายน้ำบาดาลเพื่อการเกษตร	แห่ง	1,076	1,660	1,660	1,351.6794	1,998.6633	1,998.6633	สพบ. และ สทบ. เขต 3
2	โครงการพัฒนาน้ำบาดาลเพื่อสนับสนุนพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษ และพื้นที่ระเบียงเขตเศรษฐกิจพิเศษ	แห่ง	-	2	2	-	4.0000	4.0000	สทบ.
3	โครงการพัฒนาแหล่งน้ำบาดาลขนาดใหญ่โดยใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย (Riverbank Filtration) ปี 64 *ศึกษา 1 ระบบ/ปี 65 *ศึกษา 1 ระบบ และก่อสร้าง 1 ระบบ	พื้นที่	-	1	2	-	41.3000	164.7800	สสป.
4	โครงการพัฒนากลุ่มน้ำบาดาลสำหรับภาคอุตสาหกรรม (Industrial Groundwater Well-Field) ในพื้นที่ลุ่มน้ำระยอง	พื้นที่	-	1		-	60.8500	15.2100	สสป.
5	โครงการพัฒนาน้ำบาดาลระดับลึกโดยใช้เทคโนโลยีและเครื่องจักรที่ทันสมัย	พื้นที่	-	-	1	-	-	150.0000	สทบ.
6	โครงการพัฒนาแหล่งน้ำพุร้อนเพื่อส่งเสริมการผลิตพลังงานทดแทน	พื้นที่	-	2	2	-	6.0000	6.0000	สทบ.
7	โครงการสำรวจ และพัฒนาแหล่งน้ำพุร้อน เพื่อส่งเสริมการผลิตพลังงานความร้อนใต้พิภพ และอุตสาหกรรมท้องถิ่น ปี 64 *ศึกษา 1 แห่ง/ปี 65 *ศึกษา 1 แห่ง และก่อสร้าง 1 แห่ง	พื้นที่	-	1	2	-	60.0000	80.0000	สสป.
8	โครงการพัฒนาน้ำบาดาลเพื่อการท่องเที่ยว (ปีงบประมาณ พ.ศ.2563 โครงการศึกษา สำรวจ และประเมินศักยภาพน้ำบาดาลเพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยว)	พื้นที่	1	12	17	4.5680	30.9600	34.2384	สสป.
9	โครงการพัฒนาแหล่งน้ำบาดาลเพื่อรักษาระบบนิเวศและสัตว์ป่า	พื้นที่	-	40	70	-	46.1730	87.6960	สทบ.
10	โครงการพัฒนาแหล่งน้ำบาดาลเพื่อสนับสนุนและส่งเสริมการเพาะข้ากล้ำไม่ผสมชน	พื้นที่	-	10	10	-	5.9000	5.9000	สทบ.เขต 11
11	โครงการพัฒนาน้ำบาดาลเพื่อเป็นต้นแบบศูนย์การเรียนรู้ด้านน้ำบาดาลประจำตำบล	พื้นที่	-	40	42	-	126.6160	132.9468	สทบ.เขต 3 และ สทบ.เขต 4
12	โครงการนำร่องออกแบบและก่อสร้างพัฒนาระบบเขื่อนน้ำใต้ดินเพื่อพัฒนาน้ำบาดาล	พื้นที่	-	1	1	-	630.0000	630.0000	สทบ.
รวมทั้งสิ้น			1,077	1,770	1,809	1,356.2474	3,010.4623	3,309.4345	

ตารางที่ 4-3 แนวทางการพัฒนาที่ 1 : 1.3 สํารวจศักยภาพนํ้าบาดาล

ที่	แผนงาน/โครงการ	หน่วย	เป้าหมาย			วงเงินงบประมาณ (ล้านบาท)			หน่วยงานที่รับผิดชอบ
			ปี 63	ปี 64	ปี 65	ปี 63	ปี 64	ปี 65	
1	โครงการสํารวจศึกษาและประเมินศักยภาพนํ้าบาดาล เพื่อการบริหารจัดการทั่วประเทศ	แอ่ง	-	1	1	-	25.0000	25.0000	สสป.
2	โครงการประเมินศักยภาพนํ้าบาดาลในพื้นที่พัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก	พื้นที่	2	-	-	20.3335	-	-	สสป.
3	โครงการสํารวจและประเมินศักยภาพนํ้าบาดาลระดับลึกลับพื้นที่จังหวัดฉะเชิงเทรา	พื้นที่	-	1	-	-	15.0000	-	สทบ.เขต 9
4	โครงการสํารวจอุทกธรณีวิทยา ด้วยวิธีการบินสํารวจ เพื่อรองรับแผนบริหารจัดการนํ้า	พื้นที่	-	-	1	-	-	102.2500	สสป.
5	โครงการสํารวจแหล่งนํ้าบาดาลในพื้นที่ศักยภาพต่ำ	อำเภอ	54	60	65	114.1857	126.8730	137.4450	สสป.
6	โครงการเจาะสํารวจนํ้าบาดาลเพื่อการออกแบบและพัฒนาบ่อนํ้าบาดาลสำหรับโครงการที่ ทบ. หรือหน่วยงานอื่นที่จะดำเนินการทุกโครงการ	พื้นที่	-	600	600	-	120.0000	120.0000	สทบ. เขต 1-12
7	โครงการสํารวจออกแบบก่อสร้างบ่อนํ้าบาดาลแบบแนวนอน (Horizontal well) ในบริเวณพื้นที่ชายฝั่งทะเล, พื้นที่เกาะ และบริเวณพื้นที่ที่วางตัวอยู่บนชั้นเกลือหิน (Salt dome)	พื้นที่	20	10	10	0.4014	50.0000	50.0000	สทบ.เขต 8
รวมทั้งสิ้น			76	672	677	134.9206	336.8730	434.6950	

2. เป้าหมายการพัฒนาด้านที่ 2

อนุรักษ์และฟื้นฟูนํ้าบาดาล มีเป้าประสงค์ กลยุทธ์/มาตรการรองรับ ตัวชี้วัด และแนวทางการพัฒนา ดังนี้

เป้าประสงค์ :

เสนอแนะเชิงนโยบาย มาตรการ แผนงานด้านอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรนํ้าบาดาล

กลยุทธ์/มาตรการรองรับ :

- ศึกษา วิจัยเพื่อการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรนํ้าบาดาล
- เฝ้าระวังทรัพยากรนํ้าบาดาล
- ฟื้นฟูทรัพยากรนํ้าบาดาล

ตัวชี้วัด :

- ✚ ข้อเสนอ มาตรการ แผนงานด้านอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรนํ้าบาดาล จำนวน 21 เรื่อง
- ✚ พื้นที่ได้รับการฟื้นฟูแหล่งนํ้าบาดาล จำนวน 42,514 แห่ง/บ่อ

แนวทางการพัฒนาที่ 2 : เฝ้าระวัง ฟื้นฟู และอนุรักษ์แหล่งนํ้าบาดาล ทั้งเชิงปริมาณ และคุณภาพนํ้าบาดาล รายละเอียดตามตารางที่ 4-4

ตารางที่ 4-4 แนวทางการพัฒนาที่ 2 : เฝ้าระวัง พื้นฟู และอนุรักษ์แหล่งน้ำบาดาล ทั้งเชิงปริมาณ และคุณภาพ น้ำบาดาล

ที่	แผนงาน/โครงการ	หน่วย	เป้าหมาย			วงเงินงบประมาณ (ล้านบาท)			หน่วยงานที่รับผิดชอบ
			ปี 63	ปี 64	ปี 65	ปี 63	ปี 64	ปี 65	
1	โครงการระบบติดตามเฝ้าระวังระดับน้ำบาดาลและคุณภาพน้ำบาดาลทั่วประเทศ	เรื่อง	1	1	1	35.4994	41.2000	40.8000	สอฝ.
2	โครงการเฝ้าระวังคุณภาพน้ำบาดาลในพื้นที่ที่ขยะ	เรื่อง	-	1	1	-	76.9990	96.2487	สอฝ.
3	โครงการศึกษาพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อติดตามเฝ้าระวังสถานการณ์น้ำบาดาล	เรื่อง	-	1	1	-	65.0000	35.0000	สอฝ.
4	โครงการสำรวจและศึกษาค่าพื้นฐานโลหะหนักในน้ำบาดาล	จังหวัด	-	2	2	-	46.6720	25.5728	สอฝ.
5	โครงการการศึกษาการปนเปื้อนสารอันตรายในแหล่งน้ำบาดาลและแนวทางการฟื้นฟูบริเวณบริษัท แกวกซ์ กาเบ็ง รีไซเคิล เซ็นเตอร์ จำกัด และพื้นที่ใกล้เคียง	เรื่อง	-	-	1	-	-	8.3200	สอฝ./วนป.
6	โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการใช้น้ำบาดาลเพื่อการอนุรักษ์แหล่งน้ำบาดาล	เรื่อง	-	1	1	-	15.2550	10.1950	สอฝ.
7	โครงการปรับปรุงมาตรการด้านการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรน้ำบาดาล	เรื่อง	-	1	1	-	8.0000	8.0000	สอฝ.
8	โครงการศึกษาแผ่นดินทรุดในพื้นที่เขตวิกฤตการณ์น้ำบาดาล	เรื่อง	-	1	1	-	10.0000	7.5000	สอฝ.
9	โครงการศึกษาผลกระทบต่อแหล่งน้ำบาดาลในพื้นที่ชายฝั่งทะเล	เรื่อง	-	1	1	-	30.0000	30.0000	สอฝ.
10	โครงการศึกษาการปนเปื้อนและเฝ้าระวังการปนเปื้อนในแหล่งน้ำใต้ดินพื้นที่ที่ขยะจังหวัดชลบุรี	เรื่อง	1	-	-	3.1836	-	-	สทบ.เขต 9
11	โครงการศึกษาจัดทำแผนแม่บทพื้นที่เติมน้ำทั่วประเทศ	เรื่อง	-	1	-	-	15.0000	-	สอฝ.
12	โครงการเติมน้ำใต้ดินระดับต้นในพื้นที่ทั่วประเทศ	แห่ง	530	2,000	5,470	46.0070	242.5465	397.1000	สอฝ.
13	โครงการปรับปรุงระบบเติมน้ำและติดตามผลการเติมน้ำใต้ดินทั่วประเทศ	แห่ง	-	400	400	-	20.0000	20.0000	สอฝ.
14	โครงการสำรวจบ่อน้ำบาดาลเดิมที่เสี่ยงต่อการปนเปื้อนของชั้นน้ำบาดาลทั่วประเทศ	บ่อ	32,500	-	-	20.0301	-	-	สทบ.
15	โครงการอุดกลบบ่อน้ำบาดาลที่เลิกใช้แล้ว	แห่ง	-	600	600	-	14.9400	14.9400	สทบ.
16	โครงการพัฒนาน้ำบาดาลและก่อสร้างบ่อสังเกตการณ์คุณภาพและระดับน้ำบาดาลประจำตำบล	แห่ง	-	5	8	-	7.4909	11.9855	สทบ.เขต 4
รวมทั้งสิ้น			33,032	3,015	6,488	104.7201	593.1034	705.6620	

3. เป้าหมายการพัฒนาด้านที่ 3

กำกับ ควบคุมการประกอบกิจการน้ำบาดาล มีเป้าประสงค์ กลยุทธ์/มาตรการรองรับ ตัวชี้วัด และแนวทางการพัฒนา ดังนี้

เป้าประสงค์ :

1. ใช้ประโยชน์ และอนุรักษ์แหล่งน้ำบาดาลให้เกิดความยั่งยืน
2. พัฒนา และปรับปรุงกฎหมาย

กลยุทธ์/มาตรการรองรับ :

- ใช้นวัตกรรมในการกำกับ ควบคุม
- ส่งเสริมให้ปฏิบัติตามกฎหมายน้ำบาดาล
- พัฒนา และปรับปรุงกฎหมายให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน

ตัวชี้วัด :

- ✚ บ่อน้ำบาดาลที่ได้รับการตรวจสอบ กำกับ ดูแลให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติน้ำบาดาล จำนวน 59,700 บ่อ
- ✚ ระบบวิเคราะห์พื้นที่เสี่ยงต่อการประกอบกิจการน้ำบาดาล จำนวน 2 ระบบ
- ✚ ผู้ประกอบการที่ถูกติดตามหนี้ค้ำชำระ จำนวน 1,000 ราย
- ✚ ระบบ e-service จำนวน 5 ระบบ
- ✚ แนวทางที่เหมาะสมสำหรับการจัดเก็บค่าใช้น้ำบาดาล จำนวน 1 แนวทาง
- ✚ พื้นที่ที่ได้รับประเมินการใช้น้ำบาดาล จำนวน 2 พื้นที่
- ✚ ประเมินผลสัมฤทธิ์น้ำบาดาล จำนวน 1 เรื่อง
- ✚ กฎหมายที่ได้รับการพัฒนา และปรับปรุง จำนวน 20 ฉบับ

แนวทางการพัฒนาที่ 3 : พัฒนานวัตกรรม กฎหมาย กฎ/ระเบียบ เครื่องมือ และกลไก การกำกับ ควบคุมประกอบกิจการน้ำบาดาล รายละเอียดตามตารางที่ 4-5

ตารางที่ 4-5 แนวทางการพัฒนาที่ 3 : พัฒนานวัตกรรม กฎหมาย กฎ/ระเบียบ เครื่องมือ และกลไกในการกำกับ
ควบคุมประกอบกิจการน้ำบาดาล

ที่	แผนงาน/โครงการ	หน่วย	เป้าหมาย			วงเงินงบประมาณ (ล้านบาท)			หน่วยงานที่รับผิดชอบ
			ปี 63	ปี 64	ปี 65	ปี 63	ปี 64	ปี 65	
1	โครงการวิเคราะห์การใช้น้ำบาดาลเชิงพื้นที่ เพื่อนำบ่อน้ำบาดาลเข้าสู่ระบบ ตาม พ.ร.บ. น้ำบาดาล พ.ศ. 2520	บ่อ	280	400	400	5.0950	7.4800	7.4800	ศพท.
2	โครงการกำกับควบคุมการประกอบกิจการน้ำบาดาล	บ่อ	4,620	7,000	7,000	24.3855	51.1500	37.6200	สคบ. (สทบ.เขต 1-12 /วนป.)
3	โครงการเสริมสร้างศักยภาพด้านการกำกับ ดูแลการประกอบกิจการน้ำบาดาลตามพระราชบัญญัติน้ำบาดาล พ.ศ. 2520	บ่อ	-	10,000	10,000	-	110.0000	110.0000	สคบ. (สทบ.เขต 1-12)
4	โครงการส่งเสริมและสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติน้ำบาดาล พ.ศ. 2520 เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการประกอบกิจการน้ำบาดาล	บ่อ	-	10,000	10,000	-	6.0000	6.0000	สคบ. (ศพท./สทบ.เขต 1-12/กนก.)
5	โครงการจัดทำระบบวิเคราะห์เชิงพื้นที่เสี่ยงที่มีผลกระทบต่อศักยภาพน้ำบาดาล สิ่งแวดล้อม และสุขภาพ เพื่อการอนุญาตประกอบกิจการน้ำบาดาล	ระบบ	-	2	-	-	30.0000	-	สคบ. (สอพ/สสพ/กวน/สทบ)
6	โครงการติดตามหนี้ค้างชำระค่าน้ำบาดาล	ราย	-	500	500	-	7.7000	7.7000	สคบ. (กนก./สทบ.เขต 1-12)
7	โครงการพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยีสำหรับการบริการการประกอบกิจการน้ำบาดาลออนไลน์	ระบบ	-	1	1	-	100.0000	50.0000	สคบ. (ศทส.)
8	โครงการพัฒนาและเพิ่มศักยภาพบุคลากรของ อปท. ภาคเอกชน ผู้ประกอบวิชาชีพน้ำบาดาล และองค์กรผู้ใช้น้ำให้มีการบริหารจัดการตามหลักวิชาการด้านน้ำบาดาล	ระบบ	1	1	1	5.2608	15.0000	15.0000	สคบ./วนป.
9	โครงการศึกษาวิเคราะห์ความเหมาะสมเชิงเศรษฐศาสตร์เพื่อการปรับปรุงการจัดเก็บค่าน้ำบาดาล	แนวทาง	-	1	-	-	5.0000	-	สคบ. (กนก.)
10	โครงการสำรวจและประเมินการใช้น้ำบาดาล ในพื้นที่เขตวิกฤตฯ เพื่อการบริหารจัดการให้เกิดความสมดุลอย่างยั่งยืน พื้นที่จังหวัดสมุทรสาครและจังหวัดนครปฐม	พื้นที่	-	2	-	-	5.0000	-	สคบ. (สอพ/กวน / ศพท.)
11	โครงการประเมินผลสัมฤทธิ์น้ำบาดาลเพื่อการอุปโภคบริโภค	เรื่อง	1	-	-	6.6800	-	-	กผ.
12	ทบทวน ปรับปรุง แก้ไข และพัฒนากฎหมายว่าด้วยน้ำบาดาล	ฉบับ	-	10	10	5.6667	5.6667	5.6666	กลุ่มนิติการ/สคบ.
รวมทั้งสิ้น			4,902	27,917	27,912	47.0880	342.9967	239.4666	

4. เป้าหมายการพัฒนาด้านที่ 4

การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาล มีเป้าประสงค์ กลยุทธ์/มาตรการรองรับ ตัวชี้วัด และแนวทางการพัฒนา ดังนี้

เป้าประสงค์ :

1. มีฐานข้อมูลสารสนเทศ และโครงสร้างพื้นฐานด้านดิจิทัล
2. การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาลอย่างมีประสิทธิภาพ

กลยุทธ์/มาตรการรองรับ :

- พัฒนา ปรับปรุง ฐานข้อมูลสารสนเทศ และโครงสร้างพื้นฐานด้านดิจิทัล
- วิจัย พัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรม
- จัดทำแผนที่น้ำบาดาล
- ส่งเสริมการมีส่วนร่วม ประชาสัมพันธ์
- พัฒนาองค์ความรู้ และสร้างแรงจูงใจ ให้บุคลากรทุกภาคส่วน

ตัวชี้วัด :

- ฐานข้อมูลสารสนเทศ จำนวน 16 ระบบ
- โครงสร้างพื้นฐานด้านดิจิทัล จำนวน 30 ระบบ
- ครุภัณฑ์คอมพิวเตอร์ จำนวน 17 รายการ
- แผนงานปฏิบัติการดิจิทัล จำนวน 1 แผนงาน
- แผนงานรองรับสถานการณ์ฉุกเฉิน จำนวน 1 แผนงาน
- ครุภัณฑ์การพัฒนาน้ำบาดาล จำนวน 34 ชุด
- พื้นที่กำหนดการเติมน้ำชั้นน้ำบาดาล จำนวน 2 พื้นที่
- แผนที่ศักยภาพน้ำบาดาลชั้นรายละเอียด จำนวน 153 ไร่
- พื้นที่ที่ได้รับการสำรวจและจัดทำแผนที่ จำนวน 18 พื้นที่
- ตำบลที่ได้รับการจัดทำแผนที่ศักยภาพน้ำบาดาล จำนวน 7,000 ตำบล
- บุคลากรได้รับความรู้ด้านการประกอบกิจการน้ำบาดาล จำนวน 15,160 ราย
- บุคลากรได้รับความรู้ด้านการเจาะและพัฒนาบ่อน้ำบาดาล จำนวน 4,260 ราย
- บุคลากรได้รับความรู้ด้านศักยภาพและคุณภาพน้ำบาดาล จำนวน 4,200 ราย
- เครือข่ายที่ได้รับเสริมสร้างองค์ความรู้ด้านน้ำบาดาล จำนวน 10 เครือข่าย
- หลักสูตรเสริมสร้างองค์ความรู้ จำนวน 4 หลักสูตร
- แนวทางการจัดการน้ำบาดาล จำนวน 2 แนวทาง
- กิจกรรมในการเผยแพร่ความรู้ด้านน้ำบาดาล จำนวน 32 ครั้ง

แนวทางการพัฒนาที่ 4 :

- 4.1 พัฒนาฐานข้อมูลสารสนเทศ โครงสร้างพื้นฐานด้านดิจิทัล เทคโนโลยี และนวัตกรรม ที่สนับสนุนการปฏิบัติงานตามภารกิจ และสนับสนุนการตัดสินใจ รายละเอียดตามตารางที่ 4-6
- 4.2 สร้างเครื่องมือเพิ่มศักยภาพและประสิทธิภาพการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาล รายละเอียดตามตารางที่ 4-7

4.3 เสริมสร้างและพัฒนาองค์ความรู้ด้านน้ำบาดาลตามมาตรฐาน และหลักวิชาการ รายละเอียดตามตารางที่ 4-8

ตารางที่ 4-6 แนวทางการพัฒนาที่ 4 : 4.1 พัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศ โครงสร้างพื้นฐานด้านดิจิทัล เทคโนโลยี และนวัตกรรมที่สนับสนุนการปฏิบัติงานตามภารกิจ และสนับสนุนการตัดสินใจ

ที่	แผนงาน/โครงการ	หน่วย	เป้าหมาย			วงเงินงบประมาณ (ล้านบาท)			หน่วยงานที่รับผิดชอบ
			ปี 63	ปี 64	ปี 65	ปี 63	ปี 64	ปี 65	
1	จัดทำระบบสำรองข้อมูลสารสนเทศกรมทรัพยากรน้ำบาดาล	ระบบ	1	-	-	44.3302	-	-	ศทส.
2	จัดทำระบบองค์ความรู้ด้านทรัพยากรน้ำบาดาลแบบดิจิทัล	ระบบ	1	-	-	17.6800	-	-	ศทส.
3	จัดทำระบบฐานข้อมูลป้อนน้ำดื่ม	ระบบ	-	1	-	-	20.0000	-	ศทส.
4	บูรณาการฐานข้อมูลทรัพยากรน้ำบาดาล	ระบบ	-	-	1	-	-	10.0000	ศทส.
5	พัฒนาระบบบริการและบริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาลแบบดิจิทัล (e-Form)	ระบบ	-	1	-	-	10.0000	-	ศทส.
6	ระบบช่วยเหลือและรับฟังความคิดเห็นด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล	ระบบ	-	1	-	-	10.0000	-	ศทส.
7	จัดทำเว็บไซต์กรมทรัพยากรน้ำบาดาลแบบ Artificial intelligence (Web 4.0)	ระบบ	-	-	1	-	-	10.0000	ศทส.
8	จัดทำศูนย์ปฏิบัติการกรมทรัพยากรน้ำบาดาลแบบดิจิทัล	ระบบ	-	1	-	-	20.0000	-	ศทส.
9	พัฒนาระบบภูมิสารสนเทศทรัพยากรน้ำบาดาล	ระบบ	-	-	1	-	-	37.0000	ศทส.
10	โครงการพัฒนานวัตกรรมสารสนเทศเพื่อการเกษตรเชิงรุก	ระบบ	-	1	-	-	4.5000	-	ศทส. และ สทบ.เขต 1-12
11	โครงการจัดทำนวัตกรรมสารสนเทศเพื่อรองรับเขตเศรษฐกิจพิเศษ	ระบบ	-	1	-	-	5.0000	-	สทบ.เขต 9 และ ศทส.
12	โครงการจัดทำนวัตกรรมสารสนเทศเพื่อรับมือเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ	ระบบ	-	1	-	-	8.0000	-	
13	โครงการจัดทำระบบสารสนเทศอุทกธรณีวิทยาในรูปสามมิติเพื่อบริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาล	ระบบ	-	1	1	-	20.0000	15.0000	วนป.
14	โครงการพัฒนาระบบสนับสนุนการตัดสินใจด้านการบริหารจัดการน้ำบาดาลเพื่อบรรเทาภัยแล้งสำหรับภาคการเกษตรพื้นที่ลุ่มน้ำเจ้าพระยาตอนบน	ระบบ	-	1	-	-	25.0000	15.0000	วนป.
15	จัดทำระบบเครื่องกำเนิดไฟฟ้าสำรองอัตโนมัติกรณีฉุกเฉิน	ระบบ	1	-	-	6.8500	-	-	ศทส.
16	จัดทำระบบไฟฟ้าสำรองอัตโนมัติกรณีฉุกเฉิน สทบ.เขต 1-12	ระบบ	-	12	-	-	49.3500	-	ศทส.
17	ปรับปรุงและเพิ่มประสิทธิภาพระบบคอมพิวเตอร์และเครือข่ายการสื่อสาร	ระบบ	-	-	1	-	-	18.5000	ศทส.
18	จัดทำและเพิ่มประสิทธิภาพระบบกล้องวงจรปิดกรมทรัพยากรน้ำบาดาล (ส่วนกลางและสทบ.เขต 1-12)	ระบบ	-	-	14	-	-	10.9500	ศทส.
19	โครงการบำรุงรักษาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ	โครงการ	-	1	1	-	4.8160	4.8160	ศทส./สทบ.เขต 1-12
20	จัดหาครุภัณฑ์คอมพิวเตอร์เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหาร	รายการ	12	-	5	14.5680	-	6.6509	ศทส.
21	จัดทำแผนปฏิบัติการดิจิทัลกรมทรัพยากรน้ำบาดาล ระยะ 3 ปี (พ.ศ. 2564-2566)	แผนงาน	-	1	-	-	3.0000	-	ศทส.
รวมทั้งสิ้น			15	23	25	83.4282	179.6660	127.9169	-

ตารางที่ 4-7 แนวทางการพัฒนาที่ 4 : 4.2 สร้างเครื่องมือเพิ่มศักยภาพและประสิทธิภาพการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาล

ที่	แผนงาน/โครงการ	หน่วย	เป้าหมาย			วงเงินงบประมาณ (ล้านบาท)			หน่วยงานที่รับผิดชอบ
			ปี 63	ปี 64	ปี 65	ปี 63	ปี 64	ปี 65	
1	โครงการจัดทำแผนงานเตรียมความพร้อมด้านน้ำสะอาดเพื่อรองรับสถานการณ์ฉุกเฉินระยะ 4 ปี	แผนงาน	-	1		-	5.0000		ศทส. และ สทบ.เขต
2	โครงการจัดซื้อเครื่องสำรวจธรณีฟิสิกส์ด้วยเทคนิค Nuclear magnetic resonance (NMR)	ชุด	-	2	2	-	36.0000	36.0000	สสป.
3	โครงการจัดซื้อเครื่องสำรวจธรณีฟิสิกส์ (Resistivity) แบบ 3 มิติ พร้อมติดตั้งยานพาหนะ	ชุด	2	1	1	16.0000	8.0000	8.0000	สสป.
4	โครงการจัดซื้อเครื่องหยั่งธรณีหลุมเจาะ พร้อมติดตั้งบนยานพาหนะ	ชุด	2	3	-	8.5000	12.7500	-	สสป.
5	ชุดเจาะสำรวจและพัฒนาแหล่งน้ำบาดาลระดับลึก 400 เมตร พร้อมอุปกรณ์	ชุด	2	-	-	110.0000	-	-	สทบ.
6	ชุดเจาะสำรวจแหล่งน้ำบาดาลในพื้นที่ภูเขาและทุรกันดาร พร้อมอุปกรณ์	ชุด	3	-	-	121.5000	-	-	สทบ.
7	ชุดอุปกรณ์สูบน้ำบาดาลพร้อมติดตั้งบนยานพาหนะ	ชุด	8	-	-	12.6400	-	-	สทบ.
8	ชุดเครื่องจักรชุดเจาะบ่อน้ำขนาดใหญ่ระดับตื้นพร้อมอุปกรณ์	ชุด	8	-	-	280.0000	-	-	สทบ.
9	โครงการประยุกต์ใช้เทคนิคไอโซโทปเพื่อการบริหารจัดการน้ำบาดาล	พื้นที่	-	1	1	-	6.1000	6.7000	สสป.
10	โครงการศึกษาสำรวจและจัดทำแผนที่น้ำบาดาลชั้นรายละเอียด มาตรฐาน 1:50,000	ระวาง	-	153	-	-	258.2300	-	สสป.
11	โครงการศึกษาสำรวจและจัดทำแผนที่น้ำบาดาลชั้นรายละเอียด มาตรฐาน 1: 4,000 ในพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษ และพื้นที่พัฒนาเขตเมืองหลัก	พื้นที่	-	7	11	-	296.6800	499.0500	สสป.
12	โครงการจัดทำแผนที่ศักยภาพน้ำบาดาลรายตำบล	ตำบล	-	7,000	-	-	5.0000	-	สสป.
รวมทั้งสิ้น			25	7,168	15	548.6400	627.7600	549.7500	

ตารางที่ 4-8 แนวทางการพัฒนาที่ 4 : 4.3 เสริมสร้างและพัฒนาองค์ความรู้ด้านน้ำบาดาลตามมาตรฐาน
และหลักวิชาการ

ที่	แผนงาน/โครงการ	หน่วย	เป้าหมาย			วงเงินงบประมาณ (ล้านบาท)			หน่วยงานที่รับผิดชอบ
			ปี 63	ปี 64	ปี 65	ปี 63	ปี 64	ปี 65	
1	โครงการพัฒนาบุคลากรด้านการพัฒนาน้ำบาดาลตามมาตรฐานและหลักวิชาการ	ราย	-	400	400	-	3.2000	3.2000	สคบ.
2	โครงการพัฒนาบุคลากรเพื่อใช้เทคโนโลยีการออกใบอนุญาตประกอบกิจการน้ำบาดาลอัตโนมัติ	ราย	360	-	-	2.8370	-	-	สคบ.
3	โครงการอบรมการใช้งานระบบสารสนเทศการประกอบกิจการน้ำบาดาล สำหรับเจ้าหน้าที่ภาครัฐที่เกี่ยวข้อง	ราย	-	7,000	7,000	-	32.4000	42.3000	สคบ. (วนป.)
4	โครงการเสริมสร้างความรู้ด้านการเจาะและพัฒนา น้ำบาดาลสำหรับ อปท. และประชาชน	ราย	1,760	400	400	27.0000	1.8000	1.8000	สพบ.
5	โครงการอบรมช่างเจาะน้ำบาดาล วิศวกรและนักธรณี ตาม พ.ร.บ. น้ำบาดาล 2520	ราย	-	350	350	-	3.0000	3.0000	สคบ. (วนป.)
6	โครงการถ่ายทอดมาตรฐานการเจาะและก่อสร้างบ่อน้ำ บาดาล	ราย	-	500	500	-	5.0000	5.0000	สคบ. (สพบ./สทบ. เขต 1-12/ วนป.)
7	โครงการเสริมสร้างองค์ความรู้ด้านคุณภาพน้ำบาดาล สำหรับประชาชน และ อปท	ราย	-	1,350	1,350	-	25.0000	25.0000	กวน. (วนป.)
8	โครงการเสริมสร้างองค์ความรู้ด้านแผนที่น้ำบาดาล	ราย	-	750	750	-	3.5000	3.5000	สสป.
9	โครงการเสริมสร้างองค์ความรู้ด้านน้ำบาดาลและ เครือข่าย เพื่อการบริหารจัดการน้ำบาดาลอย่างยั่งยืน ตามหลักธรรมาภิบาล	เครือข่าย	-	5	5	-	18.0000	18.0000	สคบ. (สทบ.เขต 1-12/วนป./ กนก.)
10	พัฒนาทักษะบุคลากรด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ	หลักสูตร	-	-	4	-	-	2.0000	ศทส.
11	โครงการศึกษาความเชื่อมโยงด้านน้ำบาดาล พลังงาน อาหาร ในกลุ่มผู้ประกอบการกิจการน้ำบาดาล	แนวทาง	-	1	1	-	6.0000	6.0000	วนป. (สคบ.)
12	โครงการสร้างการรับรู้ ความเข้าใจ และการมีส่วนร่วม ของประชาชนในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาล	ครั้ง	-	6	6	-	4.5000	4.5000	กสส.
13	โครงการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ทางวิชาการด้านการ บริหารจัดการน้ำบาดาลกับต่างประเทศเพื่อพัฒนาการ บริหารจัดการน้ำบาดาล	รายการ	2	7	8	0.6973	4.4000	3.3000	กผ.
14	โครงการพัฒนาองค์ความรู้และฐานข้อมูลน้ำบาดาลใน ภูมิภาคอาเซียน	รายการ	-	1	1	-	4.5000	1.5000	กผ.
15	โครงการร่วมเป็นเจ้าภาพการประชุมระดับ นานาชาติ THA 2021 International Conference	รายการ	-	1	-	-	0.8161	-	กผ.
รวมทั้งสิ้น			2,122	10,771	10,775	30.5343	112.1161	119.1000	

บทที่ 5

การแปลงแผนไปสู่การปฏิบัติและการติดตามประเมินผล

แผนปฏิบัติราชการของกรมทรัพยากรน้ำบาดาลระยะ 5 ปี (วาระแรก 3 ปี พ.ศ. 2563 – 2565) ฉบับนี้ ดำเนินการโดยผ่านกระบวนการทบทวนข้อมูล ทั้งปฐมภูมิ ได้แก่ การรวบรวมข้อมูลจากการจัดประชุม ระดมความคิดเห็น เพื่อรวบรวมความคิดเห็นและการเก็บข้อมูลทุติยภูมิจากการทบทวนเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยผู้จัดทำประกอบด้วยคณะกรรมการจัดทำแผนปฏิบัติราชการของกรมทรัพยากรน้ำบาดาลระยะ 5 ปี (วาระแรก 3 ปี พ.ศ. 2563 – 2565) ซึ่งเป็นผู้บริหารจากทุกสำนัก/กอง/กลุ่ม/ศูนย์/วนป. และ สทบ.เขต 1-12 ในสังกัดกรมทรัพยากรน้ำบาดาล ผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นผู้แทนหน่วยงานกระทรวงอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง และเจ้าหน้าที่ด้านแผนงาน และเป้าหมายการพัฒนาที่น้ำบาดาล ซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติจากกรมในสังกัด โดยมีการประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group) ระดมความคิดเห็นเพื่อวิเคราะห์ สภาพแวดล้อม (SWOT Analysis) การประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) รวมถึงการรับฟังความคิดเห็นจาก ภาคส่วนต่าง ๆ ในช่องทางต่าง ๆ เป็นต้นว่า การประชุมกลุ่มย่อยแสดงความคิดเห็นทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เพื่อรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ นำมาสู่การปรับปรุงร่างแผนปฏิบัติราชการฯ ให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น แม้ว่ากระบวนการจัดทำแผนปฏิบัติราชการฯ ตามที่กล่าวโดยสรุปข้างต้นจะมีความสำคัญ แต่การบริหารจัดการแผนปฏิบัติราชการฯ ไปสู่การปฏิบัติมีความสำคัญกว่า เพราะเป็นกระบวนการที่จะผลักดันการทำงานให้สามารถบรรลุผลลัพธ์ตามที่ตั้งเป้าหมายไว้ การดำเนินงานจะเกิดผลอย่างมีประสิทธิภาพ จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องผลักดันให้เกิดการปรับเปลี่ยนแนวคิด ค่านิยม เป้าหมาย รวมถึงวิธีการทำงาน ดังนั้น การนำแผนไปสู่การปฏิบัติ จะต้องสร้างความเข้าใจ เพื่อให้บุคลากรทุกระดับเกิดการยอมรับและมีส่วนร่วม พร้อมทั้งจะนำแนวทางแผนงาน โครงการ นั้นไปดำเนินการได้อย่างเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมและวิธีการปฏิบัติงานของตน ดังนั้น แผนปฏิบัติราชการฯ จะสำเร็จในระดับใดขึ้นอยู่กับ การขับเคลื่อนแผนปฏิบัติราชการฯ โดยความสำเร็จของแผนประกอบด้วย ดังนี้

1. แผนปฏิบัติราชการของกรมทรัพยากรน้ำบาดาลระยะ 5 ปี (วาระแรก 3 ปี พ.ศ. 2563 – 2565)

เป็นแผนที่เกิดจากความร่วมมือจากทั้งหน่วยงานในสังกัดกรมทรัพยากรน้ำบาดาล และหน่วยงานภายนอกที่เกี่ยวข้อง โดยทุกฝ่ายได้ร่วมกันคิด ร่วมกันเสนอแนะแนวทาง ทั้งนี้ ในประเด็นของการแปลงแผนฯ ไปสู่การปฏิบัตินั้น การจะให้หน่วยงานต่าง ๆ นำกรอบแนวทางของแผนปฏิบัติราชการฯ ไปจัดทำแผนงาน/โครงการหรือกิจกรรมรองรับได้ แผนต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการฯ เพื่อแจ้งให้ทุกหน่วยที่เกี่ยวข้องและมีส่วนร่วมได้นำไปใช้เป็นแนวทางปฏิบัติงาน

2. การนำแผนปฏิบัติการของกรมทรัพยากรน้ำบาดาลระยะ 5 ปี (วาระแรก 3 ปี พ.ศ. 2563 – 2565) ไปสู่การปฏิบัติ

การนำไปใช้อย่างกว้างขวาง และมีประสิทธิภาพ ต้องสร้างความเข้าใจด้วยการสื่อสารและถ่ายทอดแผนปฏิบัติการฯ สู่ สำนัก/กอง/กลุ่ม/ศูนย์/วนป.และสทบ.เขต 1-12 ในสังกัดกรมทรัพยากรน้ำบาดาล และระดับพื้นที่คือจังหวัด โดยการจัดประชุมชี้แจงสร้างความเข้าใจ และมอบหมายให้หน่วยงานระดับต่าง ๆ มีการจัดทำแผนงานรองรับ เช่น แผนปฏิบัติงานและแผนการใช้จ่ายงบประมาณรายจ่ายประจำปี รวมถึงมีการประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่องไม่เฉพาะภายในองค์กร แต่ต้องให้ภายนอกองค์กรซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายของกรมทรัพยากรน้ำบาดาล ได้แก่ กระทรวงที่เกี่ยวข้อง องค์กรภาคเอกชน องค์กรพัฒนาเอกชน สื่อมวลชน สถาบันการศึกษา นักวิชาการ ประชาชนได้ทราบอย่างต่อเนื่อง รวมถึงคณะกรรมการต่าง ๆ ที่กรมทรัพยากรน้ำบาดาลจัดตั้งขึ้น เพื่อร่วมผลักดันแนวทาง หรือมาตรการภายใต้แผนปฏิบัติการฯ โดยบรรจุไว้ในแผนปฏิบัติงาน

3. ผู้บริหารของกรมทรัพยากรน้ำบาดาล ในฐานะเป็นผู้จัดทำแผนปฏิบัติการฯ

ต้องให้ความสำคัญกับการดำเนินการแปลงแผนไปสู่การปฏิบัติ และการติดตามประเมินผลโดยใช้การตรวจราชการแบบบูรณาการ ในการติดตามความสำเร็จของแผน รวมทั้ง บริหารจัดการให้บรรลุผลตามวิสัยทัศน์ของกรมทรัพยากรน้ำบาดาล จากปัจจัยดังกล่าวข้างต้น จึงกำหนดแนวการบริหารจัดการเพื่อขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการของกรมทรัพยากรน้ำบาดาลระยะ 5 ปี (วาระแรก 3 ปี พ.ศ. 2563 – 2565) สู่การปฏิบัติ ดังนี้

3.1 แผนปฏิบัติการของกรมทรัพยากรน้ำบาดาลระยะ 5 ปี (วาระแรก 3 ปี พ.ศ. 2563 – 2565) เป็นแผนที่มีการบูรณาการกับภาคีที่เกี่ยวข้อง ดังนั้น เพื่อให้แผนมีการขับเคลื่อนสู่การปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม กรมทรัพยากรน้ำบาดาล จึงนำแผนดังกล่าวที่ผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการฯ ซึ่งมีผู้บริหารจากหน่วยงานในสังกัดกรมทรัพยากรน้ำบาดาล และเจ้าหน้าที่แผนงานและยุทธศาสตร์ เพื่อให้ทุกหน่วยงานมีส่วนร่วมในโครงการภายใต้แผนดังกล่าวนำไปเป็นแนวทางปฏิบัติ

3.2 เมื่อแผนปฏิบัติการฯ ผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการฯ ต้องดำเนินการสร้างการยอมรับให้ใช้แผนปฏิบัติการฯ เป็นกรอบทิศทางหลักในการดำเนินการของหน่วยงานต่าง ๆ ในสังกัดกรมทรัพยากรน้ำบาดาล รวมทั้งหน่วยงานภายนอกที่เกี่ยวข้องและที่เป็นภาคีด้วยการจัดทำสื่อเอกสารสื่ออิเล็กทรอนิกส์ และสื่อประชาสัมพันธ์รูปแบบต่าง ๆ เพื่อชี้แจงแผนปฏิบัติการฯ โดยสังเขปควบคู่กับการถ่ายทอดสร้างความเข้าใจในวัตถุประสงค์ เป้าหมาย รายละเอียดของแผนปฏิบัติการฯ เข้าใจในสถานการณ์ และภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลง ตลอดจนเห็นความสำคัญของแผนเพื่อส่งเสริมให้เกิดแนวร่วมในการปฏิบัติ และสามารถนำไปปรับใช้อย่างจริงจังตามความเหมาะสม

3.3 ในส่วนกรมทรัพยากรน้ำบาดาล ดำเนินการแปลงแผนปฏิบัติการสู่การปฏิบัติใน 2 ระดับ โดยอธิบดีกรมทรัพยากรน้ำบาดาล ซึ่งเป็นผู้บริหารสูงสุด เป็นผู้มอบหมาย ดังนี้

3.3.1 ระดับกรม ให้ทุกสำนัก/กอง/กลุ่ม/ศูนย์ และ วนป. นำแผนปฏิบัติการฯ ไปเป็นกรอบในการจัดทำแผนกลยุทธ์ของแต่ละสำนัก/กอง/กลุ่ม/ศูนย์/วนป. ให้เชื่อมโยงกับแผนปฏิบัติการฯ และคำรับรองการปฏิบัติราชการประจำปี

3.3.2 ระดับพื้นที่ ให้ สทบ.เขต 1-12 ซึ่งเป็นหน่วยงานกรมทรัพยากรน้ำบาดาลในพื้นที่จังหวัดจัดทำแผนเป้าหมายการพัฒนา น้ำบาดาลเชิงบูรณาการและตัวชี้วัดการปฏิบัติการประจำปี ตามกรอบแผนปฏิบัติการฯ ซึ่งแผนดังกล่าวเป็นแผนระดับพื้นที่ที่มีโครงการทุกหน่วยงานในสังกัด กรมทรัพยากรน้ำบาดาลบรรจุอยู่ พร้อมทั้งภาคีที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ร่วมในโครงการ ซึ่งแผนจังหวัดนี้จะเป็นกลไก ระดับจังหวัดที่จะเชื่อมโยงการขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการฯ

3.4 ในส่วนภาคีนอกภาครัฐ จะเร่งสร้างความรู้ ความเข้าใจ รวมทั้งประสานและผลักดัน การมีส่วนร่วมเพื่อขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการฯ โดยสร้างความร่วมมือในการแปลงแผนสู่การปฏิบัติกับองค์กร ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง อาทิ กลุ่มผู้ใช้น้ำบาดาล กลุ่มเครือข่ายต่าง ๆ องค์กรพัฒนาเอกชนในพื้นที่ เป็นต้น

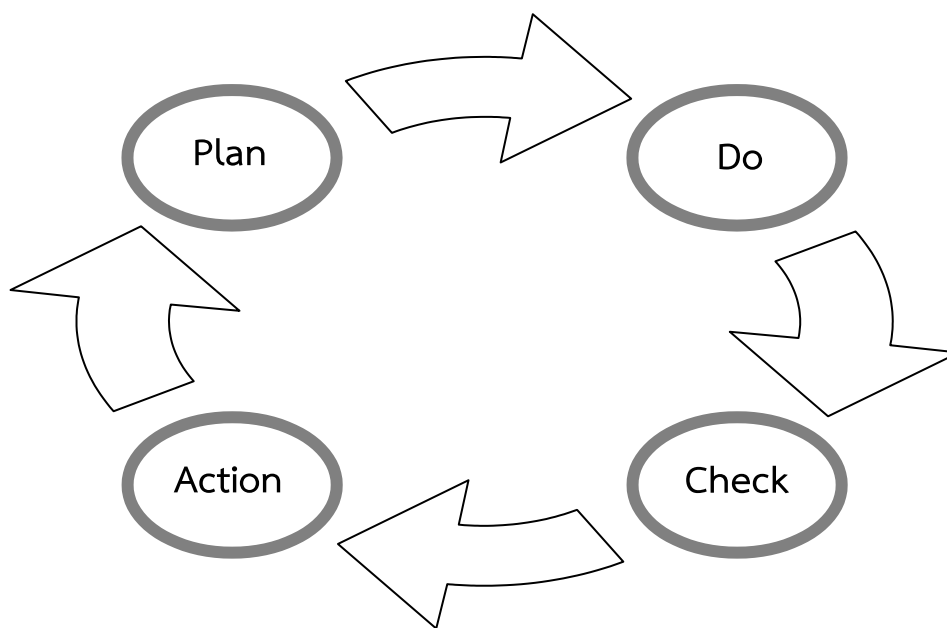
3.5 มีการติดตามประเมินผลการดำเนินงานตามแผน โดยอาศัยเครื่องมือการประเมินผล ในรูปแบบต่าง ๆ ตั้งแต่การจัดทำรายงานผลการปฏิบัติงาน การประเมินผลแผนปฏิบัติการทั้งระยะครึ่งแผน และเมื่อครบกำหนดแผน หรือ 5 ปี รวมทั้งการใช้ระบบการตรวจราชการเป็นเครื่องมือหรือกลไกในการ ขับเคลื่อนสู่การปฏิบัติ ทั้งนี้ เป้าหมายการพัฒนา น้ำบาดาลที่กำหนดไว้ในแผนปฏิบัติการฯ ได้มีการกำหนด ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมายเพื่อเป็นเกณฑ์ในการตรวจสอบประเมินการทำงานและความสำเร็จของแผนฯ และนำไปสู่การปรับปรุงกระบวนการทำงานเพื่อดำเนินการให้แผนบรรลุตามวัตถุประสงค์ต่อไป ซึ่งรายละเอียด การติดตามประเมินผลจะได้กล่าวอย่างละเอียดในหัวข้อต่อไป

3.6 มีประชุมเพื่อวิเคราะห์ความเสี่ยงของการดำเนินการและทบทวนแผนปฏิบัติการฯ โดยกำหนดให้มีการทบทวนปรับปรุงแผนฯ ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป

4. การติดตามและประเมินผลความสำเร็จของแผนปฏิบัติการฯ

การติดตามประเมินผลเป็นกลไกหนึ่งภายใต้วงจรหรือกระบวนการจัดทำแผน/นโยบาย เพราะ การประเมินผลทำให้ทราบว่าเป้าหมายการพัฒนา น้ำบาดาลหรือแผนปฏิบัติการฯ ฉบับนี้ ประสบ ความสำเร็จตามเป้าประสงค์หรือไม่ นอกจากนี้การประเมินผลทำให้ทราบว่าการดำเนินงานตามเป้าหมาย การพัฒนา น้ำบาดาลเป็นไปตามที่กำหนดไว้หรือไม่ จำเป็นต้องมีการปรับปรุงแผนหรือต้องมีการพัฒนา และกำหนดแผนหรือเป้าหมายการพัฒนา น้ำบาดาลใหม่หรือไม่ ตามหลักการ PDCA คือ มีการกำหนดเป้าหมาย การพัฒนา น้ำบาดาล (Plan) คือ แผนปฏิบัติการของกรมทรัพยากรน้ำบาดาลระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2560 – 2564) แล้วนำไปสู่การปฏิบัติ (Do) ผ่านกระบวนการถ่ายทอดแปลงแผนปฏิบัติการเป็นแผนงาน/ โครงการ จากนั้นควรต้องมีการตรวจติดตามว่าผลการดำเนินงานเป็นไปตามตัวชี้วัดหรือไม่ (Check) และหาก พบว่าไม่เป็นไปตามที่คาดหวัง จำเป็นต้องปรับเปลี่ยนเป้าหมายการพัฒนา น้ำบาดาล (Action) ปรากฏดังภาพ ที่ 5-1

ภาพที่ 5-1 แสดงวงจรการขับเคลื่อนแผนปฏิบัติราชการฯ สู่การปฏิบัติ

กระบวนการติดตามประเมินผล จึงเป็นเครื่องมือที่สำคัญสำหรับการแปลงนโยบายสู่การปฏิบัติ ซึ่งแผนปฏิบัติราชการฯ ฉบับนี้ กำหนดกลไกการติดตามประเมินผล ดังนี้

4.1 การเตรียมหน่วยงานให้เกิดความพร้อม

4.1.1 ผู้บริหารต้องเข้าใจและผลักดันให้มีการดำเนินงานตามแผนอย่างมีประสิทธิภาพและสม่ำเสมอ

4.1.2 สร้างความเข้าใจร่วมกันเกี่ยวกับแนวคิดและสาระสำคัญของแผนและประเด็นเป้าหมายการพัฒนา น้ำบาดาลให้เจ้าหน้าที่และบุคลากรที่เกี่ยวข้องได้ทราบ มีส่วนร่วมและให้การสนับสนุนอย่างกว้างขวาง โดยจัดเวทีสร้างความเข้าใจในภารกิจ เป้าหมาย และประเด็นเป้าหมายการพัฒนา น้ำบาดาลให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาคทุกภาคส่วน ให้ทราบถึงบทบาทความรับผิดชอบของตนที่จะสนับสนุนดำเนินงานตามแผนปฏิบัติราชการฯ เพื่อให้เกิดผลในทางปฏิบัติ

4.1.3 ส่งเสริมให้หน่วยงานในสังกัดกรมทรัพยากรน้ำบาดาลจัดทำแผนปฏิบัติการที่สอดคล้องกับแผนปฏิบัติราชการฯ และดำเนินการตามแผน มีการกำกับติดตาม รวมทั้งสามารถประเมินผลงานของหน่วยงานตามแผนฯ ที่กำหนดไว้ พร้อมทั้งให้มีการเชื่อมโยงผลงานตามเป้าหมายการพัฒนา น้ำบาดาลสู่การประเมินผล

4.1.4 ผลักดันให้มีการสร้าง หรือออกแบบระบบการติดตามประเมินผลตามตัวชี้วัดระดับเป้าประสงค์และตัวชี้วัดแผนงาน/โครงการภายใต้แผนปฏิบัติราชการฯ

4.2 การพัฒนากลไกสนับสนุนให้เกิดความสำเร็จในการปฏิบัติ

4.2.1 สนับสนุนการจัดทำแผนงาน/โครงการในลักษณะการบูรณาการและประสานงานระหว่างหน่วยงาน ทั้งภายในและภาครัฐ ภาคเอกชน/ผู้ประกอบการ ภาคประชาชนที่เกี่ยวข้องกับภารกิจ และประเด็นเป้าหมายการพัฒนา น้ำบาดาล

4.2.2 สนับสนุนให้มีการจัดทำแผนปฏิบัติการในระดับต่าง ๆ ให้มีความเชื่อมโยง สอดคล้องกันและมีการถ่ายทอดแผนเป้าหมายการพัฒนาสู่สำนัก/กอง/กลุ่ม/ศูนย์/วนป. และ สทพ.เขต 1-12 และระดับบุคคล รวมทั้งมีระบบจูงใจให้ทุกคนประเมิการทำงานเพื่อบ่มงผลสัมฤทธิ์ โดยการแปลงเป้าประสงค์ ตัวชี้วัด จากระดับองค์กรสู่ระดับหน่วยงาน ตลอดจนบุคลากรทุกคนในองค์กร

4.2.3 กำหนดขั้นตอนของกระบวนการดำเนินงานตามแผนงาน/โครงการให้ชัดเจน มีการจัดลำดับความสำคัญของโครงการ/กิจกรรมที่บ่มงผลสัมฤทธิ์กับระบบการจัดสรรงบประมาณเพื่อให้เกิด ประโยชน์สูงสุดกับการดำเนินงาน

4.2.4 กำหนดวิธีประสานความร่วมมือในการทำงานระหว่างหน่วยงานภายใน และแบ่ง ขอบเขตภาระงาน โดยระบุผู้รับผิดชอบของแต่ละหน่วยงานให้ชัดเจนเพื่อป้องกันความซ้ำซ้อน การก้าวก่าย และการเกี่ยงงานระหว่างกัน และหาจุดเชื่อมโยงระหว่างงานของแต่ละหน่วยงาน เพื่อให้เกิดการประสานงาน ที่ดี และเกิดประสิทธิภาพในการทำงานของทุกหน่วยงาน โดยการจัดทำคำสั่งแต่งตั้งผู้รับผิดชอบในรูป คณะกรรมการ หรือคณะทำงานที่มีองค์ประกอบจากผู้บริหารภายในกรมทรัพยากรน้ำบาดาล รวมทั้ง หน่วยงานอื่นในสังกัดร่วมอยู่ด้วย หรือกรณีที่จะต้องได้รับความร่วมมือในการทำงานจากหน่วยงานระหว่าง ประเทศ จะดำเนินการประสานความร่วมมือโดยการจัดทำบันทึกข้อตกลงระหว่างหน่วยงาน (MOU) หนังสือ ราชการ การประชุมร่วมกัน เพื่อให้มีการดำเนินการให้บรรลุตามเป้าหมาย

4.2.5 แปลงแผนปฏิบัติราชการฯ ไปสู่แผนปฏิบัติการ โดยนำกลยุทธ์และแนวทางการดำเนินงานมาแปลงเป็นแผนงาน/โครงการที่ปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม มีการบูรณาการแผนงาน/โครงการ ให้บรรลุเป้าหมายเดียวกัน โดยในกระบวนการวางแผนได้มีการหารือกับหน่วยงานเจ้าภาพหลักในการ กำหนดค่าเป้าหมายและแผนงาน/โครงการรองรับในเบื้องต้นไว้แล้ว

4.2.6 มอบหมายหน่วยงานติดตามประเมินผลของกรมทรัพยากรน้ำบาดาล (ฝ่ายติดตามและประเมินผล กองแผนงาน) ทำหน้าที่การติดตาม ตรวจสอบผลที่ได้จากการดำเนิน แผนปฏิบัติงาน/โครงการ ว่าสามารถตอบสนองต่อประเด็นเป้าหมายการพัฒนา น้ำบาดาล เป้าประสงค์ และ บรรลุตัวชี้วัด รวมทั้งสามารถติดตามและประเมินผลแผนงาน/โครงการได้อย่างเป็นรูปธรรมด้วยระบบ เทคโนโลยีสารสนเทศที่เหมาะสม

4.3 การพัฒนากลไก กำกับ ติดตามการปฏิบัติงาน

4.3.1 สนับสนุนให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการติดตามประเมินผลแผนงาน/โครงการ กรมทรัพยากรน้ำบาดาลมีการกำหนดตัวชี้วัดที่เน้นผลลัพธ์ของงานเป็นหลัก

4.3.2 นำผลที่ได้จากการติดตามประเมินผลมาปรับปรุงการ จัดทำแผนงาน/โครงการ เพื่อให้บรรลุตามเป้าประสงค์ที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์อย่างต่อเนื่องและสอดคล้องกับสถานการณ์ ที่เปลี่ยนแปลงไป

4.3.3 สร้างมาตรการเร่งรัด หากมีโครงการที่ดำเนินการช้ากว่าที่กำหนด และตรวจสอบ คุณภาพและการดำเนินงานอย่างใกล้ชิดและสม่ำเสมอ

4.3.4 พัฒนาการรู้และเสริมสร้างความเข้าใจเรื่องการติดตามประเมินผลและ การกำหนดตัวชี้วัด แก่บุคลากรทุกหน่วยงานในสังกัดที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างทักษะในการติดตามประเมินผล และสามารถนำมาใช้ประโยชน์ร่วมกันอย่างเป็นรูปธรรม

4.3.5 พัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานตามประเด็นเป้าหมาย การพัฒนา น้ำบาดาลอย่างต่อเนื่องและเชื่อมโยงเป็นเครือข่ายเพื่อใช้ประโยชน์ร่วมกัน โดยเฉพาะการพัฒนา

ฐานข้อมูลเพื่อประกอบการจัดทำแผนงาน/โครงการและการติดตามประเมินผลให้มีความแม่นยำ และเป็นปัจจุบัน ตรงกับความต้องการและทันต่อการเปลี่ยนแปลง รวมทั้งเชื่อมโยงสู่การตัดสินใจของผู้บริหาร

4.3.6 กำหนดให้มีการติดตามประเมินผลความก้าวหน้าการปฏิบัติงานตามแผนปฏิบัติราชการ 5 ปี ได้กำหนดขั้นตอนการติดตามประเมินผลออกเป็น 4 ระยะ คือ

1) การติดตามเป็นรายเดือน และรายไตรมาส เป็นการติดตามความก้าวหน้าของผลการดำเนินงาน โครงการและกิจกรรมด้านต่างๆ ของแต่ละสำนัก/กอง/กลุ่ม/ศูนย์/วนป. และ สทบ.เขต 1-12 และผลการใช้จ่ายงบประมาณ เพื่อให้ภารกิจด้านต่างๆ เป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

2) การติดตามผลความก้าวหน้าประจำปี (Annual Review) เป็นการติดตามความก้าวหน้าของตัวชี้วัดต่างๆ ในแต่ละนโยบาย เพื่อตรวจสอบความคลาดเคลื่อนระหว่างเป้าหมายที่กำหนดไว้กับผลที่เกิดขึ้นจริง ซึ่งจะนำไปสู่การแก้ไขปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นระหว่างดำเนินการ ตลอดจนการทบทวนเป้าหมายและกลยุทธ์ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่อาจเกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้น

3) การประเมินในระยครึ่งแผน (Mid-term Evolution) เป็นการประเมินผลในระหว่างที่มีการปฏิบัติตามแผนการปฏิบัติราชการ 5 ปี โดยเป็นการทบทวนผลความก้าวหน้าและปัญหาอุปสรรคต่างๆ รวมทั้งวิเคราะห์ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นทั้งในประเทศและนอกประเทศ เพื่อนำไปสู่การทบทวนประเด็นนโยบายตัวชี้วัด และเป้าหมาย กลยุทธ์หลัก รวมทั้งการปรับเปลี่ยนแผนปฏิบัติราชการ 5 ปี ในกรณีที่มีความจำเป็นให้เหมาะสมต่อไป

4) การประเมินผลเมื่อสิ้นสุดแผน (Summative Evaluation) เป็นการประเมินผลเมื่อครบกำหนดระยะเวลาการใช้แผน เพื่อสรุปการปฏิบัติราชการและประเมินผลสัมฤทธิ์ที่เกิดขึ้น รวมทั้งผลกระทบต่างๆ ที่เกิดขึ้นตลอดระยะเวลาที่ใช้แผนปฏิบัติราชการ 5 ปี ของกรมทรัพยากรน้ำบาดาล

4.3.7 ประชาสัมพันธ์เผยแพร่ผลงานให้บุคลากร/ผู้สนใจทราบอย่างต่อเนื่อง

4.4 การพัฒนากลไกในการประเมิน

การติดตามประเมินผล เพื่อให้มีการปรับปรุงผลการดำเนินงานอย่างสม่ำเสมอ และเพื่อให้ทราบความก้าวหน้า ปัญหาอุปสรรค และผลสัมฤทธิ์ของการดำเนินงาน มีกรอบการดำเนินงาน ดังนี้

4.4.1 กำหนดแผนการติดตาม กำกับ และประเมินผลแผนปฏิบัติราชการฯ โดยมี การสร้างตัวชี้วัดผลสำเร็จที่มีความชัดเจน

4.4.2 การติดตามผลการดำเนินงาน เพื่อรวบรวมข้อมูลผลการดำเนินงานในแต่ละช่วงเวลาของโครงการต่าง ๆ ที่สอดคล้องตามตัวชี้วัดผลสำเร็จที่ได้กำหนดไว้ในแผนปฏิบัติงานประจำปี และจัดทำรายงานสรุปเสนอต่อผู้บริหารให้ได้รับทราบความก้าวหน้าในการปฏิบัติงานเป็นระยะ รวมทั้งส่งข้อมูลย้อนกลับให้แก่ผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องเพื่อช่วยให้ผู้รับผิดชอบในแต่ละระดับดำเนินการปรับปรุงแก้ไข การปฏิบัติงานให้เป็นไปตามแนวทางที่เหมาะสม

4.4.3 การประเมินผล

ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 มาตรา 22 กำหนดให้มีการประเมินความคุ้มค่าในการปฏิบัติภารกิจของรัฐที่ส่วนราชการดำเนินการอยู่ เพื่อเป็นแนวทางในการพิจารณาว่าภารกิจใดสมควรดำเนินการต่อไปหรือยุบเลิก และเพื่อประโยชน์ในการจัดตั้งงบประมาณของส่วนราชการในปีต่อไป อนึ่ง ในการประเมินความคุ้มค่า จะคำนึงถึงประสิทธิผล สภาพ และความเป็นไปได้ของภารกิจ ประโยชน์ที่รัฐและประชาชนพึงได้ ซึ่งรวมถึงประโยชน์และผลเสียต่างๆ ที่ไม่สามารถคำนวณเป็นตัวเลขได้ด้วย ซึ่งมีกระบวนการประเมินผล ดังนี้

1) กำหนดวิธีการประเมินผล ซึ่งประกอบด้วย ประเด็นการประเมินผล ตัวชี้วัด และเกณฑ์การประเมินผล วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล แหล่งข้อมูล พร้อมทั้งระยะเวลาการประเมินผล ซึ่งต้องชี้แจงทำความเข้าใจกับหน่วยงานผู้รับผิดชอบแผนงาน/โครงการ เพื่อขอความร่วมมือในการจัดเก็บข้อมูลสำคัญที่ต้องการใช้ในการประเมิน รวมทั้งข้อมูลปัญหา/อุปสรรคในการปฏิบัติงาน

2) จัดเก็บข้อมูลและนำมาประมวลผล วิเคราะห์ เปรียบเทียบว่า ผลผลิต/กิจกรรม/โครงการประจำปีประสบความสำเร็จ มีประสิทธิภาพ มีความคุ้มค่าหรือไม่ มากน้อยเพียงใด ปัจจัยใดที่ทำให้ประสบความสำเร็จหรือล้มเหลว และผลผลิต/กิจกรรม/โครงการประจำปีตอบสนองหรือสอดคล้องกับแผนปฏิรูปราชการฯ หรือไม่เพียงใด การวิเคราะห์อาจเปรียบเทียบกับตัวชี้วัดและเป้าประสงค์ที่กำหนดไว้ได้

3) สรุปผลการประเมิน พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะการปรับปรุงการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น รวมทั้งแนวทางการปรับปรุงแผนกลยุทธ์ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน และนำเสนอผลการประเมินให้ที่ประชุมกรมทรัพยากรน้ำบาดาลรับทราบ

4.5 การตรวจสอบเชิงนโยบาย (Policy Surveillance)

เป็นการทบทวน ตรวจสอบ วิเคราะห์ความเสี่ยงและประเมินสถานการณ์อย่างมีระบบ เพื่อเตรียมการป้องกันและแก้ไขผลกระทบที่เกิดจากความเปลี่ยนแปลงจากสถานการณ์ด้านเศรษฐกิจ การเมือง และสังคม ทั้งภายในและภายนอกประเทศที่ส่งผลต่อการบริหารราชการแผ่นดิน ทั้งด้านนโยบายและการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ ซึ่งจะนำไปสู่การปรับปรุงแผนปฏิรูปราชการ 5 ปี ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง

4.6 หน่วยงานรับผิดชอบในการประเมินผล

ฝ่ายติดตามและประเมินผล กองแผนงาน ซึ่งเป็นหน่วยงานในสังกัดกรมทรัพยากรน้ำบาดาล รวมทั้งผู้ประเมินจากภายนอกจะเป็นกลไกสำคัญในการติดตามประเมินผลแผนปฏิรูปราชการต่อไป

